

Vlaams
Parlement

vergadering **40**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Plenaire Middagvergadering

van 7 juli 2021

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het al dan niet stilleggen van de werken voor de Oosterweelverbinding	5
ACTUELE VRAAG van Klaas Slootmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de aparte zwembaden voor vrouwen in het Brusselse openluchtzwembad FLOW	
ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het reglement van het FLOW-zwembad in Brussel	9
ACTUELE VRAAG van Karin Brouwers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de bescherming van journalisten	14
ACTUELE VRAAG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over Vlaamse betrokkenheid bij de federale inspanningen inzake koloniale roofkunst	18
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het SERV-advies inzake Vlaamse strategische autonomie	22
ACTUELE VRAAG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de investeringen in onderzoek en ontwikkeling	27
ACTUELE VRAAG van Tom De Meester aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het monument voor Letse krijgsgevangenen in Zedelgem	30
ACTUELE VRAAG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het beleid inzake leerlingen met extra uitdagingsnoden	36
ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over wateroverlast en ontharding	39
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de beslissingen van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid van 7 juli 2021, met name wat betreft de vaccinatie van 12- tot 15-jarigen	
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de beslissing van de IMC Volksgezondheid betreffende de vaccinatie van 12- tot 15- jarigen	43
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	49

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid – 818 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 7	
Algemene bespreking	49
Artikelsgewijze bespreking	86
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	87

OPENING VAN DE VERGADERING**Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans**

– De vergadering wordt geopend om 14 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Minister Matthias Diependaele is verontschuldigd.

ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het al dan niet stilleggen van de werken voor de Oosterweelverbinding

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, u bent een van de vele woordvoerders van deze regering in dit dossier. Omdat u de minister bent die bevoegd is voor Mobiliteit, stel ik de vraag aan u want ik kan ze net zo goed stellen aan minister Crevits of aan minister-president Jambon die blijkbaar ook allemaal een helaas andere mening hebben over hetzelfde thema: Oosterweel. Al meer dan dertig jaar wordt dit parlement met dit dossier geconfronteerd. Het is het duurste bouwwerk ooit in Vlaanderen. Het zal 5 miljard euro kosten en klaar zijn in 2030. Maar de timing ziet er niet zo goed uit want perfluorooctaansulfonaat (PFOS) dreigt letterlijk en figuurlijk roet in het eten te gooien.

Naargelang de minister in kwestie ziet het ernaar uit dat uitstel niet uitgesloten wordt om die verontreiniging uiteindelijk weg te werken. Minister Crevits sluit uitstel niet uit. De voorzitter van CD&V zegt ronduit dat de werken hoe dan ook stilgelegd moeten worden in afwachting van mogelijke resultaten. Minister, u zegt dat we voort moeten met de werken maar niet ten koste van de volksgezondheid en er komt een studie van de stuurgroep van de een of andere instantie die aangesteld is om na te gaan in hoeverre die vervuiling al dan niet een feit is en wat er feitelijk moet worden gedaan. Dan was er de minister-president die dit weekend tijdens een interview op VTM liet weten dat uitstel uit den boze is en hij gaat daarmee zijn partijvoorzitter, de burgemeester van Antwerpen, achterna die zegt dat de Oosterweelwerken stilleggen zowat het allerdomste is wat je kunt doen. Wat is het nu feitelijk? Leg het me eens uit, minister. Zullen we de werken stilleggen en de studie afwachten?

De voorzitter: Dat is duidelijk.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Zullen we verder werken en de studie afwachten? Of zullen we sowieso de principiële beslissing nemen om verder te werken en te kijken wat die studie brengt, maar hoe dan ook de werken niet en nooit stilleggen? Wat wordt het? Zeg het mij.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Mijnheer Dewinter, ik dank u voor uw vraag. Ik denk dat wat we tot nu toe hebben gecommuniceerd, heel duidelijk is. U ziet klaarblijkelijk een aantal meningsverschillen of tegenstrijdigheden tussen de uitspraken van verschillende leden van de Vlaamse Regering. Ik kan u geruststellen: die tegenstrijdigheden zijn er absoluut niet. We zitten allemaal op dezelfde golflengte en dat houdt in dat de gezondheid primeert voor iedereen binnen de Vlaamse Regering. Verder zijn de Oosterweelwerken van groot belang. We willen natuurlijk het liefst dat ze kunnen doorgaan. Die werken houden niet alleen een mobiliteitsproject in, maar ook een leefbaarheids- en een bereikbaarheidsproject.

Die zijn essentieel. We hebben er allemaal alleszins alle belang bij dat die werken kunnen doorgaan, maar uiteraard in de meest veilige omstandigheden.

Wat heb ik gedaan? Ik heb Karl Vrancken, die al was aangeduid als opdrachthouder van de Vlaamse Regering, gevraagd om een commissie van experts samen te stellen. We noemen die de Commissie Grondverzet, voor alle duidelijkheid. Binnen die commissie zal men onderzoeken wat er eventueel moet gebeuren en in welke omstandigheden en in welke mate het grondverzet met de meest vervuilde gronden moet gebeuren. Ik krijg van die commissie tegen 15 juli aanstaande een verslag. Ze heeft al een plaatsbezoek en dergelijke meer gedaan en is nu de resultaten aan het verwerken. Op 15 juli krijg ik een verslag en dan zullen we oordelen wat de resultaten van die commissie zijn, wat er moet gebeuren en welke aanbevelingen er komen. In afwachting van die resultaten heeft Leefbaar Antwerpen door Innovatie en Samenwerken (Lantis) me verzekerd dat het geen grondverzet doet met de meest vervuilde gronden, dus gronden met een hoger gehalte dan 70 microgram per kilogram droge stof.

Ik denk dat dat heel duidelijk is. Nog belangrijk om mee te delen is dat er ook heel veel zuivere grond wordt aangevoerd. Er wordt meer dan 2 miljoen kubieke meter zuivere grond van elders aangevoerd. Ook daar doet Lantis op dit moment werken meer. U ziet vandaag dat er werken gebeuren maar niet met de meest vervuilde gronden. Daarom wachten we op het verslag van 15 juli.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik stel twee dingen vast. Zo zullen er, tot de studie van de Commissie Grondverzet klaar is op 15 juli, geen werken worden stilgelegd of uitgesteld. Daarna is het onduidelijk, het is dan afwachten wat er in die studie staat. Wanneer die studie tot de conclusie zou komen dat bepaalde werken moeten worden uitgesteld, stilgelegd of wat dan ook, wat zal dan het standpunt van de Vlaamse Regering zijn? Het is bijzonder cruciaal om dat te weten. Zeker in functie van mogelijke schadeclaims van onderaannemers en in functie van de mobiliteit in Antwerpen lijkt het me absoluut noodzakelijk dat de Vlaamse Regering principieel, zoals de minister-president dat overigens al heeft gedaan – u bent veel voorzichtiger en minister Crevits is nog veel voorzichtiger – zegt dat de werken onder geen enkel beding, wat er ook in die studie aan bod komt, worden stilgelegd, dat de Oosterweelwerken doorgaan en dat zij er alles aan doet om die grondvervuiling weg te werken. Dit zal echter niet ten koste gaan van het verderzetten van de werken aan Oosterweel. Dat moet het principiële standpunt zijn en ik hoop dat dat de regering dat ook durft en wil innemen in functie van de mobiliteit in Antwerpen en de vele investeringen die Vlaanderen al heeft gedaan in de Oosterweelwerken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, deze vraag is intussen al drie keer gesteld, in de commissie Mobiliteit, in de commissie Leefmilieu, en dan ook nog eens in de onderzoekscommissie. Vandaag wordt ze hier opnieuw gesteld als actuele vraag. Ik heb de verschillende antwoorden van de ministers eens naast elkaar gelegd en die zijn consequent. Zo is Oosterweel een zeer grote werf met veel verschillende delen. Oosterweel stilleggen zou dan ook betekenen dat de betonwerken die ik elke dag zie – een magnifiek project – ter hoogte van Zwijndrecht, zouden worden stilgelegd. Dat wil zeggen dat de werken aan de veiligheidswanden en geluidswerende wanden langs de E17 zouden moeten worden stilgelegd. Ik doe een oproep vanuit het Waasland om dat alstublieft niet te doen. Oosterweel maakt, zodra het er volledig ligt, dat de vrachtwagens letterlijk niet meer door de Wase dorpen rijden. Minister, wij wachten mee die studie af over wat we kunnen doen en hoe. En ik

ben blij dat Lantis nu zelf in de werkplanning heeft beslist om de zwaarst vervuilde grond ter plaatse te houden tot die studie er is.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, nu doet u me toch even de wenkbrauwen fronsen. Ik leg het antwoord van vorige donderdag naast uw antwoord van vandaag en dan stel ik vast dat u vorige week verklaarde dat de werken stilgelegd waren in alle vervuilde grond, ook grond vanaf 3 microgram per kilogram droge stof. Vandaag zegt u dat het gaat over grond vanaf 70 microgram per kilogram droge stof. Dat is wel een immens verschil, want daar gaat nu net de discussie over. En dus minister, vraag ik u nogmaals welke werken waar zijn stilgelegd. Gaat het over de werken vanaf 3 microgram, dus vanaf het moment dat we spreken van vervuilde grond, of over de werken vanaf 70 microgram in de meest vervuilde grond? De zone tussen 3 en 70 microgram is ook een zone met vervuiling en daar moeten extra maatregelen voor worden genomen. Het is heel belangrijk dat we daar duidelijkheid over krijgen en dat die werken daar nu ook worden stilgelegd omdat zij onveilige situaties opleveren. Minister, graag helderheid.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik moet zeggen dat ik eerder van mijn stoel viel door de uitspraken van het Vlaams Belang. Mijnheer Dewinter, wanneer u aangeeft dat die werken sowieso, no matter what, moeten doorgaan, ook wanneer uit de studie zou blijken dat er zware gezondheidsrisico's zijn voor de mensen op de werf of uit de omgeving, dan vind ik dat toch vreemd. Ik vind het een goede aanpak om dit met de opdrachthouder goed te laten bekijken. Natuurlijk zijn dat belangrijke werken maar we moeten er wel voor zorgen dat de gezondheid niet in gevaar komt.

Ik begrijp heel goed het antwoord dat volgende week donderdag de resultaten bekend zullen worden. Ondertussen hebben we ook al de bevestiging gekregen dat de heer Vrancken, opdrachthouder, volgende week vrijdag daarover in de onderzoekscommissie uitleg zal komen geven en we daar vragen over kunnen stellen. Ik vind dat een goede aanpak. We moeten snel duidelijkheid hebben over de gezondheidsrisico's. Het is belangrijk dat de werken worden stilgelegd op de plaatsen waar er vervuilde grond is. Het gaat over een week. Laat ons dat nu ernstig aanpakken en laat ons dan verder kunnen kijken hoe we de werken kunnen voortzetten op een manier die voor de gezondheid van alle mensen, op de werf en errond, haalbaar is. Dat moet de prioriteit zijn. Ik denk dat het op zich goed is dat we daar volgende week uitsluitel over hebben.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik heb in elk geval dezelfde vragen als mevrouw Schauvliege: duidelijkheid over welke normen worden gehanteerd voor welke grond wel en niet verzet zal worden, want grond is wel vervuild vanaf 3 microgram. Mijn vraag is ook voor de toekomst: wat als het rapport iets uitwijst – we weten nog niet wat het zal zijn –, is de Vlaamse Regering dan bereid om aanpassingen te doen aan de werken, ook als dat meerkosten zou betekenen, om ervoor te zorgen dat die op een veilige manier kunnen worden uitgevoerd en dat die werken geen extra verontreiniging voor de buurt zullen betekenen? Is de Vlaamse Regering bereid om dan aanpassingen te doen, ook als die financiële meerkosten zullen hebben?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, we hebben hier al een aantal keer vragen over gesteld. Het is belangrijk dat er duidelijke en eenduidige communicatie is. Het antwoord van de minister was zeer gelijklopend met datgene wat altijd gesteld

werd. De minister neemt haar verantwoordelijkheid en stelt een expertencomité samen dat duidelijk twee opdrachten heeft: enerzijds klaarheid brengen of de werken veilig kunnen gebeuren en anderzijds bekijken of de normen die gehanteerd worden, ook correct zijn. Minister, ik heb begrepen dat aan Lantis de vraag is gesteld dat werken die niet veilig zouden kunnen gebeuren, in de planning worden verschoven en dat er eerst moet worden gewacht op de uitslag van het expertencomité, dat we in de onderzoekscommissie verder zullen bespreken.

Ik ga ervan uit dat alle partijen in de Vlaamse meerderheid, en ik hoop ook in heel het parlement, u ondersteunen in deze aanpak. U stelt heel duidelijk dat de gezondheid primeert en dat de garantie moet worden gegeven dat de werken veilig kunnen gebeuren, en als dat niet kan, ze niet kunnen doorgaan of eventueel met aangepaste maatregelen worden uitgevoerd. Dat is ook heel duidelijk ons standpunt. Wij steunen u daar ten volle in.

Minister, hanteert Lantis in dezen ook een veiligheidsmarge ten aanzien van de 70 microgram, wat de huidige norm is?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, dank u wel voor de bijkomende vragen en/of de bevestiging dat deze aanpak de goede aanpak is.

Mijnheer Dewinter, ik ga nu niet vooruitlopen op de resultaten van de Commissie Grondverzet. Deze is vorige week ter plaatse geweest en is nu alles aan het analyseren. Tegen 15 juli krijgen we daaromtrent meer duidelijkheid, wat klaarblijkelijk in de commissie volgende week zal worden besproken. Ik ga dus nu niet vooruitlopen op wat de Commissie Grondverzet al dan niet gaat beslissen. Zal ze bijkomende aanbevelingen geven? Zal ze bijkomende veiligheidsmaatregelen opleggen of niet? Ik weet het niet. Ik heb geen glazen bol. Ik wacht wat dat betreft op de uitslag van de commissie, een commissie die ik zelf heb samengeroepen om duidelijkheid te krijgen en om garanties te krijgen dat de werken in veilige omstandigheden kunnen plaatsvinden.

Wat het grondverzet betreft, wil ik nog eens heel duidelijk de cijfers meegeven. Het grondverzet op Linkeroever is immens groot. Er is immens veel grond die wordt verplaatst van de ene locatie naar de andere. Het gaat over meer dan 4 miljoen kubieke meter grond die wordt verplaatst. Er is ook 2 miljoen kubieke meter zuivere grond die van elders wordt aangevoerd. Van die gronden is een deel met PFOS gecontamineerd. Ik nodig de collega's uit om het verslag van vorige week na te lezen. Daaromtrent heb ik duidelijk gezegd wat Lantis me ook heeft bevestigd: dat de meest vervuilde gronden, waaronder we allemaal verstaan de gronden die een hoger gehalte hebben dan 70 microgram per kilogram droge stof, op dit ogenblik niet worden aangeraakt en op dit ogenblik geen voorwerp van grondverzet zijn. Die blijven liggen tot we meer duidelijkheid hebben van de Commissie Grondverzet.

Dat is ook specifiek de grond die niet herbruikbaar is. Daarmee respecteert Lantis ten volle het toetsingskader, de normen die opgericht zijn binnen het kader van het grondverzet. Op zich is dat heel duidelijk. Er moet daar verder niet meer uitleg bij worden gegeven. Wat de gronden van meer dan 3 microgram per kilogram stof betreft, weten we dat die bruikbaar zijn, maar dan alleen op de eigen kadastrale percelen, en dat ze niet moeten worden afgevoerd. Dat zijn herbruikbare gronden.

De gronden die meer dan 70 microgram per kilogram droge stof hebben, zijn de meest vervuilde gronden. Daar wordt op dit moment geen grondverzet mee gevoerd. Dat zijn de risicovolle gronden en die worden op dit ogenblik niet aangeroerd.

Collega's, het is goed dat we wachten op wat de Commissie Grondverzet volgende week zal meedelen. In afwachting daarvan herhaal ik dat Lantis mij heeft verzekerd dat de meest vervuilde gronden niet worden verplaatst. Ik wacht op de resultaten van 15 juli. Ik hoop dat we dan meer duidelijkheid hebben. Om u gerust te stellen, herhaal ik dat ook de andere leden van de Vlaamse Regering dat standpunt delen.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Ik twijfel er toch aan of deze regering wel degelijk op één lijn zit. Want het grote debat is natuurlijk: wat na 15 juli? Gaan we dan door met de werken? Of laten we toch de mogelijkheid open dat de werken worden stilgelegd?

Wij zijn voor maatregelen, maar met het duidelijke principe dat de werken niet worden stilgelegd. Ik ben ervan overtuigd dat gezondheid en veiligheid niet in tegenspraak zijn met het feit dat we dit principe naar voren schuiven. Het garanderen van de veiligheid en de gezondheid kan perfect gebeuren terwijl we de werken in hun totaliteit en globaliteit binnen de voorziene timing, met het voorziene budget, zonder al te grote meerwerken, kunnen voortzetten. Dat moet de leidraad zijn. Ik vraag me af of dat ook de intentie is van de Vlaamse Regering, die toch de mogelijkheid openhoudt dat er na 15 juli alsnog een stillegging van de werken komt, met alle problemen van dien.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Klaas Slootmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de aparte zwembaden voor vrouwen in het Brusselse openluchtzwembad FLOW

ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het reglement van het FLOW-zwembad in Brussel

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, zoals u weet, opende vorige week het eerste Brusselse openluchtzwembad in veertig jaar feestelijk de deuren, en dan nog aan de immer gezellige kanaalzone in Anderlecht – we weten allemaal hoe fijn en aangenaam het daar toeven is, nietwaar?

We hebben allemaal kunnen vaststellen dat u daar al pozend getuige van bent geweest. Hopelijk hebt u ook wat kunnen genieten van die frisse duik. Want wat volgde, was toch net iets minder verkwikkend. Zo blijkt dat de inrichtende vzw POOL IS COOL zich al bijzonder goed heeft aangepast aan de lokale demagogie, door aparte zwemuurtjes voor vrouwen te organiseren en door in haar reglement de boerkini, die nota bene in Marrakesh verboden is wegens te islamistisch, zonder probleem toe te laten.

In een reactie van u lezen we dat u van oordeel bent dat polemieken onnodig is en dat dit hoegenaamd niets met de islam te maken heeft. U voegt daar een beetje paraplugewijs aan toe dat dat bovendien een autonome beslissing is van de inrichtende vzw. Dat laatste klopt natuurlijk. Maar anderzijds is het natuurlijk wel zo dat de Vlaamse Regering en de Vlaamse Gemeenschapscommissie het hele winkeltje voor zo'n slordige 240.000 euro financieren. Dat is toch geen onaardig bedrag voor een tijdelijk zwembad van 17 meter lang. À propos, de Franse Gemeenschapsregering legde welgeteld 0 euro op tafel.

En tot nader order is het toch ook zo, minister, dat wie betaalt ook bepaalt. Als ik het Vlaamse regeerakkoord goed hebt gelezen, betekent dit dat Vlaanderen een

beleid ontwikkelt “dat segregatie tegengaat”. Daarbij dient de nieuwkomer zich “de gedeelde normen en waarden van de publieke Vlaamse cultuur” eigen te maken.

Segregatiezwemmen, het dragen en het toelaten van boerkini’s lijken mij daar niet meteen compatibel mee. Minister, hoe rijmt deze zoveelste vorm van islamisering en soumission, Houellebecqiaanse soumission en onderwerping, met uw eigen regeerakkoord? Bevestigt u in plenum dat u van oordeel bent dat dit niets te maken heeft met een barbaarse religie? (*Applaus van Chris Janssens en Sam Van Rooy*)

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister, minder dan een maand geleden hadden we het in de commissie Brussel over dit FLOW-project van de vzw POOL IS COOL. Het is een tijdelijk openluchtwembad in Anderlecht, ook mee gefinancierd door Vlaanderen, voor ongeveer 140.000 euro, naast, inderdaad, de bedragen van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en eigen vzw-middelen. Van de diverse tussenkomenende fracties van meerderheid én oppositie was er lof voor dit project, ook van ons, trouwens. Vlaanderen toonde hiermee nogmaals aan een hart te hebben voor onze hoofdstad en mee te willen investeren in de noden in Brussel. Jarenlange verwaarlozing door diverse Brusselse overheden leidde ertoe dat zwemwater in Brussel even zeldzaam is geworden als tweetalige dienstverlening in de hoofdstad.

Minister, waar het vorige maand in de commissie echter niet over ging en waar nu wel degelijk commotie over is ontstaan, is het nieuws dat ons bereikt over deze vzw POOL IS COOL. Die zou zelfs boerkini’s ter beschikking stellen in het nieuwe openluchtwembad. Er is inderdaad de discussie over religieuze kledingvoorschriften, over de gescheiden zwemuren, over het al dan niet toelaten van boerkini’s, maar nu gaat men zelfs nog een stap verder: de vzw zou actief boerkini’s uitlenen, althans volgens de initiatiefnemer. Helaas is het mooie project van een openluchtwembad nu dus geëvolueerd naar een maatschappelijk debat over onze waarden en normen, over onze vrijheden, over de gelijkheid van man en vrouw en zelfs over het gevaar van segregatie dat om de hoek kijkt. We kunnen niet anders dan dit debat voeren, zeker aangezien de Vlaamse Regering dit project mee financiert. Ik heb de bedragen reeds aangehaald.

Minister, wat is uw reactie en wat plant u hiertegen te doen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Het gaat hier inderdaad over een belangrijk initiatief, een bescheiden maar belangrijk initiatief, omdat men in onze hoofdstad al sinds ruim 40 jaar geen mogelijkheid tot openluchtwemmen meer heeft. Voor een stad van 1,2 miljoen inwoners, de hoofdstad van ons land, is dat iets waar dringend verandering in moest komen. Het mag worden gezegd: dit is niet de verdienste van de Brusselse overheid, het is niet de verdienste van de overheid tout court dat dit er is gekomen, maar de verdienste van die vzw POOL IS COOL, die sinds ruim 5 jaar in onze hoofdstad actief is en die eigenlijk een organisatie is van geëngageerde Brusselse burgers. Ze doen dat samen met diverse Brusselse partners, zoals Decoratelier, ART2WORK en FIX, waardoor ook aan de constructie en het bedenken van het concept heel wat mensen uit de buurt, jonge mensen ook, soms in een precair arbeidsstatuut, hebben bijgedragen. Dat is dus een bijzonder mooi initiatief, waarbij ook wordt samengewerkt met diverse Nederlandstalige culturele instellingen. Collega Vanlouwe, dat is ook iets wat sterk werd gewaardeerd in onze commissie Brussel.

Het is inderdaad zo dat diverse overheden dat financieren. De Vlaamse overheid doet dat voor een totaalbedrag van 140.000 euro. Daarnaast zijn er ook het

Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, en er is ook steun van de gemeente Anderlecht.

Er is vorige week inderdaad jammer genoeg een polemiek ontstaan over twee elementen. Er is ten eerste het feit dat men boerkini's toestaat, niet verbiedt in dat zwembad. Recent was er ook rechtspraak van het hof van beroep van Gent die eigenlijk in die richting gaat. Ik denk dat dat dus ook op juridisch vlak een zeer verdedigbare keuze is. Ten tweede zijn op zaterdag tussen 11 en 12 uur extra tijdslots gereserveerd voor meisjes en vrouwen, naast de reguliere slots. Er kunnen 8 slots worden gereserveerd tussen 1 uur 's namiddags en 7 uur 's avonds. Dat zijn 56 slots in totaal. Dat is inderdaad een keuze van POOL IS COOL. Het is hun visie dat het belangrijk was om dat te integreren. We hebben ons oor ook te luisteren gelegd. Dat is afgelopen zaterdag op een goede manier verlopen. Er zijn trouwens ook heel wat voorbeelden, niet alleen in ons eigen land, niet alleen in Vlaanderen, maar ook in het buitenland, waarbij de keuze wordt gemaakt om op die manier te werken. Ik vind het vooral eigenlijk wel jammer dat die organisatie POOL IS COOL nu in een negatief daglicht komt doordat er een identitair debat wordt gevoerd en men de indruk wekt dat die vzw daar eigenlijk een negatieve rol in speelt en meegaat in een bepaalde tendens in de samenleving, terwijl het gaat over geëngageerde Brusselse burgers die zich hebben verenigd en die eigenlijk hebben gedaan wat de diverse overheden in Brussel jarenlang hebben nagelaten.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Ik begrijp uit uw antwoord dat u de polemiek betreurt. Maar wat ik betreurt is dat wij een minister van Brussel hebben die blijkbaar niet in staat is te zien wat elke Vlaming wel ziet, namelijk dat dit een zoveelste knieval is voor de islam, de zoveelste toegeving aan de islam. Als er een wereldbeker zou bestaan voor het beste ontkennen van het licht van de zon, dan zou u hem galant winnen. Ik ken iemand die hem u met veel genoegen zal komen overhandigen: uw eigenste West-Vlaams stemmenkanon, dat wel met enig electoraal gezag spreekt, Hendrik Bogaert. Hij interpreteerde dat Brussels zwembadreglement toch net iets anders dan u. Ik citeer: "Niet te geloven dat er aparte islam-uren komen in de openbare zwembaden. Je moet daar niet aan toegeven. Geef je een vinger, ze nemen een arm". Dat, minister, is de essentie. Door dergelijke initiatieven te bejubelen en zelfs te subsidiëren, voedt u het monster in de hoop als laatste te worden opgegeten. Zo effent u het pad van de islam op kosten van de Vlaamse belastingbetaler. Ik herhaal dan ook mijn vraag, want u hebt er zoals gewoonlijk niet op geantwoord. Hoe rijmt u deze vorm van islamisering pur sang, van omgekeerde integratie en van segregatie in strijd met uw eigenste regeerakkoord?

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Het antwoord van de minister is toch enigszins teleurstellend. In de commissie vorige maand zei u dat de doelstelling van het project kon worden samengevat als een zwemplek die voor iedereen toegankelijk is en die de sociale cohesie tracht te bevorderen. Voor onze partij is er wel degelijk een probleem met de situatie, waarbij Vlaamse subsidies worden gebruikt voor een project waarin er toch sprake kan zijn van segregatie. Het is ook zo dat wie betaalt, bepaalt. Daarom zou mijn fractie u willen suggereren in overleg te gaan met de vzw POOL IS COOL. Ga ermee in dialoog. Probeer afspraken te maken over een dresscode en een reglement. Het gaat hier over een fundamenteel debat over onze waarden en normen, en vrijheden. Dit gaat over segregatie. Dat is veel te belangrijk om afzijdig te blijven. De gemakkelijkste manier, minister, om een probleem aan te pakken bestaat erin het te ontkennen.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Er kan blijkbaar een heel grote bedreiging uitgaan van enkele vrouwen die samen zwemmen. De grote principes worden uit de kast gehaald. Het vrije westen zou bedreigd worden omdat enkele vrouwen samen zwemmen. Als ik dat hoor, dan denk ik dat er toch ergens iets verkeerd is. De verontwaardiging over het feit dat er tot nu toe geen openluchtwembad was, lijkt mij groter te moeten zijn dan over het feit dat vrouwen samen zwemmen. Als de initiatiefnemer de kans wil geven aan vrouwen om samen te zwemmen, dan mag hij dat. Wij leven in een vrije samenleving. Ik veronderstel dat het geen probleem mag zijn als vrouwen om verschillende redenen – persoonlijke of gezondheidsredenen, omdat zij het gezelliger vinden – samen willen zwemmen met andere vrouwen dat dan mag in onze samenleving. Dan lijkt mij dat hetzelfde als waarom om verschillende maatschappelijke, culturele redenen vrouwen samen onderwijs genieten of samen sporten of samen een jeugdbeweging organiseren, of zelf in een politieke partij een aparte vrouwen vleugel oprichten. Dat lijkt mij allemaal geen probleem, in onze samenleving waarin gelijkheid en zelfbeschikking van mannen en vrouwen bijzonder belangrijk zijn. Maar als in die vrije samenleving een initiatiefnemer één uur wil ter beschikking stellen aan vrouwen om samen te zwemmen dan lijkt mij dat voor mijn fractie allerm minst een probleem te zijn.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, die vraag geeft ook de Groenfractie de gelegenheid om te zeggen hoe blij wij zijn dat er eindelijk zwemmogelijkheden zijn in open lucht in Brussel. Wij zijn ook blij met de bijdrage die u en de Vlaamse Gemeenschap daarvoor hebben geleverd. Dat is heel veel positiviteit. Ik laat mij ook vertellen dat het zwembad een groot succes is. Ik ben dan ook een beetje triest vandaag dat een aantal collega's hier spijkers op laag water zoeken.

Mijnheer Vanlouwe, hebt u er werkelijk een probleem mee dat er een uurtje wordt voorzien waar vrouwen samen kunnen zwemmen? Dat is ook het geval in zwembaden in Antwerpen. Trouwens, vrouwen – sommige vrouwen, een aantal vrouwen – blijken daar vragende partij voor te zijn. Wat is daar in godsnaam verkeerd mee? Of gaat het er dan werkelijk om, mijnheer Slootmans en mijnheer Vanlouwe, dat jullie willen bepalen wat vrouwen dragen terwijl ze aan het zwemmen zijn? Ik vind dat van een bijzonder laag niveau. En ik zou u, maar ook collega Bogaert, willen aanraden om zelf eens een verfrissende duik te nemen.

Minister, mijn vraag aan u is de volgende. Er is heel veel enthousiasme rond dat zwembad. Kunt u misschien iets meer vertellen over de bezetting die er tot nu is en of u initiatieven plant om in de toekomst nog meer zwemmen in open lucht in Brussel mogelijk te maken?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Dit zijn toch wel speciale tussenkomsten, beste collega's.

Beste mensen, als ik de N-VA en het Vlaams Belang moet geloven, dan is de invoering van een apart zwemuur voor vrouwen, niets minder dan het begin van de sharia in Brussel.

Maar pas op, collega's, daar stopt het niet hé. Mijnheer Slootmans, wist u dat er in uw eigen gemeente Beersel een meisjeschiro bestaat? Alleen voor meisjes! In de Kinopolis, beste collega's, daar hebben ze al jaren Ladies at the Movies. Alleen voor vrouwen! En erger nog! Kennen jullie de Basic-Fit Ladies? Dat is een fitness, alleen voor vrouwen! Ik zou dat eens uitspitten, mijnheer Vanlouwe, als ik van u was! Ik zou dat eens uitspitten, want dat lijkt misschien wel op een fitness, maar wie zegt dat die loopbanden niet naar Mekka staan gericht en dat het daar niet stiekem een moskee is! Wie zegt dat! Ik zou dat eens uitzoeken, als ik u was!

In Waregem, beste collega's, bestaat er sinds 1976 een apart zwemuur voor vrouwen! Waregem: het Molenbeek van de Leievallei! De islamisering, beste collega's, is daar in de jaren zeventig al begonnen! De katholieke vrouwenbond, de dameskappers, het vrouwenvoetbal, allemaal islamisering!

Beste collega's, stop met jullie gezever, en stel je eens vragen over het gebrek aan zwembaden of het gebrek aan aandacht voor jongeren, in plaats van jullie gefantaseer over het Brusselse kalifaat.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Misschien eerst en vooral toch even zeggen dat ik verbaasd ben dat collega Slootmans blijft verwijzen naar de islam. Terwijl dat éne uurtje op zaterdag, van elf tot twaalf, gericht is op alle vrouwen. Ik heb er al naar verwezen, ik heb navraag gedaan hoe dat gelopen is vorige zaterdag. Niet dat het zo belangrijk is, maar de medewerkers daar hebben de dames op dat moment even bevroegd. Iemand zei dat het haar toevallig goed op dat uur paste. Een andere zei dat ze zich iets meer op haar gemak voelde in bikini met vrouwen alleen. Nog iemand zei dat ze bezig was met revalidatie-oefeningen, en dat het voor haar aangenamer was om dat op dat moment te doen. Het is niet de essentie van de zaak, maar er zijn op dat moment ook geen hoofddoeken gezien. Dat is toch iets wat door jullie fractie ook geassocieerd wordt met de islam, niet ten onrechte trouwens, maar er zijn er geen gezien. Om maar te zeggen dat alle vrouwen effectief hun weg vinden naar dat ene uurtje. Dus met de islam heeft dat vrouwenuurtje niets te maken.

Collega Vanlouwe, u hebt het woord segregatie gebruikt. Ik vind dat wel een zeer scherpe term. Zeker als u weet dat het gaat over 1 van de 57 tijdslots. De gebruikelijke 56 slots zijn gewoon toegankelijk voor iedereen en er is 1 slot gereserveerd voor vrouwen. En effectief – een aantal collega's hebben er al naar verwezen – er zijn verschillende voorbeelden in eigen land, in Vlaanderen: Antwerpen, Waregem, Evergem, Maasmechelen... Dat zijn allemaal steden en gemeenten waar men al geruime tijd heeft gekozen om dat te doen, ook de lokale overheden. Ook in het buitenland, denk aan Duitsland en Zwitserland, zijn dat keuzes die men regelmatig maakt. Dat is dus eigenlijk niet zo uitzonderlijk.

Collega Bex, u hebt gepeild naar de bezetting. Volgens de informatie van de organisatie is die zeer goed. Je kunt de reservaties ook zien op flow.brussels. Je moet er snel bij zijn. Het is ook zo dat we voor verschillende organisaties, gaande van jongerenorganisaties tot het Brussels Ouderenplatform, afspraken hebben gemaakt dat ook zij op die uren kunnen intekenen, zodat er ook met verschillende vzw's en doelgroepen kan worden gezwommen. De eerste week was alvast veelbelovend, ondanks het slechte weer. Ik ga ervan uit dat het de komende weken nog zal verbeteren, als ook het weer hopelijk verbetert.

Maandagavond was ik opnieuw aan het zwembad voor een cultuurevent, georganiseerd door Kunstenfestivaldesarts. Collega Vanlouwe, we hebben in de commissie gesproken over de vele culturele partners, ook in de buurt, die dingen organiseren. Er waren ook verschillende medewerkers van POOL IS COOL aanwezig. Er was een zekere verslagenheid onder hen. Ze hebben keihard gewerkt, met heel veel vrijwilligers en veel jongeren, om tijdig klaar te zijn met dit mooie project. Ze waren eigenlijk triest dat de start van hun zwembad – ze hadden de deadline net gehaald, wat voor de oplevering van bouwwerken een voorbeeld kan zijn – bezwaard was. Vandaar mijn oproep om dit debat alstublieft niet ten laste te brengen van die vzw. Een identitair debat kan misschien zinvol zijn, maar doe dit alstublieft niet ten koste van een mooi burgerinitiatief.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, ik stel vast dat u extreemlinks nodig hebt om uw discours te versterken. Veelzeggender wordt het natuurlijk niet. Ik weet ook niet aan wat het ligt. Is het het stockholmssyndroom of is het een nieuwe richtlijn van de regeringscommissaris Ishane Haouach die vindt dat wij ons moeten aanpassen aan de islam en niet omgekeerd? Het is alleszins bijna gênant hoe diep u uw hoofd in het zand steekt om de zaken toch maar niet bij naam te noemen. U degradeert zich daarmee tot wat Ayaan Hirsi Ali in haar boek 'nuttige idioten van de islamisering' noemt.

Minister, weet u, au fond ben ik de grootste voorstander van openluchtzwembaden. Hoe meer, hoe liever. Hoe meer zwembaden in Brussel, hoe minder miserie en onveiligheid voor de provinciale domeinen. Ik heb mijn hele jeugd lang ondervonden hoe fijn het wel niet is met Brusselse jongeren in het domein van Huizingen. Ik kan er boeken over schrijven. Dat betekent niet dat ik daarom capituleer of plooi voor een vrouwonvriendelijke, barbaarse godsdienst die in onze hoofdstad, in mijn hoofdstad, zijn wet komt dicteren, en ook nog eens op onze kosten. U doet dat expliciet wel. U gedraagt zich als de slippendrager ervan en de kiezer zal u daarvoor afrekenen in 2024. Dat belooft ik u. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Collega's, ik heb eigenlijk niemand horen ingaan op wat ik uitdrukkelijk heb aangehaald, namelijk het dragen van een boerkini en tegelijkertijd het ter beschikking stellen van de boerkini in dat openluchtzwembad. Ik weet dat er rechtspraak bestaat over afzonderlijke zwemuren, maar er bestaat ook rechtspraak over het boerkiniverbod. Dat verbod is door meerdere partijen aangevochten en het Hof van Beroep van Antwerpen heeft de uitspraak gedaan dat het boerkiniverbod wel degelijk mogelijk is.

Minister, u geeft subsidies aan dit mooie project – ik blijf het herhalen – en u kunt dus afspraken maken met die vzw. Die vzw is niet zomaar vrijblijvend; u kunt er afspraken mee maken omdat u er geld aan geeft. Mijn oproep is opnieuw om in dialoog te gaan en in gesprek te gaan. Het gaat veel verder dan de afzonderlijke zwemuurtjes, het gaat ook over het mogelijk maken van de vrouwonvriendelijke boerkini en het ter beschikking stellen van een boerkini. Dat hoort niet thuis in onze samenleving.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Karin Brouwers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de bescherming van journalisten

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, de laffe aanslag op de bekende Nederlandse misdadjournalist Peter R. de Vries heeft ons allemaal diep geschokt. We hopen dat hij die aanslag overleeft.

Jammer genoeg is het niet de eerste keer dat het leven van journalisten in gevaar komt door de uitoefening van hun job. Enkele weken geleden stelde collega Segers u een vraag naar aanleiding van de aanslag in Israël en Palestina. Ook de ontruiming van de nieuwsredactie van DPG in Antwerpen door een bomalarm ligt nog vers in ons geheugen. De Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) schreef toen een open brief en vroeg u om actie te ondernemen om de persvrijheid te beschermen.

U benadrukte toen dat journalisten een essentiële functie hebben in normale omstandigheden, maar a fortiori ook in conflictsituaties. Ze moeten hun job altijd en overal op een veilige manier kunnen uitoefenen. Zij spelen een essentiële rol in elke

rechtsstaat. Ik heb daar toen aan toegevoegd dat persvrijheid een universeel mensenrecht is waaraan niet getornd kan worden. CD&V veroordeelt dan ook met de allergrootste klem de gerichte aanvallen op zowel gebouwen van internationale als lokale nieuwsmedia als natuurlijk en vooral op journalisten zelf.

Morele verontwaardiging is echter niet meer voldoende, als zelfs in een EU-land op klaarlichte dag een moordaanslag gepleegd wordt op een journalist. Daar kunnen we van uitgaan, neem ik aan, wegens zijn professionele activiteiten. We zullen op zijn minst onze strafwet moeten aanpassen, zodat journalisten worden toegevoegd aan de lijst van personen met een maatschappelijke functie waartegen misdaden een verzwarend effect hebben op de strafmaat.

Minister, heb u al contact opgenomen met de federale minister van Justitie om de strafwet aan te passen, zodat journalisten worden toegevoegd aan deze lijst en wie hen belaaft zwaarder wordt gestraft?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Mevrouw Brouwers, het spreekt voor zich dat ik als minister van Media en ook namens de hele regering deze laffe aanslag heel streng veroordeel. Peter R. de Vries is in slechte omstandigheden opgenomen in het ziekenhuis, we kunnen alleen maar hopen dat hij er op een goede manier doorkomt.

De persvrijheid is essentieel in onze samenleving, mevrouw Brouwers. Iedereen moet veilig kunnen leven in ons land, en uiteraard moeten journalisten op een veilige manier hun werk kunnen doen, ook als het onderzoeksjournalisten zijn, ook als ze in de gerechtelijke journalistiek werkzaam zijn.

Ik ben in contact met mijn federale collega van Binnenlandse Zaken die dit sterk opvolgt naar de veiligheid in ons land. Een van de elementen om dit te bekijken, is hoe we strafrechtelijk omgaan met delicten tegen journalisten. Ik zeg daarmee niet dat dat een oplossing geweest zou zijn in dit specifieke geval, maar het zou toch wel een bijzonder sterk signaal zijn van de wetgever als we zouden zeggen dat journalisten worden toegevoegd aan de personen die een maatschappelijke functie hebben die rechtvaardigt dat er strafverzwaring is.

Mevrouw Brouwers, ik heb lange tijd geleden al bij de start van de federale legislatuur contact genomen met de minister van Justitie om dat bij hem te bepleiten. Dat is ook het standpunt van de Vlaamse Vereniging voor Journalisten (VVJ). Ik heb opnieuw contact opgenomen om te bepleiten dat dit er zo snel mogelijk zou komen. Als er geweldsdelicten tegen journalisten gebeuren, moet dat op de strengste manier bestraft worden op het niveau van Justitie.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Dank voor uw antwoord, minister, en dat u bij de federale collega's blijft ijveren voor zo'n strafverzwaring. Het is in elk geval belangrijk dat het federale niveau bij allerlei – ook andere aangekondigde – initiatieven het belang van de persvrijheid altijd meeneemt. Of het nu gaat over de bevoegdheid van Assisen, het bronnengeheim waar de heer Slootmans al een vraag over stelde, of over de strafverzwaring die ik hier nu bepleit en die hopelijk op komst is, over de veiligheid en onafhankelijkheid van journalisten, maar ook – we mogen dat niet vergeten – van cameramensen en fotografen, iedereen die op terrein voor de pers actief is: de veiligheid moet gegarandeerd worden.

Minister, ziet u nog andere mogelijkheden om dat op Vlaams niveau te versterken? Kunt u opnieuw in gesprek gaan met de VVJ om te zien wat we in Vlaanderen kunnen doen om onze journalisten nog beter te omkaderen?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, minister, ik heb het blad bij van de VVJ. Op de voorpagina staat deze maand: 'Wij zijn een wandelende schietschijf'. Het is nooit meer waar geweest dan gisteren.

De problematiek die de journalisten zelf aankaarten, is inderdaad dat er veel meer agressie en verruwing is richting journalisten. U hebt gelijk, we hebben een vrije objectieve pers nodig in onze rechtsstaat. Ze is daar een essentieel onderdeel van.

We hebben ook de taak om journalisten meer en beter te beschermen in de rol die zij in het publieke debat en in onze rechtsstaat spelen. Ik lees hier bijvoorbeeld dat 82 procent die verruwing merkt, dat 14 procent aan fysiek geweld onderworpen is geweest, dat 46 procent bedreigd of geïntimideerd werd. Dat zijn hallucinante cijfers.

Ik denk niet alleen, minister, dat wij nood hebben aan strafrechtelijke initiatieven, maar dat we hier vanuit de politiek ook een andere toon zullen moeten aanslaan richting de journalistiek en richting hun onafhankelijke functie. Ik heb geen vraag, voorzitter. Ik roep mijn collega's op om daar rekening mee te houden.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Zonder onafhankelijke media en zonder journalisten die hun werk kunnen doen in alle veiligheid en in alle vrijheid en onafhankelijkheid, is er gewoon geen democratie. Zij zijn de vierde macht en een heel essentiële macht. Sinds het begin van de legislatuur hebben we inderdaad helaas al enkele keren van gedachten gewisseld over de bijzonder zorgwekkende ontwikkelingen waarbij de vrijheid en veiligheid van journalisten wereldwijd wordt bedreigd. En sinds gisteravond komen die nu wel zeer dichtbij, in Nederland.

Maar ook hier in Vlaanderen – collega Coenegrachts verwees ernaar – voelen journalisten zich steeds meer een wandelende schietschijf. Het is absoluut belangrijk dat wij vanuit dit parlement en vanuit alle parlementen een duidelijk en krachtig signaal geven tegen de bedreigingen en zeker aanslagen tegen journalisten, die ons berichten, vaak met gevaar voor hun eigen leven, die strijden voor onze democratie en ons recht op onafhankelijke nieuwsgaring.

Minister, mijn vraag sluit aan bij die van collega Brouwers. Bent u bereid om te bekijken, samen met Mediarte en de VVJ, wat we vanuit Vlaanderen kunnen doen om journalisten beter te wapenen tegen de toenemende bedreigingen die hen treffen?

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): De dag nadat de mocromaffia een bekende misdaadjournalist bij onze noorderburen heeft uitgeschakeld, past er inderdaad alleen afkeer en diepe verontwaardiging. Maar het is inderdaad niet alleen op menselijk vlak een drama. Het is ook als het ware een nekschot voor onze persvrijheid, die toch een fundament is van onze democratische rechtsstaat, zoals mevrouw Segers al heeft aangegeven. Men moet zich maar eens voorstellen om als journalist vandaag, met vrouw en kinderen, het aan te durven om de ins en outs van de criminele onderwereld bloot te gaan leggen. Je moet bijna zot zijn om dat te doen.

En dat is natuurlijk precies het angstmechanisme dat deze gewetenloze criminelen in ware maffiastijl voor ogen hebben. Dat angstmechanisme, minister, kan natuurlijk alleen van kamp veranderen door een zeer kordaat justitie- en veiligheidsbeleid. Als ik mij niet vergis, hebt u op dat vlak in de Federale Regering

een sleutelpositie. De vraag is dan ook hoe u die sleutelpositie zult verzilveren. U zegt dat u contact hebt opgenomen met minister Verlinden, maar wat ons vooral interesseert, is wat het resultaat van dat contact is.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Uiteraard willen wij allemaal correct geïnformeerd worden. En de onderzoeksjournalistiek is daarbij inderdaad buitengewoon belangrijk. Het fysiek beschermen van alle journalisten, maar ook van ambtenaren en van politici, is natuurlijk onmogelijk. Dan stranden we dus al snel bij wat collega Brouwers zegt, het verzwaren van de strafmaat bijvoorbeeld. En dan zitten we inderdaad met een federale bevoegdheid, helaas nog steeds. Dus vanuit Vlaanderen kunnen wij vandaag niet veel meer doen dan nog eens beklemtonen dat wij onderzoeksjournalistiek moeten blijven aanmoedigen en ondersteunen, en natuurlijk onze waardering herhalen voor wie die job doet.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega's, minister, zonder goede journalistiek geen democratie. Dus wanneer het meldpunt voor agressie tegen journalisten van de VVJ aangeeft dat er sinds 2019 al 45 incidenten gemeld zijn, wanneer na een bevraging van journalisten blijkt dat vier vijfde van de journalisten de laatste jaren een verruwing merkt in de manier waarop met hen wordt omgegaan en dat 50 procent van hen al slachtoffer werd van fysiek of verbaal geweld, dan kunnen wij de oproepen die hier gedaan worden, alleen maar steunen: steun aan de vraag aan de federale overheid om met een verzwarende strafmaat te werken voor wie inbreuken pleegt tegen journalisten, maar toch ook, collega's, een oproep aan politici. Want het is niet alleen de maffia die soms de vrijheid van journalisten in het geding brengt.

Maar wanneer er vanuit de politiek wordt gedaan alsof journalisten, omdat zij een bepaald standpunt innemen, halve criminelen zijn, dan draagt dat ook niet bij, minister, tot een klimaat dat we nodig hebben waarin journalisten hun werk kunnen doen.

We hebben inderdaad de federale maatregelen die moeten genomen worden, maar wat kunt u vanuit uw Vlaamse bevoegdheden doen om ervoor te zorgen dat er opnieuw meer respect is voor de manier waarop journalisten hun werk moeten kunnen doen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's, voor de vragen en bedenkingen. Toen een tijd geleden het gebouw News City van DPG Media in Antwerpen werd belaagd, heb ik eens bij de VVJ nagevraagd hoe het eigenlijk met de cijfers zit. Er is effectief een meldpunt en er waren wat cijfers, maar anders dan in Nederland hadden we geen goed overzicht van wat leeft bij journalisten, wat zij ervaren. In Nederland weten we dat ongeveer 80 procent van de journalisten het afgelopen jaar te maken heeft gehad met agressie of met geweld bij het uitvoeren van hun werk. In Vlaanderen hadden we dergelijke cijfers niet. Op dat moment heb ik contact opgenomen met de VVJ om te suggereren dat ze ook zo'n onderzoek zouden kunnen doen. En effectief, verschillende collega's hebben ernaar verwezen: deze week is De Journalist in de bussen gevallen en zijn inderdaad de resultaten binnengekomen van het onderzoek dat door heel wat journalisten is beantwoord. Daaruit blijkt dat vier op de vijf journalisten een verruwing ervaart bij hun werk en dat de helft zelfs al slachtoffer werd van agressie, verbaal geweld op sociale media en bedreiging of intimidatie. 61 procent was het slachtoffer van verbaal geweld, 14 procent geeft aan al slachtoffer geweest te zijn van fysiek geweld. Dat zijn geen onschuldige cijfers. Dat zijn cijfers die ons absoluut zorgen moeten baren.

Wat kunnen wij daartegen doen? Het is ten eerste al goed dat wij er zicht op hebben, dat we daarrond sensibiliseren. Ik heb ook verwezen naar de vraag aan de federale collega's. Ik ben ook heel tevreden dat er kamerbreed toch consensus is dat er bij de hervorming van het strafrecht een strafverzwaring moet komen voor misdrijven tegen de journalistiek. Dat is een bijzonder sterk signaal om het essentiële belang van de journalistiek in onze democratische rechtstaat te onderstrepen.

Ik ga ook akkoord met de collega's die zeggen dat ook de politiek een verantwoordelijkheid heeft. In hetzelfde nummer van De Journalist sta ik met de quote dat wij als politici ook een voorbeeldfunctie hebben. In onze job moeten wij altijd respect hebben voor elkaar. Uiteraard voor de burgers die ons verkiezen en zeker ook voor de onafhankelijke journalistiek, die een essentiële rol speelt in onze samenleving.

Er is verwezen naar het contact met mijn federale collega, minister Verlinden. Ik heb haar deze morgen gebeld om goed te weten wat de situatie is in ons land en in Vlaanderen. Zij heeft mij bevestigd dat het Nationaal Crisiscentrum en de federale politie dit zeer nauwgezet opvolgen. Voorlopig is er geen informatie tot mij gekomen over een verhoogde dreiging ten aanzien van journalisten in ons land of in Vlaanderen. Maar het wordt zeer nauwgezet opgevolgd door het Crisiscentrum en de federale politie. Dat is essentieel.

Collega's, wij moeten ervoor zorgen dat journalisten vrij hun werk kunnen doen. Alle journalisten, zeker ook onderzoeksjournalisten.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, dank u voor het bijkomende antwoord met de cijfers van bedreigingen en aanvallen op de pers in het algemeen, zowel in ons land als in Nederland maar eigenlijk ook wereldwijd. We weten dat al langer. Dat is een tendens, jammer genoeg een zeer negatieve tendens die ook in democratieën zoals de onze toch wel problemen kan geven als we daar niet accuraat tegen optreden. We beseffen dat u, als Vlaams minister van Media, niet alle tools in handen hebt, maar we roepen u toch op – en ik denk dat het hele parlement dat vraagt – om het gesprek met alle bevoegde instanties – en die zullen dan vooral federaal zijn – echt wel open te houden, dat te blijven aangaan en zeker ook om met de VVJ, met de betrokkenen, de problematiek op de agenda te blijven zetten. Er is misschien geen acute bedreiging op dit ogenblik maar het blijft hangen. We weten niet wat de toekomst brengt. Ik hoop dat u dit als Vlaams minister heel sterk mee op de agenda blijft houden.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over Vlaamse betrokkenheid bij de federale inspanningen inzake koloniale roofkunst

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Voorzitter, we hebben het al vaak over koloniale roofkunst gehad en morgen hebben we zelfs een hoorzitting over het koloniaal erfgoed. De Federale Regering heeft recent besloten een concreet plan voor de restitutie van koloniale roofkunst in de Belgische musea uit te werken. Dat is een belangrijk debat dat we ook in Vlaanderen grondig moeten voeren. Hiermee komen we tegemoet aan de reeds lang openstaande vraag vanuit Kongo en helpen we tevens de wonden van de kolonisatie te helpen. Het is echter geen gemakkelijk debat.

Vooruit vindt dat de politiek in nauw overleg met de wetenschappelijke wereld moet opereren. Een belangrijke vraag is dan wat roofkunst is. Wat is de definitie? Welke kunst is gestolen? Hoe geven we die kunst het best terug? In tegenstelling tot de kunst die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de nazi's is gestolen, is het in verband met koloniale kunst moeilijker de feitelijke roof of het oorspronkelijk eigenaarschap vast te stellen.

Aangezien een grondig debat over het concept zich opdringt, heeft bevoegd federaal staatssecretaris Dermine aangekondigd dat een commissie zich hierover zal buigen. Dat is een goede zaak en wij juichen dit ten zeerste toe. De vraag is hoe Vlaanderen hierbij zal worden betrokken, want dat lijkt ons ook essentieel.

Minister-president, zal de Vlaamse Regering vragen bij dit debat te worden betrokken, zodat we in Vlaanderen een kader kunnen creëren voor de omgang met de koloniale roofkunst in onze Vlaamse musea?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, ik heb van de Federale Regering nog niet de vraag gekregen aan enig debat of overleg over de invulling van de notie 'koloniale roofkunst' deel te nemen. Ik heb zelf het initiatief genomen dit onderwerp op de agenda van de eerstvolgende Interministeriële Conferentie (IMC) voor Cultuur te laten plaatsen. Het is relevant met de andere bevoegde overheden over gemeenschappelijke vraagstellingen te overleggen. Het lijkt me logisch aandacht te hebben voor de manier waarop de federale overheid het restitutiebeleid van de onder haar ressorterende instellingen vorm zal geven.

Tegelijkertijd hoed ik me ervoor dat de federale wetgeving een impact op het Vlaams cultuurbeleid zou hebben. Dat kan de bedoeling niet zijn. Het lijkt me niet meer dan normaal dat we in Vlaanderen, dat exclusief bevoegd is voor cultuur, zelf bepalen hoe we met de restitutie van koloniaal erfgoed omgaan. Het lijkt me echter logisch dat we gezamenlijk bepalen wat de definitie is en wat we hieronder verstaan.

In mijn Strategische Visienota Cultureel Erfgoed heb ik al aangegeven dat ik hierover een duidelijk standpunt wil innemen. Ik kijk alvast uit naar het debat over koloniaal erfgoed dat we tijdens de hoorzitting in de commissie Cultuur zullen voeren.

De bottomline is dat ik dit punt op de IMC voor Cultuur in september 2021 heb geagendeerd.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Het is goed dat u deze belangrijke kwestie op de agenda van de eerstvolgende IMC hebt geplaatst. U wilt dat Vlaanderen zelf zijn restitutiebeleid kan vormgeven, maar het kan niet dat we in Vlaanderen een andere definitie hanteren dan de federale overheid. Het lijkt me op zijn minst belangrijk dat Vlaanderen en de andere deelstaten bij die werkgroep worden betrokken.

Onze federale en Vlaamse musea hebben in hun collecties duizenden voorwerpen in bezit die eigenlijk koloniale roofkunst zijn. Aangezien het heel moeilijk is de herkomst te bepalen, is het belangrijk dat we hier op een zo eenvoudig mogelijke manier mee omgaan. Eigenlijk is het simpel. Eigenlijk moeten we gewoon de bewijslast omdraaien en ervan uitgaan dat haast alle koloniale kunst in onze musea, ook de Vlaamse musea, potentieel roofkunst is.

Bent u bereid, minister-president, om vanuit dat standpunt mee te gaan in die debatten?

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Het is een zeer interessant debat over de koloniale roofkunst in onze musea. Collega's, laten we er niet van uitgaan dat we in de tijd van de kolonisatie alleen maar kunst in Congo hebben geroofd. We zouden het ook over rubber, koper, goud en diamanten kunnen hebben. Een Congolese historicus heeft in de jaren 1990 berekend dat we uit Congo voor 450.000 miljard euro rijkdom hebben weggesleept. Maar goed, dat is vandaag het debat niet, maar wel wat we met die kunst zullen doen. Ik hoor u zeggen, minister-president, dat u dat zult agenderen. Dat is een goede zaak. Ik hoor u ook zeggen dat u zelf wilt bepalen wat we met die roofkunst doen en dat u daar een duidelijk standpunt over wilt innemen. Wat is uw standpunt? Het is me niet duidelijk wat uw duidelijk standpunt over de roofkunst is. Dat is een eerste punt.

Zou het ten tweede geen idee zijn om te beginnen met een inventaris van de koloniale kunst in de Vlaamse musea te maken? Zoals de collega terecht opmerkt, kunnen we ervan uitgaan dat bijna alle koloniale kunst in onze musea weggeroofd is. Een inventaris zou een eerste stap zijn om het probleem aan te kaarten.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): De problematiek van de koloniale en andere roofkunst is belangrijk, maar ook complex, zoals collega Segers aangaf. Het is goed dat er daaraan momenteel bijzondere aandacht wordt besteed, maar we vinden wel dat de bevoegdheden moeten liggen waar ze liggen. Voor een klein deel van het roerend erfgoed is dat inderdaad op het federale niveau, bijvoorbeeld voor het AfricaMuseum in Tervuren. Maar als we het bredere plaatje bekijken, dan ligt die bevoegdheid bij de deelstaten. De federale instellingen zijn de uitzondering. Het lijkt ons logisch dat de regio's het voortouw nemen en een eigen beleid ontwikkelen. Dat gebeurde en gebeurt ook. We delen de bezorgdheid van de minister-president dat we op onze hoede moeten zijn als het federale niveau zich daarmee inlaat.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister-president, we zijn het erover eens dat we in dit dossier grondig te werk moeten gaan en dat er bij voorkeur een goede samenwerking is tussen het federale en gemeenschapsniveau. Ik verwijs naar de hoorzitting van morgen die wellicht interessante informatie zal opleveren, maar ook naar de aanbevelingen van de Congo-commissie die actief is in het federale parlement over de restitutie. Er zal daarover een rapport in september verschijnen en dat kan een belangrijke bijdrage leveren tot dit debat.

Voor Groen is het alleszins duidelijk dat een onafhankelijke instantie die herkomstbepaling moet doen in samenwerking met de landen van herkomst. Mijn vraag is hoe u daar tegenover staat. Wie moet bepalen wat roofkunst is?

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Het zal u niet verbazen, minister-president, maar in tegenstelling tot mevrouw Segers en de heer Vandaele erger ik me dood aan dit debat dat telkens door links wordt opgepookt. Ik vraag me ook af of het thuishoort in dit Vlaams Parlement want tot nader order is Vlaanderen vanuit historisch oogpunt nooit een kolonisator geweest, integendeel: het is eeuwenlang gekoloniseerd. Bovendien, mevrouw Segers, is er tot op vandaag nog altijd nog geen definitie van wat die koloniale roofkunst nu precies is. U hebt het zelf al gezegd. De definitie die u aanhaalt, grenst mijns inziens aan de waanzin. Ik hoop dat de minister-president dat straks ook bevestigt.

Het lijkt me opportuner en veel nuttiger, collega's, om ons als Vlaamse overheid en als Vlaamse Gemeenschap te focussen op die andere roofkunst waar niemand in dit halfroond het over heeft, met name de Vlaamse kunstschaten die onder meer door de Spanjaarden, de Oostenrijkers, de Fransen en de Duitsers gedurende eeuwen in onze contreien zijn geplunderd. Daarvan bestaan er wel lijsten en inventarissen. Mijn vraag aan u, minister-president, is of u werk zult maken van de teruggave van die kunstschaten. Dat lijkt me vanuit het standpunt van de Vlaamse Gemeenschap opportuner.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Mevrouw Segers, ik dank u voor de interessante vraag. Het gaat inderdaad over een federale materie maar Vlaanderen heeft daar ook wel een heel belangrijke rol in te spelen. Ik zou het stuitend vinden wanneer roofkunst het slachtoffer zou worden van onze staatsstructuur. Ik denk dat niemand daar een boodschap aan heeft. Morgen is er inderdaad een hoorzitting over dit toch wel belangrijke thema en ik hoop dan ook dat alle collega's die zich hier vandaag aansluiten, morgen volmondig aanwezig zullen zijn om de mening van de experts te horen.

Minister-president, u hebt daar in uw visienota ook al huiswerk over gemaakt. U hebt daar ook op gewezen en u wees ook op de omzetting van de federale wet over de UNESCO-conventie van 1970. Wat is daar de stand van zaken? Bent u daar ook al mee bezig en neemt u dit mee naar de interministeriële conferentie (IMC) van september?

Ik treed collega De Meester bij dat het wel interessant zou zijn om een overzicht te maken van misschien kleinere collecties die in onze Vlaamse musea aanwezig zijn. Wanneer we het debat aangaan met de federale overheid om daar verder mee om te gaan, lijkt het me toch belangrijk een zicht te hebben op de eigen collecties in de eigen musea.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Morgen is er inderdaad die hoorzitting en dus vind ik het een beetje moeilijk om nu al heel veel standpunten in te nemen. Ik stel voor eerst te luisteren naar de verschillende experts.

Een maand geleden in de commissie heb ik naar aanleiding van een vraag gezegd, en het is misschien een beetje tegenstrijdig met wat de heer Vandaele zegt, dat het AfricaMuseum van Tervuren de derde grootste collectie van de wereld heeft. En dus vond ik inderdaad dat de federale overheid in dezen het voortouw moest nemen, wat ze ook heeft gedaan. Maar ik heb even goed gezegd dat er daarover het best een samenwerkingsverband komt met de gemeenschappen die voor cultuur en kunst bevoegd zijn. Het mag immers echt geen rommeltje worden. We zouden ons belachelijk maken in de rest van de wereld wanneer er verschillende procedures voor die restitutie zouden zijn, op federaal vlak en bij de gemeenschappen. Dat is onze oproep die ik nogmaals herhaal en voor het overige zullen wij morgen naar de experts luisteren om na te gaan hoe groot het probleem aan Vlaamse kant precies is en hoeveel roofkunst er in onze eigen musea in Vlaanderen aanwezig is.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, dit is blijkbaar een debat dat alle fracties beroert. Ik denk dat alle fracties zijn tussengekomen.

Mevrouw Segers, ik denk dat ik daarstraks in mijn eerste antwoord heb gezegd dat we minstens tot dezelfde definitie moeten komen. Ik denk niet dat dit een uitholling

van bevoegdheden inhoudt, we proberen gewoon er op dezelfde manier naar te kijken, net om er geen rommeltje van te maken. Die oefening is nog niet gestart, ik hoop tijdens de IMC van september die oefening van start te laten gaan.

De bereidheid om de bewijslast om te draaien vind ik toch wel bijzonder vergaand. Op basis van de definitie zullen we tot een inventaris moeten komen van de kunstwerken die in Vlaanderen aanwezig zijn volgens de vastgelegde definitie maar de bewijslast omdraaien, vind ik vergaand.

De omzetting van de federale wet is inderdaad mee de aanleiding om het op de IMC te agenderen. Zoals u aangaf, mevrouw D'Hose, moeten we eerst die inventaris maken. Ik stel voor dat we alles in de juiste volgorde doen: eerst tot een definitie komen en dan een inventaris maken.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Of het nu koloniale roofkunst is, naziroofkunst, onze kunst in Spaanse musea of roofkunst uit het Midden-Oosten waarover we in de Senaat een mooi rapport hebben gemaakt, roofkunst is roofkunst. Het restitutie-beleid staat wereldwijd hoog op de agenda. Ook in België en Vlaanderen moeten we daar werk van maken.

Een definitie vastleggen is een eerste belangrijke stap en het is goed, minister-president, dat u het nut inziet om dat samen te doen op federaal niveau.

Een tweede stap is inderdaad het opmaken van een inventaris.

Minister-president Jan Jambon: Op intrafederaal niveau, mevrouw Segers.

Katia Segers (Vooruit): Op intrafederaal niveau, absoluut.

We mogen er absoluut geen rommeltje van maken, zoals ook collega Brouwers zegt. Anders maken we ons alleen maar hopeloos belachelijk in het buitenland. Voor Vooruit is het belangrijk dat, wanneer we werk maken van die uitgangspunten, we ook een opsplitsing maken tussen het operationele luik en de symbolische kwestie, maar vooral ook dat we de dialoog aangaan met de autoriteiten van de betrokken landen.

De voorzitter: Voor mij is het belangrijk dat iedereen zich aan zijn spreektijd houdt. Alstublieft.

Katia Segers (Vooruit): Minister-president, wij rekenen op u dat u die dialoog aangaat.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het SERV-advies inzake Vlaamse strategische autonomie

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik neem jullie even terug mee naar april-mei 2020, toen er in België een debat ontstond over de zin en onzin van mondkmaskers. Toen plots het advies kwam om ze te dragen, was er een klein probleempje: onze strategische voorraad was er niet meer. Dus deden we net zoals de meeste landen in Europa: we gingen aanbellen in China. Hetzelfde kan ik ook vertellen als we het hebben over groene waterstof, waarover we nu proberen akkoorden te sluiten met bijvoorbeeld Oman. Hetzelfde kan ik vertellen als we kobalt nodig hebben voor

onder meer onze batterijen, dat komt vanuit Congo. Hetzelfde kunnen we zeggen over silicium dat we nodig hebben voor onze zonnepanelen, dat dan vooral komt uit China. Het doet ons terecht nadenken over deze afhankelijkheid voor wat betreft deze strategische goederen ten opzichte van niet-EU-landen. Van de in totaal 139 strategische goederen die in België algemeen worden gebruikt, komen er slechts 33 uit wat wij westerse landen mogen noemen. Van die 33 komen er dan 30 uit het Verenigd Koninkrijk of de Verenigde Staten.

Ook Europa deelde die bezorgdheid en daarom werd de Europese Commissie gevraagd om dat allemaal eens in kaart te brengen. Daarop is er een werkdocument gekomen. Minister, daarop heeft u aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) gevraagd om de impact te bekijken voor Vlaanderen. De SERV heeft daar een rapport over geschreven, dat een paar dagen geleden verschenen is, waarbij men logischerwijze eerst heeft gekeken naar België en niet naar Vlaanderen. Een van de concrete vragen die u hebt gesteld, was in welke mate de analyse van de Europese Commissie toepasbaar is op ons. Het antwoord van de SERV was dat Vlaanderen als open economie voor het toeleveren van heel wat grondstoffen, strategisch afhankelijk is van niet-Europese landen. Hoe gaat u gevolg geven aan dit advies van de SERV?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dank u voor uw interessante vraag. U hebt het correct geschetst. Dat bespaart mij al een stukje tijd.

Eerst is er de Europese Commissie die een onderzoek heeft gedaan. Een cijfer is daarbij van belang, namelijk dat als men binnen Europa kijkt, er 5300 producten zijn onderzocht en van 137 de EU afhankelijk is. Ik heb daarop een analyse van de SERV gevraagd, maar de resultaten daarvan zijn wel wat onthutsend. Als we kijken naar de Belgische cijfers – de Vlaamse kunnen we niet krijgen – gaat het niet over 134 producten maar zijn we voor 621 producten afhankelijk van landen buiten de EU. Dat is heel, heel veel. Er zijn 277 producten die zich bevinden in zeer strategische sectoren.

Die cijfers voor België zijn veel hoger dan de Europese cijfers. Daarom wil ik, gewapend met deze analyse, het debat over het verzwakken van onze eigen afhankelijkheid echt wel voeren. Wij volgen uiteraard alle Europese ontwikkelingen, maar nu is het vooral zaak om te kijken op welke wijze de Vlaamse waardeketens en de ecosystemen beter vervlochten kunnen worden met de Europese om zo een stukje kwetsbaarheid die we intra-Europees kunnen oplossen, ook opgelost te krijgen.

Ik heb daarover een analyse gevraagd aan onze diensten Economie. Ik hoop dat dit debat straks een plaats zal krijgen in de Septemberverklaring. Wij moeten met Vlaanderen onze afhankelijkheid in kaart durven te brengen maar moeten ook werken aan het minder afhankelijk worden. U hebt een heel goed voorbeeld gegeven van de mondkmaskers, maar zo zijn er nog een aantal producten, zeker in de chemische industrie bijvoorbeeld, waarvoor onze kwetsbaarheid groter is dan de gemiddelde Europese. Dit is nu prioriteit nummer 1, terwijl we ook intra-Europees het debat zeer fors mee voeren.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wel, u haalt het terecht aan. Ik hoop inderdaad dat dit debat kan worden geopend. Want dit toont uiteraard het moeilijk evenwicht aan tussen enerzijds de groene economie/energietransitie en anderzijds onze geopolitieke afhankelijkheid. We moeten daarvoor breder kijken naar het circulair denken waarin we koploper zijn, maar we moeten ook denken over minder

consumeren, substitutiemogelijkheden, productinnovatie, om minder afhankelijk te kunnen zijn en een grotere Vlaamse strategische autonomie te kunnen hebben.

Minister, ik heb daarover een bijkomende vraag voor u. Ziet u, naast het advies van de SERV, concrete zaken die u nu al zeer direct, op korte termijn kunt implementeren in ons beleid?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): De coronacrisis heeft een aantal dingen duidelijk gemaakt, ook dat zo'n internationale crisis kan zorgen voor problemen in de toelevering van bepaalde goederen. We hebben dat gezien bij de mondkmaskers. Maar ik denk dat ook de klimaattransitie en de digitalisering uitdagingen zijn die de vraag naar bepaalde materialen zullen doen stijgen.

Ik steun het feit dat we ervoor moeten zorgen dat we die strategische waardeketens robuust maken. Om de voorzitter een plezier te doen, zal ik het kort houden en de bijkomende vraag stellen. Welke rol ziet u hierin voor de sociale economie in Vlaanderen, om ook de productie opnieuw meer in Vlaanderen te kunnen krijgen?

De voorzitter: U doet mij daar inderdaad een plezier mee, maar tegelijk leeft u daarmee het reglement na. Maar toch bedankt.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u wel, voorzitter, ik zal ook proberen u een plezier te doen. Laat dat de teneur zijn van de rest van de vergadering.

Collega's, dit is een bijzonder belangrijke vraag. Het onderzoek wees inderdaad uit dat we voor een op de acht strategische producten in ons land afhankelijk zijn van het buitenland. Dat buitenland kijkt soms ook met een begerig oog naar strategische bedrijven, strategische activiteiten in ons eigen land. Daar is de verankering natuurlijk bijzonder belangrijk. We willen strategische bedrijven, sterke bedrijven hier in Vlaanderen verankeren en houden, minstens wat betreft hun beslissingscentrum. Bovendien is er al heel lang sprake van een screeningsmechanisme voor buitenlandse investeringen, om vijandige overnames van strategische bedrijven te kunnen blokkeren.

Minister, welke initiatieven plant u inzake verankering en het beschermen van onze strategische investeringen en bedrijven?

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Collega's, minister, Vlaanderen blijkt uit een analyse door de SERV een netto-importeur van een groot aandeel essentiële strategische hulpbronnen, onder andere bestemd voor de gezondheidszorg en het medisch onderzoek. Veel van deze producten komen uit China of uit de Verenigde Staten. Er zijn grote risico's verbonden aan de grote importafhankelijkheid van derde landen, zeker wanneer leveringen kunnen worden beïnvloed door andere dan alleen economische overwegingen.

De COVID-19-pandemie schetste voor Vlaanderen de noodzaak van een meer strategisch economisch beleid. Vlaanderen staat in de wereldtop wat betreft innovatie en ontwikkeling. Door het inzetten op specifieke geografische innovatieve clusters kunnen bedrijven ervan worden overtuigd om in onze regio te ondernemen rond bijvoorbeeld biotechnologie.

Minister, voor welke specifieke strategische producten kan Vlaanderen zijn afhankelijkheid van derde landen verlagen door innovatieve start- en scale-ups aan te trekken om in onze regio te ondernemen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, dit is een belangrijke vraag van de heer Gryffroy. Ik wil het niet zozeer hebben over het tekort aan mondkmaskers, maar vooral over het grondstoffentekort, dat onze economische relance daadwerkelijk bedreigt. We weten dat door een tekort aan computerchips bijvoorbeeld onze autofabrieken in Vorst en Gent hun band al hebben moeten stilleggen. Maar we weten ook dat uit een enquête van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) onlangs nog bleek dat 60 procent van de ondernemers vreest dat dat grondstoffentekort een zwaardere impact zal hebben op onze economie dan de covidcrisis in haar geheel. Dat is dus toch een serieus reëel probleem: een tekort aan aluminium, hout en vele andere grondstoffen.

Minister, mijn vraag is heel kort: neemt u op korte termijn al maatregelen of denkt u er te kunnen nemen om er toch voor te zorgen dat die grondstoffen ook Vlaanderen en onze economie kunnen bereiken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel voor de zeer interessante aanvullende vragen. Ik geef een paar algemene zaken. Collega Gryffroy, ik heb het eigenlijk net gezegd: voor mij is het nu echt van belang dat we eerst en vooral onze verhoudingsgewijs meer kwetsbare positie ten opzichte van het Europese geheel verbeteren. Hoe kunnen we dat doen? We kunnen dat doen door in te stappen in waardeketens of waardeketens te maken, waardoor we onze afhankelijkheid van regio's buiten Europa verminderen door intra-Europees een oplossing te vinden.

Je kunt natuurlijk ook, zoals andere collega's suggereren en zoals u zelf ook zegt, investeren in minder consumptie, in innovatieve oplossingen. Dat is absoluut juist, maar ook voor innovatieve oplossingen heb je vaak grondstoffen nodig waarvoor je mogelijk opnieuw afhankelijk bent van regio's buiten Europa. Die waardeketens moeten we dus goed in kaart brengen. Voor mij is fase 1 ervoor zorgen dat we wat die afhankelijkheid betreft minstens de norm bereiken die de Europese Commissie heeft vastgelegd, want we zijn een stuk kwetsbaarder. Dat is dus supersuperbelangrijk, en dat is de vraag die ik ook heb gesteld aan mijn administratie Economie: hoe kunnen we ook als overheid voluit een rol spelen in het kleiner maken van die kwetsbaarheid?

Dan is er de rol van de sociale economie. Collega Anaf, het is eigenlijk heel interessant dat u die vraag stelt. Collega Ongena, ik ga het toch eventjes over de mondkmaskers hebben. Via superstrategische steun zijn we er de voorbije maanden in geslaagd om de productie van grondstoffen voor mondkmaskers hier te realiseren. Dat is aan de aandacht van sommigen ontsnapt. Dat is die 'melt blown' grondstof. We konden hier wel mondkmaskers produceren, maar ook om die te maken, heb je een stof nodig. We zijn erin geslaagd, dankzij superstrategische steun, om die grondstof hier te krijgen. Het gevolg is dat we ondertussen productielijnen hebben. We hebben dus niet stilgezeten. We hebben absoluut alles wat mogelijk is gedaan om via innovatie onze afhankelijkheid al een stukje kleiner te maken.

Collega Anaf, we hebben daarnaast ook gezien dat onze sociale-economiebedrijven ook voluit de kaart hebben getrokken van de productie van mondkmaskers. In de crisis heb ik sommigen hun werking helemaal zien omdraaien om op die zaken te springen waarvan er tekorten waren. Dat siert hen echt. Ook in een periode waarin men mensen probleemloos tijdelijk werkloos kon maken, zijn er echt bedrijven geweest die dat niet wilden doen, die echt die sprong wilden maken. Ze zijn daar ook voor beloofd.

Collega Bothuyne, uw vraag is eigenlijk dubbel. Ten eerste ging het over die vijandige overnames. U weet dat we al een tijdje werken aan een screeninginstrument

voor buitenlandse investeringen, waarbij er wat discussies zijn over de bevoegdheden. Wat ik niet wens, is dat we uiteindelijk twee instrumenten hebben. Ik wil dus absoluut dat onze Vlaamse bevoegdheden worden gerespecteerd, maar ik wil wel tot één instrument komen, anders moet men door twee screenings gaan. Dat zou eigenlijk een totaal verlies van energie zijn.

Het tweede luikje van uw vraag is natuurlijk ook superinteressant. Er wordt immers soms wel eens gevraagd of wij eigenlijk nog een orgaan zoals de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (Gimv) moeten hebben. Net in deze tijden vind ik dat superbelangrijk. Ik heb ook aan Gimv gevraagd om eens te bekijken hoe zij, bijvoorbeeld in het kader van de relance, voor een stuk die duurzame verankering kunnen garanderen. Ik wil daar wel die voetafdruk van zien. Net in tijden zoals deze, die zeer volatiel zijn, kunnen zij een beduidend verschil maken. Hetzelfde geldt trouwens voor wat ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) kan betekenen voor ons Vlaamse bedrijfsleven.

Collega Sterckx, ik heb al wat voorbeelden gegeven. Uiteraard hebben we grote inspanningen gedaan om start-ups en scale-ups te krijgen. U moet maar naar de cijfers kijken. Er zijn nog nooit zo veel innovatieve starters geweest als vorig jaar, en dat heeft ook te maken met de goede samenwerking tussen wetenschappelijke instellingen, wetenschappelijk onderzoek en het bedrijfsleven.

Collega Ongena, u had het ook over de tekorten aan grondstoffen. Ik kan als minister natuurlijk niet beginnen te bekijken waar ik bepaalde bouwmaterialen kan krijgen. Wat we wel kunnen doen, is heel intense contacten onderhouden met het bedrijfsleven om te kunnen inschatten hoe en wat, maar ik sluit niet uit dat er in het najaar bijvoorbeeld bij bouwstofleveranciers problemen gaan ontstaan. We zijn dus alles in kaart aan het brengen. We zijn aan het bekijken hoe we kunnen ondersteunen, hoe we ook kunnen anticiperen op een aantal zaken. Collega's, het is echter geen dag te vroeg om bijvoorbeeld onze relancemiddelen te gaan investeren in circulair bouwen. Als je circulair bouwt, kom je immers in een situatie waarbij je eigenlijk veel minder afhankelijk wordt van de import van allerhande grondstoffen, omdat je datgene wat je hebt, kunt hergebruiken.

Tot slot: hoe kan Europa veel strategischer werken? Daarvoor kijk ik vooral naar de IPCEI-projecten (Important Projects of Common European Interest). Dat zijn grote projecten van gemeenschappelijk belang zoals wat wij nu doen met waterstof. Daarmee kun je intra-Europees een groot stuk onafhankelijker worden ten opzichte van de rest van de wereld. Dat is een heel palet aan maatregelen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als wij de discussie voeren op het niveau van de Vlaamse strategische autonomie, dan is dat omdat Vlaanderen heel kwetsbaar is en kwetsbaarder zal zijn en blijven ten opzichte van Europa. Wij hebben immers een zeer open economie en wij hebben weinig eigen grondstoffen in onze eigen bodem. Het gaat hier voor mij niet om een vorm van protectionisme. Het gaat er voor mij om hoe wij in de toekomst omgaan met onze eigen productinnovatie en met ons eigen circulair denken. Ik vind het voorbeeld van het circulair bouwen, dat u zelf aanhaalt, heel mooi. Maar als wij te maken hebben met nieuwe technologieën zoals batterijen, dan kunnen die nog niet circulair aangepakt worden want er zijn nog te weinig batterijen in omloop. Het zal minstens nog tien jaar duren vooraleer misschien 10 procent van de nieuwe batterijen circulair zal zijn. Voor mij gaat het om een moeilijk evenwicht tussen groene economie en groene energietransitie enerzijds en anderzijds de geopolitieke afhankelijkheid.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de investeringen in onderzoek en ontwikkeling

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Vlaanderen heeft zich geëngageerd in de Europese Lissabonambitie om 3 procent van haar bruto binnenlands product te besteden aan onderzoek en ontwikkeling. Uit de recent gepubliceerde nota van ECOOM, de instantie die de bestedingen rond onderzoek en ontwikkeling opvolgt, blijkt dat Vlaanderen deze Europese norm doorbreekt. Dat is voor het eerst sinds het Innovatiepact van 2003. De overheden, bedrijven en kennisinstellingen in Vlaanderen hebben in 2019 gezamenlijk 9,35 miljard euro geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling en dat is goed voor een investering van 3,35 procent van het bruto binnenlands product. Met dit resultaat scoort Vlaanderen ver boven het EU-gemiddelde en zitten we in lijn met toplanden als Duitsland en Denemarken. We stoten zelfs door tot de tweede plaats in Europa. Enkel Zweden doet met 3,4 procent nog beter. Vlaanderen scoort op dit vlak zelfs beter dan de Verenigde Staten.

Investeren in onderzoek en ontwikkeling is essentieel om Vlaanderen verder uit te bouwen als een sterke en competitieve regio in Europa. Met onder andere de relance en de digitalisering komen verschillende uitdagingen af op ons. Onderzoek en ontwikkeling en innovatie zullen dan ook verder aan belang winnen. Het is dan ook belangrijk dat we de investeringen hierin op peil houden. Ik heb volgende vraag. Op welke manier zult u er de komende jaren voor zorgen dat onze investeringen in onderzoek en ontwikkeling boven de 3 procent van ons bruto binnenlands product blijven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb eigenlijk een positief flashbackmomentje. Ik zie collega Muyters al stralen achter zijn mondkapje. Ik ga ook al een tijdje mee als Vlaams minister en dat heeft soms nadelen maar ook soms grote voordelen. In 2009 hebben wij een pact 2020 afgesloten waarvan een van de doelstellingen was dat wij die norm van 3 procent moesten halen. Collega's, dat is gelukt. De cijfers van 2019 kan ik een beetje als pluimen op mijn hoed steken en u ook, collega Muyters, samen met de vorige Vlaamse Regeringen en de voormalige minister-presidenten. Het is Kris Peeters die het pact uitgevonden heeft; zijn veelgeplaagd VIA-plan was daar de basis van.

Maar uw vraag gaat natuurlijk over de toekomst, collega De Roo. Ik zie zes uitdagingen, zaken waar wij absoluut moeten op inzetten. Ten eerste: de relancemiddelen. Ik ben zeer blij dat wij met deze Vlaamse Regering zeer fors investeren in onderzoek en ontwikkeling (O&O): 500 miljoen euro. Dat is een groot bedrag, dat wij goed moeten besteden. Twee: wij moeten het regeerakkoord uitvoeren. Daarin is 250 miljoen euro voorzien voor O&O en 195 miljoen euro voor eenmalige investeringen. Aan de vooravond van een nieuwe begrotingsronde, sta ik er toch op dat nog even te vermelden.

Drie: het is van belang dat we ook onze O&O-intensieve bedrijven voluit blijven ondersteunen via de door hen zeer gewaardeerde VLAIO-subsidies (Agentschap Innoveren en Ondernemen).

Vier: het is zeer belangrijk dat, collega's, als wij inzetten op internationale buitenlandse investeringen, wij ook inzetten op O&O. Laat ons die bedrijven aantrekken die voor toegevoegde waarde kunnen zorgen en zo de productiviteit verhogen.

Vijf: we moeten onze kmo's veel meer op weg zetten naar O&O. Daar is nog werk aan de winkel.

Zes: we moeten meer dan ooit de spin-offs van onze universiteiten en de SOC's (Strategische Onderzoekscentra) stimuleren en laten uitgroeien tot echte scale-ups.

Dit zijn wat mij betreft zes succesrecepten om de cijfers de komende jaren nog fors de hoogte te laten ingaan.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Het zijn zes heel belangrijke onderdelen van het geheel. Als we vandaag terugkijken naar de cijfers van 2019, dan zien we dat onze bedrijven daar al heel goed zitten. Ze zitten aan de norm van 2 procent die ze moesten halen. Ik denk – uit het hoofd – 2,55 procent. Maar de overheden hinken nog een beetje achterop. Ze hadden op 1 procent moeten komen, en zitten op 0,80 procent. Ik ga ervan uit dat we, met de middelen die voorzien zijn in de relance en de uitvoering van het regeerakkoord, ook als overheid zullen kunnen bijbenen en een groeipad gaan bewandelen.

Bijkomend wil ik nog volgende vraag stellen. Die 500 miljoen euro die u in uw eerste punt rond relance hebt voorzien, gaan voornamelijk naar gezondheidszorg, naar digitalisering, maar ook naar duurzaamheid.

Kunt u meer duiding geven over de manier waarop de middelen tussen die drie onderdelen worden verdeeld? Waar gaan ze hand in hand? En hoe kunnen we ervoor zorgen dat ze ook effectief bij onderzoek en ontwikkeling terechtkomen?

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Het behalen van de investeringsnorm van 3 procent zet Vlaanderen op de kaart als innovatieve regio met een positief ondernemingsklimaat voor start- en scale-ups. Zoals reeds gezegd, trekt Vlaanderen binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht nog eens 500 miljoen euro uit voor onderzoek en ontwikkeling en infrastructuur. Deze investeringen dragen mogelijk bij om Vlaanderen nog beter op de kaart te zetten, als concurrerende en dynamische kenniseconomie. Cruciaal hierbij zijn investeringen met een positief multiplicatoreffect waarbij de opbrengsten op middellange termijn leiden tot een verhoogd baanaanbod en een verbeterd economisch klimaat.

Ik heb een gelijkaardige vraag als collega De Roo. Op welke manier worden de budgetten binnen het Vlaamse Veerkrachtplan verdeeld onder de verschillende onderzoeksdomeinen, en welke criteria worden gehanteerd bij de toekenning ervan?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, om de link te leggen naar de vorige vraag: kennis is zowat de enige grondstof die wij in Vlaanderen hebben. Ik denk daarom dat het zeer goed is dat we die 3 procentnorm hebben gehaald. Zoals collega De Roo terecht zegt, sluiten we daarmee aan bij de topregio's.

Alleen, als we dan los van het kwantitatieve naar het kwalitatieve kijken, dan zien we toch nog wel een kloof met die topregio's inzake de economische en maatschappelijke impact van al die onderzoeks- en ontwikkelingsinspanningen. Mijn vraag is hoe we ervoor kunnen zorgen dat die inspanningen inzake onderzoek en ontwikkeling zich toch nog meer vertalen in economische en maatschappelijke impact. Denk aan tewerkstelling in nieuwe bedrijven, meer innovatieve export en dergelijke.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Wie had gedacht dat we er zouden geraken, zoveel jaren na de feiten, toen mijn voorganger collega Filip Watteeuw hier regelmatig minister-president Peeters met VIA om de oren sloeg en zei: u haalt uw doelstellingen niet. En nu zijn we er toch. Dat geeft ook vanuit mijn fractie aanleiding tot positieve appreciatie.

Collega's, ik heb ook goed begrepen dat binnen de Vlaamse brede heroverweging, het heel duidelijk is dat minister Crevits haar middelen heeft afgeschermd, want O&O-middelen zijn inderdaad belangrijk om die relance ook te kunnen waarmaken.

Ik heb, naast de belangrijke opmerking van collega Ongena, nog een heel specifieke vraag. We zien dat kmo's vaak heel moeilijk de weg vinden naar die middelen. Kunt u wat meer toelichting geven over hoe u ervoor gaat zorgen dat die kmo's toch ook een beroep kunnen of gaan doen op die O&O-middelen?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ben verheugd dat we met dit positieve nieuws kunnen komen. Jammer genoeg staat het niet in de kranten. Ik heb er geen enkel bericht over gelezen. Mochten we een aantal plaatsen zijn gezakt, dan stonden de kranten er vol van. Toch willen we nog verder stijgen. We zijn nu een innovatieleider en we staan heel hoog in de ranking, maar toch willen we nog verder stijgen. Volgens mij zijn er dan twee pijnpunten die nog niet zijn aangekaart en waar we minder scoren ten opzichte van regio's die boven ons staan, namelijk levenslang leren en de digitale vaardigheden bij de bedrijven.

Minister, welke actie gaat u nog doen om dit te verbeteren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik zou eerst willen aansluiten bij de opmerking van collega Gryffroy. Ik heb vastgesteld wat u vaststelt: goed nieuws is niet populair, slecht nieuws is dat wel. Dan doet het deugd om zelfs van de oppositie ook eens een pluim te krijgen. Als het slecht is, moet er kritiek komen, maar als dingen goed lopen, mag het ook wel eens worden gezegd. Wie had inderdaad gedacht dat we die doelstelling zouden halen?

Ik sluit ook aan bij de opmerking van collega De Roo over de 0,8 procent voor de overheden. Collega De Roo, er is geen enkele Europese overheid die 1 procent haalt. Ook op dat vlak staan we in de top 5, wat zeer goed nieuws is. We zitten inderdaad nog niet aan 1 procent, maar de kloof wordt wel kleiner en kleiner.

Collega Ongena, ik ben het absoluut eens met kwalitatieve output. Elke euro die we als overheid in innovatie investeren, moeten we in een multiplicerbaar geheel opnieuw kunnen zien. Het wordt wel steeds beter en we nemen ook initiatieven. Ik geef een voorbeeld. Ik ben zeer optimistisch gestemd over de werking van de Vlaamse speerpuntclusters. Ik heb er vorige week een opgestart rond healthcare. Het is gewoon fantastisch om te zien hoe de universiteiten – het wetenschappelijk onderzoek –, de bedrijfswereld en de ziekenhuizen de handen in elkaar slaan om nieuwe dingen uit te vinden op maat van wat de patiënten nodig hebben en om ervoor te zorgen dat het wordt gecommercialiseerd. Die commercialisering kunnen dan ook wereldwijd uitwaaiëren. Als we die drie bij elkaar krijgen, dan kan het niet anders dan dat er een grote stijging van het rendement is. Elke innovatie die in de kast blijft liggen, is verloren moeite. Maar niet elke innovatie kan slagen: niet alle middelen die we investeren, kunnen tot succes leiden, anders zou het geen innovatie meer zijn. Er is altijd een onzekere component.

De relancecomités hebben aangeraden om die 500 miljoen euro te investeren in digitalisering, in duurzaamheid en in zorg. We gaan dat ook op die manier doen en we zullen er een goed evenwicht in vinden. Er is ook bijna 200 miljoen euro voorzien voor onderzoeksinfrastructuur. We hebben vastgesteld dat, om een goed klimaat voor innovatie te hebben, er topinfrastructuur moet zijn. In Oostende is er bijvoorbeeld een waterhub geopend waar het zeewater via een kraantje binnenkomt in een onderzoekslaboratorium. Er kan nu wereldwijd toponderzoek gebeuren over alles wat in de zee gebeurt. Het is fantastisch om te zien. Het wordt in ons Vlaanderen gebouwd en kan wetenschappers van over de hele wereld aantrekken. Dat zijn zaken waar we moeten op inzetten, maar dus ook op infrastructuur en niet alleen op onderzoek.

Collega Rzoska, bedankt voor het complimentje. Voor de kmo's is het complex, maar het wordt beter. Ik heb vastgesteld – en pak me niet op procenten – dat meer dan de helft van de O&O-steun naar kmo's gaat. Vroeger was het veel minder. Het wordt doorheen de jaren steeds beter, maar er blijft een enorme inspanning nodig. Er zijn kmo's die innovatievoorloper zijn, maar een pak zijn volgers. Daar ligt een hele uitdaging, want bijvoorbeeld in de digitalisering, moet iedereen mee. Het is geen pure innovatie, maar een levensnoodzakelijkheid. We zetten erop in, samen met belangenorganisaties, om elke kmo te overtuigen van het belang om die sprong mee te maken. Als men goed bezig is – wat bij veel kmo's in Vlaanderen het geval is –, dan denken sommigen dat alles mag blijven zoals het is. Maar eens men niet vernieuwt, geraakt men achterop en komt er een moment waarop het niet meer goed gaat. We zijn ons daar erg van bewust en er wordt ook op ingezet met nieuwe instrumenten. We zien dat de percentages verbeteren.

En, collega Gryffroy, ik heb het gezegd: veel van de O&O-middelen gaan naar digitalisering. De grootste uitdaging, daar hebt u een punt, zit hem in de digitale scholing van mensen. Een kmo kan alles digitaliseren maar men heeft mensen nodig die mee kunnen op die digitale trein. We hebben dan ook 50 miljoen euro ingezet op de digibank en om kwetsbare mensen een opleiding te geven in de digitale wereld. Dat is ook waarom we het Vlaams opleidingsverlof verdubbelen qua uren als de werknemer een opleiding volgt die de werkgever graag heeft, om zo mensen op topniveau opgeleid te krijgen binnen de bedrijfscontext. We zijn ons hier heel sterk van bewust, ook daar maken we middelen voor vrij.

Het is niet puur een kwestie van middelen vrij te maken voor O&O, maar ook voor de mensen, zodat ze mee kunnen. Er is veel werk op de plank.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank voor uw aanvullend antwoord, minister. Het is duidelijk, we moeten investeren in O&O, niet het minst om onze competitieve maar ook innovatieve positie binnen Europa en zelfs wereldwijd te behouden en versterken. We moeten zeker zorgen dat het privékapitaal, de bedrijven, voldoende gemotiveerd worden om effectief te investeren in O&O. we moeten die aantrekken. Ook vanuit de overheid moeten we verdergaan op een steeds verder groeipad zodat we de 1 procentnorm halen. Ik wens u alle succes bij de uitvoering van die zes onderdelen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Tom De Meester aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het monument voor Letse krijgsgevangenen in Zedelgem

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Voorzitter, collega's, in Zedelgem herdenkt het gemeentebestuur de Tweede Wereldoorlog met een vrijheidsmonument. Dat is geen monument voor de slachtoffers van het naziregime, ook niet voor het verzet. Het is een monument voor de Waffen-SS, de militaire vleugel van de nazipartij. Toen de nazi's de oorlog verloren, werden er ongeveer 12.000 soldaten van de Waffen-SS uit Letland opgesloten in Zedelgem. Die nazisoldaten krijgen van het CD&V-bestuur daar een kunstwerk, een vergulde bijenkorf, met als titel 'Ode aan de vrijheid'.

Ik vind dat hallucinant! In Zedelgem worden soldaten van de Waffen-SS die onze vrijheid hebben afgepakt, als vrijheidsstrijders verheerlijkt. Elke historicus, collega's, zal u vertellen dat dat beruchte Letse legioen van de Waffen-SS vol zat met collaborateurs die in het begin van de oorlog betrokken waren bij oorlogsmisdaden. In Letland werden drie op de vier joodse mannen, vrouwen en kinderen op beestachtige wijze afgeslacht. Dit monument is een klap in het gezicht van alle slachtoffers van het naziregime.

Hoe kom je in godsnaam, ja, collega's van het Vlaams Belang, ja, op het idee? Ik zal het u zeggen: het idee komt van het Vlaams Belang! Paul Denys, lokale politicus van het Vlaams Belang in Zedelgem, u kent hem zeer goed, wil eerherstel voor de Letse nazicollaborateurs, want 'leve de strijders tegen het communisme'! Van het Vlaams Belang weten we dat, collega's, dat is geen verrassing, maar dat CD&V in Zedelgem daar zomaar in meestapt, dat is toch wel vrij hallucinant.

Ziet u deze rode driehoek? Dat is de rode driehoek die verzetsstrijders in de nazikampen moesten dragen en die ik hier vandaag met veel fierheid draag als symbool van de strijd tegen het fascisme, gisteren en vandaag.

Minister, mijn vraag is zeer eenvoudig: veroordeelt u namens de Vlaamse Regering dit monument in Zedelgem? Hoe zult u met de lokale besturen samenwerken om dit soort hallucinante toestanden in de toekomst te vermijden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer De Meester, de beslissing om het monument waar u naar verwijst, te plaatsen is drie jaar geleden in de gemeenteraad van Zedelgem unaniem genomen door alle lokale partijen. Dat gebeurde zonder een grondige historische reflectie en zonder een zeer uitgebreid voorafgaand debat. Sindsdien en relatief recent is er – ook internationaal – commotie ontstaan rond het monument. Paris Match heeft er een artikel aan gewijd, ook een Amerikaans historicus heeft er zich over uitgesproken, omdat het een monument is dat daar is geplaatst naar aanleiding van een krijgsgevangenkamp waar honderdduizend krijgsgevangenen na de Tweede Wereldoorlog zijn opgesloten, waaronder inderdaad twaalfduizend Letten die actief waren in het Waffen-SS, sommigen gedwongen maar het overgrote deel vrijwillig.

Dat veroorzaakt natuurlijk een gevoel bij nogal wat mensen dat men met dit monument misschien de collaboratie met het naziregime of het participeren aan het naziregime zou vergoelijken, minimaliseren of er sympathie mee zou betuigen. Daardoor is er natuurlijk een debat ontstaan. Sommigen zien dat daarin. Anderen gebruiken dat monument misschien om dat gevoel te creëren. Maar ik ben er ook van overtuigd dat de bedoeling van het gemeentebestuur en van alle partijen die lokaal in de gemeenteraad zaten, niet is geweest om een verheerlijking van het naziregime na te streven. Alleen is de internationale historische context daar onvoldoende doorgesproken en overwogen, alvorens men dat monument heeft geplaatst.

Ik heb contact opgenomen met het lokale bestuur. De burgemeester heeft mij gezegd dat men het bord dat daar ter duiding staat, vandaag verwijderd heeft en

dat men erover nadenkt om daar een nieuw bord te plaatsen. Men zou ook de naam van het plein willen veranderen. Maar men heeft ook – en dat vind ik ook heel belangrijk – professor Lagrou van de Université Libre de Bruxelles (ULB), die samen met Bruno De Wever een van de toonaangevende academici is over kennis met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog, ingeschakeld om te kijken hoe men met dit monument verder moet omgaan en hoe men dat al dan niet kan contextualiseren. Want uiteraard is de geschiedenis daar ook nogal complex. Ik vind dit de juiste aanpak, die voor een stuk verder bouwt op de aanpak die ik heb voorgestaan in debatten rond de dekolonisatie.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Bedankt voor uw antwoord, minister, maar 'ze wisten het eigenlijk allemaal niet zo goed' vind ik een beetje te gemakkelijk als antwoord. Wat bezielt dat gemeentebestuur in Zedelgem om een standbeeld op te richten voor nazi-soldaten? Wat dachten ze dat die Letse krijgsgevangenen in Zedelgem dan kwamen doen? Dachten ze dat die op citytrip kwamen? Een geleid bezoek aan de gerestaureerde dorpsmolen? Een frietje steken in de lokale frituur? Serieus, is er dan niemand van heel dat schepencollege in Zedelgem die ook maar één seconde denkt dat die twaalfduizend Letten in dat krijgsgevangenenkamp daar met een reden zitten? Is er dan niemand die dat beseft heeft? Nazisme, fascisme, Jodenvervolging, oorlogsmisdaden. Niemand die denkt: 'De Tweede Wereldoorlog, misschien moeten we daar toch even dieper op ingaan, zeker omdat het voorstel van het Vlaams Belang komt.'

Ik denk, minister Weyts, nu u hier toch bent, dat we de eindtermen voor lokale politici misschien een klein beetje moeten aanscherpen. En minister Somers, ik denk eerlijk gezegd dat we dit niet gaan oplossen met een nieuw excuusbordje naast dat monument. Met alle respect, maar ik denk dat het beter zou zijn om contact op te nemen met de burgemeester van Zedelgem en hem te vragen om dat monument te verwijderen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, ik sta er altijd van versteld hoe de Tweede Wereldoorlog – ik vat het altijd wat samen onder het concept 'betwiste herinneringen' – vaak aanleiding blijft geven tot een polemiek. We zijn daar trouwens ook met dit huis niet helemaal aan ontsnapt, herinner ik mij van een paar maanden geleden.

De voorzitter: Ik ook.

Björn Rzoska (Groen): Voilà. Dat daagde mij ook, toen ik opnieuw het debat zag. En dat blijft ook altijd moeilijk, omdat de grote vraag is wie de dirigenten van de herinnering zijn. Dat perspectief verschuift ook voortdurend. Ik moet eerlijk zeggen, collega De Meester, dat ik er wel degelijk van uitga dat de mensen in Zedelgem, zoals de minister ook heeft geantwoord, dit te goeder trouw hebben gedaan. Het is niet gemakkelijk om betwiste herinneringen in een publieke ruimte binnen te brengen. Ook in mijn eigen stad is dat gebeurd, op een heel goede en onderbouwde manier. Daarom, minister, geven wij ook steun vanuit mijn fractie om daar historici bij te betrekken en dat op een onderbouwde manier in zijn context weer te geven. Dan moet ook een betwiste herinnering in de publieke ruimte volgens mij kunnen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega De Meester, het doet mij plezier dat u als Oost-Vlaming interesse hebt in monumenten in West-Vlaanderen, meer bepaald in Zedelgem. Twee: ik heb ondertussen ook wel begrepen dat u een

meeloper bent van de woke-waanzin die er heden ten dage heerst over het neerhalen van monumenten en standbeelden en dergelijke. Drie: dit is een dossier dat opgepookt is door een Franstalige journalist. Vier: de oorlog is ondertussen al 75 jaar geleden. Wij zitten in ieder geval al in de fase van de verzoening.

De minister heeft trouwens ook gezegd dat het niet alleen over Waffen-SS'ers gaat, maar dat er ook tal van Letse soldaten waren die verplicht werden om mee te vechten in het Duitse leger. Dit heeft, collega De Meester, absoluut niets, maar dan ook niets met het nazisme te maken.

De gemeente Zedelgem neemt al jarenlang initiatieven rond de verbroedering met mensen vanuit Letland. En dat mijn collega, de lokale mandataris van het Vlaams Belang, daar ook initiatiefnemer is, ja, dat klopt. Maar de oprichting van het standbeeld en de verbroedering met de Letten werden – minister Somers heeft ernaar verwezen – goedgekeurd door de hele gemeenteraad: Groen, Vooruit, CD&V en de N-VA.

U zoekt problemen waar er geen zijn. Ik stel voor dat u zich bezighoudt met monumenten en standbeelden in China en Noord-Korea. Daar is er veel meer werk. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik ben er ook van overtuigd dat het bestuur van Zedelgem dit te goeder trouw zal hebben gedaan, maar het is op zijn minst ondoordacht. Dit is geen koloniaal beeld dat in het verleden werd gezet, maar een recent beeld van 2018. Men had hierover moeten nadenken vooraleer het beeld er kwam, over de duiding en over het waarom men dit beeld zou plaatsen. Het is goed dat die reflex er nu komt, dat men nu met historici en experts gaat samenzitten, dat men nu zal bekijken op welke manier men dit beeld kan duiden en de dialoog daarover zal aangaan. Inderdaad, Zedelgem zal nu het werk moeten doen dat het eigenlijk op voorhand had moeten doen, vooraleer het de beslissing nam om dit beeld te plaatsen.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Voor alle duidelijkheid: het feit dat dat beeld daar is gekomen, is een ongelooflijke blunder van dat lokale bestuur. Laat het duidelijk zijn: voor Vooruit is er in ons land geen plek voor een haatzaaiend monument, vermomd als een kunstwerk voor de vrijheid. Ik vind het jammer dat hier wordt geprobeerd om dat te vergoelijken.

Minister, tot op vandaag hebben de berichten vanuit de gemeente zelf mij nog niet bereikt. Het laatste wat ik ervan hoorde, is dat zij nog altijd beweren dat dit een monument voor de vrijheid is, dat er niets aan de hand is, dat de buitenwereld hen verkeerd begrijpt. Nu, in mijn ervaring ligt dat vaak aan de manier waarop je zelf iets duidt en uitlegt.

Dit is iets nieuws. We hebben het hier vaak over erfgoed dat hier, met ons oncomfortabel oorlogsverleden, al heel lang staat. Dit is een nieuw feit.

Minister, u hebt goede stappen genomen. Het is goed dat die historici hierbij betrokken worden. Maar ik wil graag de vraag van collega De Meester nog eens herhalen: hoe kunnen we vermijden dat dit nog eens voorkomt? Zult u stappen nemen om ervoor te zorgen dat dit echt niet meer kan gebeuren? Want voor de nabestaanden is elk moment dat het daar nog staat, echt wel een grote slag in het gezicht

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord

Loes Vandromme (CD&V): Mijn fractie sluit zich graag aan bij de minister. Je moet een standbeeld altijd in zijn context zien. Of dat nu is door het te verwijderen of door het in een museum te zetten of gelijk waar. Het beste is dat je er een bord bij plaatst met wat duiding. Dat is ook wat het gemeentebestuur gaat doen. Het gaat in overleg met experts om de juiste duiding te geven en zal dat plein ook een andere naam geven. Wat ons betreft is dat een goede oplossing. Het belangrijkste is dat er duiding komt. We sluiten ons dus graag aan bij de minister.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, dat er maatschappelijk debat en beroering ontstaan naar aanleiding van het plaatsen van een monument dat een periode in de geschiedenis wil herdenken, is op zich niet slecht. We moeten een maatschappelijk debat kunnen voeren over dergelijke zaken. Alleen moet zo'n debat altijd grondig gevoerd worden. Er moet luisterbereidheid zijn. De verschillende elementen moeten in acht worden genomen. Vanuit een maatschappelijk perspectief moeten we vooral vertrekken vanuit de vraag wat we daaruit kunnen leren voor de toekomst. Hoe kunnen we onze samenleving beter maken door juiste lessen te trekken uit het verleden?

Ik vind het op zich zeer waardevol dat het gemeentebestuur ons laat weten dat het bereid is en zelfs het initiatief heeft genomen om een van de meest toonaangevende academici inzake de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in te schakelen om hen te helpen nadenken over wat er nu juist met dat monument moet gebeuren en welke plaats en functie het kan krijgen. Moet dat monument in dezelfde vorm worden behouden, ja of neen, en in welke context?

Men heeft zich ten tweede ertoe geëngageerd om dat plein, dat een geladen betekenis heeft, te zullen heropen. Dat bewijst dat men daarin voor een stuk voortschrijdend inzicht heeft.

Ik vertrek absoluut van de overtuiging dat het lokale bestuur op geen enkele manier, expliciet of impliciet, heeft willen bijdragen aan het verheerlijken van het nazi-regime of van de collaboratie.

Ik denk dat er deels ook onwetendheid over de complexe context van die periode is. Dat is een eerste zaak.

Een tweede zaak is dat monumenten die de collaboratie impliciet of expliciet verheerlijken of vergoelijken voor mij onaanvaardbaar zijn. Daar mag geen enkele discussie over bestaan. De situatie die zich daar nu aftekent, heeft te maken met 12.000 van de 100.000 krijgsgevangenen die daar na de Tweede Wereldoorlog hebben gezeten. Die mensen uit Letland hebben, voor het overgrote deel op vrijwillige basis en een gedeelte ook gedwongen, aan de Waffen-SS geparticipeerd. Ze hebben in het Balticum gruwelijke zaken gedaan. Ze hebben namens een misdadig regime zowat elk misdrijf gepleegd dat iemand kan bedenken.

De context in Letland is nog iets complexer en dat maakt dit een interessant gegeven. Letland is het slachtoffer geweest van de botsing tussen twee totalitaire regimes. De communisten hadden met de nazi's een duivelspact gesloten. De nazi's hebben Stalin de vrije hand gegeven om het Balticum te bezetten. Stalin is dat onafhankelijk land binnengevallen en heeft Letland ingelijfd. Daarna zijn honderden mensen doodgeschoten en duizenden mensen naar de Goelag gestuurd. Een belangrijk gedeelte van de bevolking is gedwongen door het Rode Leger ingelijfd.

Eigenlijk is de Letse geschiedenis ongelooflijk tragisch. Tijdens de botsing tussen twee totalitaire regimes zijn mensen tussen hamer en aambeeld terechtgekomen. Dit vergoelijkt echter op geen enkele manier de collaboratie met de nazi's. Het

brengt echter de geschiedenis van de twintigste eeuw en de gevaren van totalitaire regimes ongelooflijk dichtbij. De strijd voor mensenrechten, vrijheid en democratie zou de inzet kunnen zijn van een herdenking van waar totalitaire regimes toe leiden en van de lessen die we daaruit moeten trekken. Die lessen zijn 'nooit meer oorlog', 'vrede, democratie en respect voor de mensenrechten' en 'de gevaarlijke gevaren van waar extremisme toe kan leiden'. Dat zou een interessante context kunnen zijn voor een monument dat kan worden geplaatst waar na de Tweede Wereldoorlog honderdduizend mensen in krijgsgevangenschap hebben gezeten.

Ik wil het gemeentebestuur aanmoedigen om, samen met een eminent academicus, die oefening te maken en na te denken over de herinneringen die daar moeten worden bewaard. Een goed en uitgebreid maatschappelijk debat daarover kan de samenleving enkel sterker maken. Ik ben het volledig eens met iedereen die het onaanvaardbaar vindt de nazi-collaboratie te herdenken, te minimaliseren of te vergoelijken. Maar de vraag is wat we moeten doen met die plek in een gemeente waar 70 jaar geleden 100.000 krijgsgevangenen hebben gezeten, waaronder 12.000 mensen die, vaak op vrijwillige basis, met de nazi's hebben gecollaboreerd, zich bij de Waffen-SS hebben aangesloten en alle mogelijke en onmogelijke misdaden hebben gepleegd. Wat doen we ten aanzien van een klein land dat het slachtoffer is geworden tussen twee verderfelijke totalitaire regimes, het nazisme en het communisme?

Dat is de uitdaging die de gemeente Zedelgem op haar frêle schouders heeft genomen. Als daar op een zinvolle, maar moeilijke manier iets mee wordt gedaan, kan dat iets waardevols zijn. Ik hoop dat het gemeentebestuur van Zedelgem daar rekening mee zal houden. Na de burgemeester te hebben gehoord, ben ik ervan overtuigd dat het gemeentebestuur dat niet vrijblijvend zal doen. Dat geeft me de hoop dat dit verhaal op een mooie manier kan eindigen.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Mijnheer Sintobin, het Vlaams Belang zit duidelijk niet in de fase van de verzoening, maar nog altijd in de fase waarin de collaboratie wordt goedgepraat. U hebt gezegd dat de Waffen-SS niets met het nazisme te maken had. De Waffen-SS was de gewapende vleugel van de nazipartij. Dat is de realiteit. U ontkent de geschiedenis. *(Rumoer)*

Minister, laat ons ervan uitgaan dat het college van burgemeester en schepenen van Zedelgem in de val is gelokt door een partijgenoot van de heer Sintobin. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

De voorzitter: Mijnheer Sintobin, het klopt dat u dat niet hebt gezegd, maar we laten de heer De Meester uitspreken.

Tom De Meester (PVDA): Ik weet dat dit het Vlaams Belang pijn doet. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin en Sam Van Rooy. Rumoer)*

De voorzitter: Mijnheer Van Rooy, de heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Dank u wel, voorzitter.

Minister, in plaats van dat monument voor de Waffen-SS zouden we in Zedelgem als signaal of als symbool beter een monument voor het verzet tegen het fascisme zetten, waar trouwens ook de communisten een belangrijke rol in hebben gespeeld, want zonder het communistische verzet zaten we hier vandaag ook niet. *(Opmerkingen. Rumoer)*

Voorzitter, heb ik het woord of heeft het Vlaams Belang het woord?

De voorzitter: Ik denk eerlijk gezegd dat andere partijen momenteel meer lawaai maken dan het Vlaams Belang, maar goed.

Tom De Meester (PVDA): Heb ik nog het woord, voorzitter? (*Opmerkingen van Stefaan Sintobin*)

De voorzitter: U hebt nog kort het woord.

Tom De Meester (PVDA): Ik wil de minister een constructieve suggestie doen voor het gemeentebestuur in Zedelgem om daar een standbeeld op te richten voor Ferdinand De Lil. Dat is geen communist, collega's, dus geen paniek. Hij was de leider van het geheime leger en van de verzetsorganisatie in Zedelgem en hij heeft zijn verzet met de dood moeten bekopen. Dat zijn de echte strijders voor onze vrijheid en niet de Waffen-SS.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het beleid inzake leerlingen met extra uitdagingen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, het is al meerdere keren gezegd. Het regeerakkoord heeft de hoogbegaafdheid hoog op de agenda gezet. Dat is heel belangrijk omdat deze kinderen al te vaak onder de radar blijven. We hebben vorige week in de plenaire vergadering tijdens de bespreking van de conceptnota van het Leersteundecreet aangegeven dat het heel belangrijk is om in begeleiding te voorzien voor kinderen met ondersteuningsnoden, maar dat het even belangrijk is dat we de kinderen met uitdagingen niet vergeten.

U hebt in oktober 2020 voor het eerst een bedrag van 497.000 euro vrijgemaakt om een proefproject over die hoogbegaafdheid op te starten. Een kenniscentrum en dertien scholen hebben middelen gekregen om de kennisopbouw over hoogbegaafdheid vorm te geven. Er is een eerste evaluatie van dat project gebeurd en veertien dagen geleden hebt u opnieuw met de Vlaamse Regering een bedrag van 497.000 euro vrijgemaakt om dat project voort te zetten. Het is de bedoeling dat er op basis van dat project maatregelen zullen worden genomen en dat de richtlijnen over de regelgeving mogelijk worden aangepast.

De vraag is hoe u de evaluatie van dat eerste project hebt doorgenomen. Wat hebt u daaruit gehaald? Zijn er al enkele quick wins die mogelijk al sneller in voege kunnen treden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb dat project inderdaad verlengd en opnieuw bij benadering een half miljoen euro toegekend. Wat betreft de stand van zaken moet ik misschien een slag om de arm houden, in die zin dat het project nog maar halverwege is. Er is een leernetwerk gevormd, namelijk een expertisecentrum in combinatie met de deelnemende scholen. Ik kan al een aantal aangeduide goede praktijken meegeven. Zo is er de manier waarop je hoogbegaafdheid zo snel mogelijk kunt signaleren. Andere voorbeelden zijn: het vervangen van herhalingsoefeningen of de al gekende leerstof door verrijkende oefeningen; de klasexterne verrijking, namelijk niet alleen binnen de reguliere uren zorgen voor bredere inhoud, maar ook daarbuiten; een jaar overslaan, twee jaar samen doen of een vak versneld volgen in het lager onderwijs; vakken en projecten aanbieden in het secundair onderwijs buiten de reguliere lessentabel; en cognitief sterk

functionerende leerlingen steunen om een graad af te werken via de Examencommissie. Secundaire scholen laten leerlingen in samenspraak met een hogeschool of een universiteit al proeven van het aanbod hoger onderwijs. Daarbij kunnen ze in het zesde of in sommige gevallen zelfs het vijfde jaar secundair onderwijs ook vakken aanbieden die worden aangeboden aan een hogeschool of aan een universiteit. Dat gebeurt allemaal om de hoogbegaafde leerlingen te prikkelen en te zorgen voor een verrijkt aanbod.

We zullen die voorbeelden nog verder uitwerken voor het einde van het schooljaar. Daarbij zullen we in het tweede projectjaar ook focussen op het verspreiden van die goede praktijken, niet alleen binnen dat netwerk, maar ook daarbuiten en de stap zetten naar alle scholen in Vlaanderen. We willen een minimum aan praktijk en goede concrete voorbeelden om met hoogbegaafde leerlingen om te gaan kunnen opnemen in een inspiratiegids.

Dat is de doelstelling maar dat zal dus pas het tweede projectjaar zijn en dan eerder op het einde van dat tweede projectjaar.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor de concrete voorbeelden die u hebt gegeven. Het is heel belangrijk om voor onze sterk cognitief functionerende leerlingen een goed onderwijscurriculum uit te werken. De voorbeelden die u hebt gegeven, zullen zeker mee worden gedragen.

Ik wil ook nog even ingaan op de resolutie die we vorige legislatuur hebben goedgekeurd en waarin aandacht werd gevraagd voor een prioritaire bijscholing rond hoogbegaafdheid. U hebt waarschijnlijk ook vernomen dat de Hogeschool PXL in Hasselt een postgraduaat Hoogbegaafdheid heeft ingericht. Zij gaan daar volgend jaar mee van start. Ik weet niet in welke mate de prioritaire bijscholing rond hoogbegaafdheid ook nog bij u of de Vlaamse overheid op de agenda staat maar ik vroeg me af of daar misschien een win-winsituatie kan worden gecreëerd. Ik weet dat de organisatie van het postgraduaat uiteraard de autonomie van de hogeschool is maar misschien kan de Vlaamse overheid daar op de een of andere manier op inschrijven om leerkrachten aan te moedigen mee vorm te geven aan het hoogbegaafdenbeleid op hun school.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega, ik dank u voor de vraag. Onze fractie is altijd bereid om mee te werken aan de doelstelling om leerkrachten te versterken om net die doelgroep van cognitief zeer sterke leerlingen te herkennen en voldoende uitdagend onderwijs aan te bieden. Dat zit ook vervat in de conceptnota leersteun.

Ik heb een aantal gesprekken gehad met ouders van cognitief zeer sterke leerlingen. Minister, wanneer er een lerend netwerk wordt gevormd, zitten die betrokken ouders dan ook in dat netwerk? Hebben zij een stem?

Verder hoor ik dat er weinig wetenschappelijk onderzoek is over die doelgroep. Houdt u daar rekening mee in uw verder beleid?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mevrouw Krekels, ik dank u voor uw zeer interessante vraag en voor het vermelden van het postgraduaat aan de PXL.

Hoe onze sterkste presteerders worden begeleid, is eigenlijk een beetje een kanarie in een koolmijn voor de algemene onderwijskwaliteit. Het is dan ook heel goed dat u daarop inzet. Minister, ik ga ervan uit dat die voorbeeldscholen scholen

zijn die sowieso al expertise hadden of die al bezig waren met die hoogbegaafde leerlingen. Ik wil u alleen vragen erover te waken dat die goede voorbeelden ook haalbaar zijn voor de andere scholen die op dat vlak niet zoveel ervaring hebben.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, dit is een zeer interessante vraag want dit gaat over een wat miskend of onderschat probleem. Een hoogbegaafde leerling in de klas die niet genoeg wordt uitgedaagd en daardoor verveeld dreigt te geraken, moeten we koste wat kost vermijden. Minister, ik kijk dan ook uit naar de bevindingen van het proefproject daarrond. Maar uiteindelijk zal het toch allemaal staan of vallen met de vraag of we bijvoorbeeld onze basisscholen ook niet extra moeten ondersteunen. Probeer maar eens als juf van een klas van 28 leerlingen te diversifiëren waarbij de eerste aandacht gaat naar de zwakkere leerlingen maar waarbij nu van die juf ook nog wordt gevraagd om die sterkere leerlingen extra uit te dagen. Dat lijkt me allemaal niet evident.

Minister, in welke mate bent u akkoord dat er ook extra ondersteuning nodig zal zijn op het veld, in de klas? Zo ja, houdt u daar dan ook rekening mee?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Mevrouw Krekels, ik dank u voor de vraag.

Minister, ook onze fractie vindt het goed dat u aandacht hebt voor hoogbegaafde en uitzonderlijk hoogbegaafde leerlingen. Het valt ons nu wel op dat de maatregelen die u opsomt, vooral gaan over de cognitieve uitdagingen en hoe we die interessant genoeg kunnen maken voor die leerlingen. Maar er is natuurlijk ook een grote bezorgdheid over het welbevinden van die leerlingen die zich vaak slecht in hun vel voelen. Hebt u wat die thematiek betreft, ook specifieke bevindingen uit uw werk gehaald?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Bex, goed leren is zich goed voelen en het ene versterkt natuurlijk het andere. We willen in de eerste plaats zorgen voor een verrijkt inhoudelijk lesaanbod. Dat zal er ook voor zorgen dat die kinderen en jongeren zich beter in hun vel voelen.

Maar dat is inderdaad niet evident. Daarom is het heel goed dat we vandaag het Programmadecreet en Onderwijsdecreet XXXI goedkeuren waar net heel wat inzit voor extra handen in de klas en het versterken van leerkrachten in het uitoefenen van hun functie. Dat is goed. Postgraduaat hoogbegaafdheid is ook een goed initiatief aan de betrokken hogeschool. Het is wel onze doelstelling om finaal te komen tot de integratie van de aanpak van hoogbegaafden in de basiszorg. De doelstelling moet zijn dat dat niet exceptioneel is maar dat leerkrachten hoogbegaafdheid kunnen detecteren en vervolgens weten hoe ze daarmee kunnen omgaan en hoe ze die kinderen en jongeren kunnen prikkelen en hun aandacht gaande kunnen houden.

Dat is dus integratie in de lerarenopleiding, maar dat is betrekkelijk onontgonnen terrein. Dat werd hier terecht geopperd. Ook wetenschappelijke literatuur daaromtrent is niet in groten getale aanwezig, laat staan de concrete praxis. We willen nu vooral die concrete praxis gestalte geven met die goede praktijken en verder verspreiden, niet alleen bij de leerkrachten, en dus in de integratie in de lerarenopleiding, maar we moeten ook zien dat we de CLB's, de pedagogische begeleidingsdiensten en de ondersteuners ten aanzien van dit onderwerp kunnen bijscholen. Ik krijg ook het signaal dat we misschien hier en daar regelgevend moet kijken of we de minimumleeftijd die vandaag geldt voor het verwerven van een

diploma basisonderwijs voor dergelijke uitzonderlijke gevallen niet eens tegen het licht moeten houden alsook de minimumleeftijd voor deelname aan de examencommissie moeten bekijken en of we regelgevend moeten optreden in uitzonderlijke situaties waarbij sommige kinderen gehinderd zijn in hun ontwikkeling en doorstroming door de decretale beperkingen die vandaag bestaan.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. U geeft terecht aan dat er nog vele zaken zijn om over na te denken. Er liggen nog heel veel belangrijke uitdagingen rond hoogbegaafdheid voor ons, die we zeker moeten aanpakken. Het is een belangrijke mijlpaal dat we dat nu effectief doen. Dat we daar als parlementslid ons steentje in kunnen bijdragen, vinden wij heel fijn, zowel voor de leerlingen met ondersteuningsnoden als de leerlingen met uitdagingen, niet alleen voor die kinderen zelf maar ook voor het maatschappelijk belang.

Ondertussen kennen we allemaal Laurent Simons uit de krant, de elfjarige die een bachelor fysica heeft behaald. Dat is een van die leerlingen die de uitdaging in ons onderwijs nodig heeft gehad. Het is belangrijk dat ons onderwijs ook dergelijke kinderen omarmt en daar ruimte voor creëert en dat we het innovatief denken kunnen aanmoedigen. Hij spreekt over het ontdekken van een manier om onsterfelijk te worden. Misschien is dat nog wel heel ver van ons af, maar het feit dat hij daar durft over na te denken, die innovatie durft te bedenken en het een uitdaging vindt om met de grote breinen daarover te spreken, is al iets heel belangrijks. Dat moeten we durven aanmoedigen in deze wereld waar vele innovatieve zaken voor ons liggen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over wateroverlast en ontharding

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, afgelopen weekend waren er op de E40 files, files, files. Deze keer ontstonden die niet door een slechte visie op ruimtelijke ordening of een gigantische besparing op mobiliteit. Neen, die files ontstonden door wateroverlast, met ondergelopen huizen en kelders, waterschade en veel ellende tot gevolg.

U weet het, we krijgen steeds meer extreme weersomstandigheden. In de zomer betekent dat korte en hevige regenbuien. Maar we blijven ook steeds meer verhard. Dat is natuurlijk het grote probleem, want het water kan niet in de bodem dringen, het stroomt af en zorgt voor overstromingen. We moeten er dus voor zorgen dat Vlaanderen opnieuw een spons wordt. U kent het verhaal.

Minister, we moeten ons beter voorbereiden op de klimaatverandering. U lanceerde zelf vorig jaar de Blue Deal om de droogte te bestrijden. Deze Blue Deal bestaat uit een opsomming van heel veel projecten, maar amper 4 procent van de Blue Deal gaat over het ontharden. Het gaat dan over een projectoproep.

Als we aan dat tempo verder ontharden, dan duurt het 156 jaar om het beton uit Vlaanderen weg te halen dat we zouden moeten weghalen, de 8000 hectare die we ons hebben voorgenomen. Tegen dan is het 2177. Op die manier schuift deze Vlaamse Regering het probleem door naar volgende generaties. Want wat we nodig hebben, is geen projectoproep, maar een structurele aanpak, een beleid dat wordt verankerd in de wetgeving.

Minister, welke structurele maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat we echt ontharden, zodat we op termijn beter gewapend zijn tegen de hevige regenbuien? Hoe zult u de effecten daarvan meten op het terrein? Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Schauvliege, we zijn de afgelopen jaren allemaal getuigen. We zien veel hevige regenbuien, met alle gevolgen van dien en vaak dramatische situaties voor heel wat Vlaamse gezinnen. Dat is ook de reden waarom we vorig jaar een zeer uitgebreid plan hebben goedgekeurd, een Blue Deal, met tal van acties.

Sta me toe om eerst en vooral te zeggen dat ik het niet eens bent met uw vraag. U zegt dat die Blue Deal niet structureel is. We moeten ons in de commissie vaak laten leiden door de wetenschap. We hebben dat ook gedaan met die Bleu Deal. Ik wil u twee citaten meegeven van twee professoren. Het eerste citaat luidt: "De tijd van aanmodderen is voorbij. En gelukkig maar. Met de Blue Deal hebben we eindelijk een ambitieus, allesomvattend en structureel plan om Vlaanderen weerbaar te maken tegen droogte en waterschaarste." Het tweede citaat is: "Pas nu zijn de ogen open. Voor het eerst pakken we in Vlaanderen droogte en wateroverlast op een structurele manier aan." Dat gaat over de Blue Deal. Dat zijn citaten van wetenschappers, professoren Marijke Huysmans en Patrick Willems, die zeer deskundig zijn.

Ik ben het dus niet eens met wat u zegt. Wat we vorig jaar hebben gedaan, is ongezien. We hebben een recordinvestering gedaan van 500 miljoen euro in de Blue Deal, in alles wat met water te maken heeft.

Uiteraard doen we dat ook via regelgeving. U verwijst naar de infiltratiebonus. Dat de regelgeving juridisch robuust en doordacht moet zijn, spreekt voor zich. Heel concreet zijn we die infiltratiebonus op dit moment samen met de Vlaamse Riolerings (VLARIO) en de provincie Vlaams-Brabant aan het uitwerken. Maar u moet ons wel de tijd geven om dat op een goede manier te doen.

Ten tweede, ontharden alleen is een eenzijdige focus als het gaat over hevige regenbuien. Wij investeren 50 miljoen euro in dijken, bufferbekkens en wachtbekkens, om meer dan 30 miljard liter op te vangen. Met ontharden alleen zullen we er niet komen. We zullen ook werk moeten maken van die bufferbekkens.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het klopt: alleen met ontharden – en dan nog aan de lokale besturen gericht – zullen we er niet komen.

Ik wil u ook vragen, minister, welk voorbeeld deze Vlaamse Regering zal stellen. Want al meermaals vroeg ik welke inspanningen de Vlaamse Regering zelf zal nemen. U doet een projectoproep richting de lokale besturen. Maar hoe zult u ervoor zorgen dat de Vlaamse Regering zelf een netto-ontharder wordt in plaats van een verharder? Kunt u mij vertellen welke concrete maatregelen u daarvoor op tafel legt en hoe u dat goede voorbeeld zult meten?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, u zegt terecht dat er heel veel staat in die Blue Deal. Het is inderdaad een mooie en lange lijst van goede intenties en een aantal concrete maatregelen. Daarover zijn we het allemaal eens.

Maar aan de andere kant is de realiteit van de afgelopen week dat de E40 ter hoogte van Aalst zelf een bufferbekken was geworden. De impact van wat we vandaag allemaal ondergaan, is zeer groot en vooral zeer dringend. Het wordt jaar na jaar duidelijker dat de impact op bepaalde momenten zeer hoog is: de economische impact, de menselijke impact, de schade die daardoor wordt veroorzaakt. Het lijkt me dus wel tijd om niet alleen die Blue Deal mooi te herformuleren, maar om ook eens duidelijk een tijds kader te schetsen waarin een aantal dingen prioritair zullen worden opgelost en aangepakt, wie het zal betalen en wanneer het klaar zal zijn.

Anders is het immers inderdaad een zeer lange lijst van dingen die misschien over honderd jaar een effect zullen hebben, en ik denk dat niemand bereid is om daarop te wachten als je kijkt naar de realiteit van vandaag de dag.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, u hebt gelijk: met de Blue Deal zijn we inderdaad bijzonder ambitieus. Ik denk dat de wolkbreuken van de afgelopen week inderdaad hebben aangetoond hoe dringend en hoe belangrijk dat is, en dat we met projecten als 'Vlaanderen breekt uit' de juiste focus leggen, ook op die lokale besturen. Zij beheren heel wat openbaar domein. De vraag is hoe we hen niet alleen met geld, maar ook met inspiratie stimuleren om bij de aanleg van een nieuw gemeentehuis, van een nieuwe parking, van een plein in een dorp niet altijd aan beton te denken, maar ook aan infiltratietechnieken, om daar rekening mee te houden. Minister, hoe kunnen we de goede praktijken dus stimuleren, maar vooral ook delen onder die lokale besturen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, iedereen is inderdaad weer getuige geweest van die hevige regenbuien. We moeten vaststellen dat die inderdaad heviger, kortstondiger en vaak ook plaatselijk zijn, waardoor er heel lokaal inderdaad echt wel drama's gebeuren, met immense ellende.

Ontharding is natuurlijk een belangrijk element in de algemene waterhuishouding. Dat is zeker al meermaals in het parlement en in de commissie naar voren gekomen. De Blue Deal speelt daar ook heel duidelijk op in, met 'Vlaanderen breekt uit', met dijken, bufferbekkens en zo meer. Er werd echter ook aangegeven dat onze infrastructuur die hevige regenval eigenlijk gewoon niet aankan en dat dat niets te maken heeft met ontharding, maar dat bijvoorbeeld ons rioleringsstelsel daar ook niet op voorzien is. Professor Berlamont benadrukt dat ook. We moeten dus meer aandacht hebben voor het meer geven van een dubbele functie aan bijvoorbeeld onze straten en pleinen voor tijdelijke buffering om die zeer hevige regenval tijdelijk te kunnen opvangen. Op welke manier denkt u ook daarop meer te kunnen inzetten? Ik denk immers dat dat punt misschien minder belicht is in de Blue Deal, hoewel het wel een belangrijke uitdaging wordt voor de toekomst.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, een vraag van Groen over ontharding. Vlaanderen moet een spons worden. We moeten snel ontharden. Mevrouw Schauvliege, u zegt dat het aan dit tempo 156 jaar duurt om voldoende te ontharden, en u vraagt aan de minister welke structurele maatregelen zij zal nemen. Wel, ik heb eens even een rekensom gemaakt. De oppervlakte van Vlaanderen is 13.625 vierkante kilometer. Het aantal inwoners in Vlaanderen is op dit moment 6,5 miljoen. Aan dit migratietempo zijn er over 156 jaar, in 2177, 4 miljoen mensen extra in Vlaanderen. Dan telt Vlaanderen bijna zoveel inwoners als er vandaag Belgen zijn, namelijk ongeveer 11 miljoen. U, en alle collega's die aan het woord zijn geweest van de Vivaldipartijen, moet mij eens uitleggen hoe er kan worden onthard als Vlaanderen over 156 jaar meer dan 10 miljoen mensen telt.

Waar gaan al die mensen wonen? Waar gaan al die mensen werken? Op welke wegen gaan al die mensen zich verplaatsen? Ik hoor het graag van u.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

U behoort niet tot Vivaldi, dus u hoeft dat niet uit te leggen.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, zoals de minister zegt, er is toch al heel wat in gang gezet: de Blue Deal, het vrijwaren van signaalgebieden, de verbetering van de watersystemen, het inzetten op natte natuur enzovoort. Collega Schauvliege, er ligt natuurlijk nog wel het een en ander op de plank. Dat weten we. Daar hebt u gelijk in. Ik denk dat we allemaal blij zouden zijn, ook de minister, als het allemaal sneller zou kunnen. We moeten echter ook eerlijk zijn: we weten dat de complexiteit en de kostprijs hiervan toch vaak ook een rem betekenen. Wat ons betreft, zal er extra energie nodig zijn om die dossiers te trekken. Onze fractie is in elk geval bereid om die energie te leveren.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Vooreerst wil ik zeggen dat in de Blue Deal al heel wat projecten begonnen zijn. Belangrijk om te weten is dat 80 procent van de projecten al in uitvoering zijn. Dat is echt heel veel als je weet dat wij pas vorig jaar het plan hebben goedgekeurd. Wij hebben ervoor gekozen om op het terrein te gaan realiseren. Wij hebben een taskforce waarin proffen, wetenschappers en gouverneurs zitten. Daarin zitten ook de collega-ministers die medebevoegd zijn: minister Somers, minister Peeters en minister Crevits. De taskforce is dus ook beleidsoverschrijdend. Ook lokale besturen zijn van belang. Wij hebben nu 15 miljoen euro vrijgemaakt. Dat is heel wat; ik weet niet of u dat beseft, mevrouw Schauvliege. Het is ongezien dat er zoveel geld wordt vrijgemaakt voor de lokale besturen die straten of pleinen willen ontharden. Vanuit Vlaanderen ondersteunen wij dat. Wat de infiltratiebonus betreft: regelgeving komt niet uit de lucht gevallen. Je moet daarover nadenken en de juiste accenten leggen. Wij zijn ermee bezig. Ook dat komt eraan. Je hebt ook heel wat nieuwe technieken, en ik zie dat meer en meer lokale besturen gebruik maken van waterdoorlatende tegels enzovoort.

Wat doen wij ook heel concreet vanuit Vlaanderen? Wel, neem bijvoorbeeld het leegstandsdecreet. Wij hebben dat nog maar pas bijgestuurd en daarin staat onder meer dat wij projecten financieren die ontharden. Zo is het ongezien hoeveel geld wij vrijmaken voor bijvoorbeeld riolering, bufferbekkens en wachtbekkens. Die zijn ook van belang gezien de kortstondige momenten van hevige regen van de laatste jaren, die ons leren dat wij er niet alleen gaan komen met ontharding. Er moeten ook bufferbekkens en dijken komen, waarin momenteel ook geïnvesteerd wordt. Dus 80 procent van de acties worden op dit moment uitgerold. Ik ben iedereen van de taskforce, die zeer gemotiveerd ongelofelijk goed werk verricht, zeer dankbaar. Ik vraag een beetje geduld. Het plan is vorig jaar goedgekeurd en het is volop in uitvoering. Zeggen dat het niet structureel is, klopt niet. Wetenschappers zoals Patrick Willems en Marijke Huysmans zijn een voor een mensen die dag in, dag uit met wateroverlast en droogteproblemen bezig zijn. Als zij zeggen dat dit plan ambitieus en structureel is en dat het Vlaanderen daarvoor weerbaar zal maken, dan geloof ik die mensen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, wij komen van ver. De Blue Deal zet vooral in op een aantal projecten. Maar ik vraag u nu al twee jaar aan een stuk om eindelijk werk te maken van echte ontharding, van een echte betonstop. Voorlopig blijft die bouwshift steken op het niveau van aankondigen. Wij zetten geen stappen vooruit op het vlak van ontharding. Ik vraag u nogmaals, minister, om het

probleem niet door te schuiven naar de volgende generaties en met de bouwshift en echte onthardingsdoelstellingen te komen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de beslissingen van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid van 7 juli 2021, met name wat betreft de vaccinatie van 12- tot 15-jarigen

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de beslissing van de IMC Volksgezondheid betreffende de vaccinatie van 12- tot 15- jarigen

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De deltavariant is nu al goed voor ongeveer 50 procent van de besmettingen. Om een echte grote piek van besmettingen te vermijden is de snelheid van vaccinatie heel belangrijk. Vlaanderen doet het goed. De Vlamingen laten zich massaal vaccineren. Dat geldt ook voor onze jongeren. Wij zien via QVAX dat er al heel wat 16- tot 18-jarigen hun eerste prik hebben gekregen.

Deze week richten we ons vooral op de tweede prik, maar we hebben natuurlijk nog altijd die groep van de 12- tot 15-jarigen. De risico's voor die groep om zwaar ziek te worden van een coronabesmetting zijn relatief klein. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we die groep wel vaccineren, juist om een hogere vaccinatiegraad in onze bevolking te genereren. Hoe meer men zich laat vaccineren, hoe minder het virus en zijn varianten binnen die doelgroep zullen circuleren, en hoe minder de kans om mensen die meer kwetsbaar zijn voor het virus te gaan besmetten.

Vandaag werd er op de interministeriële conferentie (IMC) een beslissing genomen, en blijktbaar is er nu een goedkeuring voor 12- tot 15-jarigen. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we die groep ook snel vaccineren, omdat we in september toch een zo normaal mogelijke start van het nieuwe schooljaar willen. Mijn vraag is dan ook heel simpel. Wanneer gaan we die groep volledig kunnen vaccineren? Zijn er op de IMC ook andere beslissingen genomen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): De beslissing die de IMC vanmorgen heeft genomen om aan 12- tot 15-jarigen de kans te geven zich te laten vaccineren, is een goede beslissing. Het is en blijft vrijwillig, dat is heel erg belangrijk. Ik vind het ook heel goed dat u op dezelfde manier zal uitnodigen: men moet zich niet spontaan aanmelden, maar iedereen krijgt een uitnodiging. Omdat ik anders schrik heb dat men de gezondheidskloof nog verder uitdiept, en dat is geen goede zaak.

Ik weet dat de Vlamingen en de Franstaligen hier een heel andere visie op nahielden, zowel in de IMC als binnen de Hoge Gezondheidsraad – en u zei gisteren dat er waarschijnlijk een pittige discussie aan ging voorafgaan – maar de beslissing is alleszins goed.

Mijn heel specifieke vraag aan u, minister, is om een gerichte campagne en een speciale uitnodiging te richten aan ouders van 12- tot 15-jarigen. En ik denk dat daar vijf punten in aan bod moeten komen. Een, het kind beslist samen met de ouders, en de wil van het kind primeert uiteraard. Twee, de persoonlijke gezondheidswinst is natuurlijk veel beperkter voor 12- tot 15-jarigen dan voor 16-plussers. Je hebt wel een aantal chronische klachten zoals extreme vermoeidheid

en concentratieproblemen die je kan vermijden. Informeer ook over de gezondheidsrisico's die vandaag al in kaart zijn gebracht rond Pfizer. Drie, maak in de campagne ook duidelijk dat er voor kinderen wel een persoonlijk voordeel in zit. De collega heeft eraan gerefereerd: de kans dat we weer hele klassen in quarantaine moeten zetten wordt veel kleiner, naargelang meer 12- tot 15-jarigen zich ook effectief hebben laten vaccineren. Vier, de jongeren dragen op die manier natuurlijk wel bij aan die vaccinatiegraad van 90 procent, waarover nu wordt gesproken om de deltavariant effectief de baas te kunnen. De jongere generatie beschermt de oudere hiermee. Vijf, het moet altijd een individuele afweging zijn tussen de gezondheidswinst en de maatschappelijke winst, en de individuele vrijheid die kinderen en ouders hebben om al dan niet te kiezen voor vaccinatie.

Mijn vraag aan u, minister, is of u een campagne en een gerichte uitnodiging wilt maken die al die elementen meeneemt.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, we hebben vandaag op de interministeriële conferentie inderdaad een pittige discussie gehad, maar terzelfdertijd ook wel een heel duidelijke beslissing genomen. En dat is een goede zaak.

We hebben vandaag 70 procent van de totale bevolking een eerste prik gegeven. Dat is een belangrijke drempel die we oversteken, en een belangrijke mijlpaal die we opnieuw bereiken. We zijn daarmee, na IJsland, de eerste regio in Europa die de 70 procent vaccinatiegraad voor de eerste prik weet te bereiken.

In totaal zitten we nu, collega's, aan ongeveer 86 procent van de volwassen bevolking. Als we naar de 90 procent willen gaan, moeten we daar dus nog een 4 procent bijdoen. 47 procent van de volwassen bevolking is ook al een tweede keer gevaccineerd.

Collega Saeys, niet alleen deze week, maar heel deze maand juli staat in het teken van de tweede prik. Zo hopen we de 80 procent vaccinatiegraad tegen het einde van de maand juli te bereiken, weliswaar 80 procent van de volwassen bevolking.

We hebben vandaag inderdaad ook beslist om de groep 12- tot 15-jarigen te vaccineren, en daarmee gaan we dan ook aan de slag. Dat wil zeggen, collega Saeys, dat wij waarschijnlijk over twee weken, de week van 19 juli, de eerste uitnodigingen zullen uitsturen, waardoor we de eerste prikken voor de jongeren tussen 12 en 15 jaar, ook kunnen zetten.

Ik beseef natuurlijk zeer goed dat we dat doen in het midden van een vakantie en dat er waarschijnlijk heel wat jongeren op vakantie of op kamp zijn die nog niet onmiddellijk op die uitnodiging kunnen ingaan. Geen paniek: we zullen zorgen dat men eind augustus, begin september een nieuwe kans krijgt. Maar we gaan ermee van start in de week van 19 juli, omdat we eerst moeten zorgen dat de 16- en 17-jarigen aan de beurt zijn. De uitnodigingen voor de 18-jarigen zijn de deur uit. Ik heb daarnet het bericht gekregen dat Brussel extra vaccins ter beschikking zal stellen zodat we dit kunnen doen. We zijn dus alles aan het klaarmaken.

Een goede communicatie is inderdaad heel belangrijk, collega Parys. We gaan een aparte uitnodiging sturen, maar wel volgens hetzelfde systeem omdat het bijzonder succesvol is gebleken in onze vaccinatiecampagne. Uiteraard zullen we met aangepaste brieven werken en zullen we ook op sociale media op een aangepaste manier werken. We zullen ons niet alleen richten tot de jongeren, maar ook tot de ouders. Ik heb zelf een dochter van 15 jaar. Ze vroeg me vorig weekend waarom ze zich zou laten vaccineren omdat ze toch niet ziek zou worden. Ik heb haar toen gezegd dat, als ze geen risico wil lopen dat haar opa of oma nog besmet geraken, ook al zijn ze gevaccineerd, ze er eens heel goed over moest nadenken.

Ik had het gevoel dat ik ze over de streep had getrokken, maar met dochters van 15 jaar weet je natuurlijk nooit.

Uiteraard zullen we campagne voeren. Het uitgangspunt zal zijn dat ze het in dialoog moeten doen met de ouders, wat wil zeggen dat ouders mee kunnen gaan naar een vaccinatiecentrum. Als ze om een of andere reden niet kunnen meegaan, kunnen ze schriftelijk toestemming geven. Als er toch een discussie zou ontstaan waarbij kinderen wel en ouders niet willen vaccineren, dan is de stem van het kind wel doorslaggevend. Ik denk niet dat het in de praktijk veel zal voorvallen. Collega Saeys, de huisarts is zeker belangrijk wanneer er toch discussie zou zijn.

Collega Parys, we hebben heel veel gesproken over volksgezondheid en over welzijn. De Vlaamse Regering heeft er alles aan gedaan om de scholen open te houden. Ook vanuit dat oogpunt is het belangrijk. Je kunt een individuele afweging maken, maar je kunt ook een afweging maken in het belang van de gemeenschap en in het belang van je eigen welzijn. Ik kan me inbeelden dat er jongeren zijn van 14 of 15 jaar die zeggen dat het voor hen geen welzijn betekent als de scholen in september opnieuw opengaan, maar ik denk dat we met z'n allen ervan overtuigd zijn dat het wel degelijk in het welzijn van de jongeren is.

Zo houden we ook de viruscirculatie onder controle, en met het oog op de deltavarianten, die een grote uitdaging vormen, is dat toch bijzonder belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als ik het goed begrijp, zullen vanaf 19 juli de eerste uitnodigingen naar de 12- tot 15-jarigen worden verstuurd. Als ze begin augustus de eerste prik krijgen, betekent dat dat in september de tweede prik zal worden gegeven. Hoe gaat dat praktisch verlopen? Zal men vrijaf kunnen krijgen om naar een vaccinatiecentrum te gaan? Zijn daarover al beslissingen genomen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het wordt moeilijk om er een goede communicatiecampagne en een goede uitnodiging voor te maken die een aantal factoren, die ik daarnet heb vernoemd, ter overweging voorleggen aan ouders en hun kinderen.

Wij vinden het vooral belangrijk dat niemand zich verplicht voelt om zich te laten vaccineren, dat er altijd die vrije keuze blijft, en dat er bijvoorbeeld geen extra rechten worden toegekend aan iemand tussen 12 en 15 jaar die gevaccineerd werd versus iemand die met een PCR-test werkt of die de infectie zou hebben doorgemaakt.

We maken ons wel zorgen, minister, als we het in de vaccinatiecampagne hebben over de zorgkundigen in de woonzorgcentra. In Brussel is minder dan de helft daarvan gevaccineerd, in Vlaanderen zitten we aan 77 procent. Daar is het belangrijk dat de solidariteit begint te spelen en dat daar een tandje wordt bijgestoken.

Mijn vraag luidt als volgt. We zitten in een nieuwe fase van de pandemie. Mensen worden misschien nog wel ziek, maar worden niet noodzakelijk gehospitaliseerd of toch veel minder. Zullen de protocollen – van Kind en Gezin bijvoorbeeld – meer rekening houden met de hospitalisaties en weggaan van de besmettingscijfers om daar een aantal gevolgen aan te verbinden? Zult u dat operationaliseren?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik denk dat het in bepaalde gevallen, wanneer er twijfel is, niet slecht zou zijn om de kinderarts hierbij te betrekken.

Het feit dat er vaccins over zijn in Brussel zegt natuurlijk veel over de vaccinatiebereidheid in Brussel. We hebben gisteren de cijfers van de vaccinatiegraad bekeken. Ze zouden daar misschien beter een tandje bijsteken. Het is goed dat we die vaccins krijgen en dat ze gebruikt worden, maar dat zegt veel over wat er gaande is in Brussel.

Nog een extra vraag in de marge, er wordt momenteel in een kliniek in Alken een Chinees-Amerikaans vaccin onderzocht. Daarvoor zoekt men proefpersonen, onder andere jongeren tussen 12 en 17 jaar. Ook in Vlaanderen, dat was te zien op de VRT, meen ik, laten jongeren zich vaccineren met dat vaccin en krijgen daarvoor 600 of 700 euro. Ze zeggen natuurlijk altijd dat ze het niet voor het geld doen, maar toch.

Hoe staat u tegenover dergelijke onderzoeken? Kan zo'n bedrijf zomaar jongeren lokken met geld om mee te doen aan een proefproject?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik probeer ook een beetje uit te zoomen. We hadden het vorige week al over de deltavariant en de strijd. U zei toen: vaccineren, vaccineren, vaccineren. Nu, dat klopt allemaal, maar één week in de crisis lijkt een eeuwigheid en er kan zoveel veranderen.

We zien dat de tendens van vorige week in het buitenland zich doorzet. Ook in het binnenland geven een aantal experts aan dat ze nadenken over noodsituaties voor als het toch uit de hand zou lopen met die deltavariant. Ik heb toen gezegd dat er geen reden tot paniek was, dat we alleen alert moesten zijn. Ik denk dat dat de boodschap blijft. We moeten hier geen paniek prediken, maar je merkt wel dat die boodschap in de pers meteen een reactie genereert bij de bevolking 'toch niet weer' en 'ze gaan ons toch niet opnieuw opsluiten'.

Bent u ermee bezig? Wat als het scenario zich voordoet? Hoe gaat u ervoor zorgen dat mensen intussen de basisregels die nog altijd gelden actief blijven naleven? We kennen de verhalen van studenten in het buitenland die terecht nood hebben aan feestjes bouwen maar achteraf met de gebakken peren zitten. Hoe kijkt u daarnaar? Hoe wilt u daar een antwoord op geven?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Vlaanderen staat internationaal aan de top van de vaccinaties. Ik wil deze gelegenheid aangrijpen om iedereen die zich daarvoor – ook op het terrein – elke dag weer de voorbije periode heeft ingezet en dat ook de volgende periode nog zal doen, van harte te bedanken.

Week na week bespreken we hier belangrijke beslissingen. Vorige week was dat de verkorting van de tussentijd voor het tweede AstraZenicavaccin, vandaag gaat het over de vaccinatie van de 12- tot 15-jarigen. Dat is natuurlijk een specifieke groep gezien hun leeftijd en de vraag of ze daar zelf toestemming voor kunnen geven. U bent daarnet ingegaan op de discussie tussen ouder en kind. Als de jongere voldoende oordeelvermogen heeft, kan hij zelf beslissen.

Ik denk, en ik wil u dat ook vragen, dat er een goede communicatie moet zijn, niet alleen naar de ouders en kinderen zelf, maar ook naar de vaccinatiecentra. Nu staat in de richtlijnen: kom met een ouder of met een schriftelijke toestemming. Ik kan me voorstellen dat de mensen in de centra ook nog vragen hebben.

Ik heb nog één bijkomende vraag, minister. De centra gaan nog een tijdje openblijven. Alle 12- tot 15-jarigen gaan nu in de volgende twee weken worden uitgenodigd. Gaan in de volgende periode, gezien de stand van de pandemie momenteel, ook jongeren op hun 12de verjaardag nog worden uitgenodigd, zodanig dat we nog een bijkomende groep vaccineren?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik denk dat het een goede en belangrijke beslissing is die daarstraks genomen is om de 12- tot 15-jarigen ook de mogelijkheid te geven om zich te laten vaccineren. Maar ik volg een aantal collega's die zeggen dat de communicatie zeer belangrijk gaat zijn in dit geval. Ik heb toch ook al een aantal berichten gekregen van ouders die zich wat oncomfortabel voelen. Zij hebben die beslissing voor zichzelf met veel plezier genomen, ook in het belang van ons allemaal, maar hebben dan blijkbaar toch hun twijfels als het over de kinderen gaat, omdat ze zeggen dat die vaccins heel snel ontwikkeld zijn. Ik denk dus dat het belangrijk is dat zij ook echt gerustgesteld kunnen worden en dat er een goede communicatie is naar die ouders dat er voor hun kinderen geen nadelige effecten aan verbonden zijn. Het is belangrijk dat dat op een heel goede manier wordt gekaderd.

Ik zou u willen vragen om daar bijkomende aandacht voor te hebben, want zo'n beslissing voor jezelf nemen, tot daaraan toe, maar als het over je kind gaat, merk ik dat er toch een aantal mensen zijn die het daar wat moeilijker mee hebben. Dus ik vraag mij af hoe dat zal gebeuren.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, misschien eerst over de opmerking over de zorgkundigen en de anderen: we hebben gezien dat er ook in Vlaanderen bij het begin van de vaccinatiecampagne wel wat twijfel was en dat een aantal mensen – eigenlijk beperkt, alles samen – niet zijn ingegaan op de aanvankelijke uitnodiging. We hebben toen gezegd dat zij een herkansing krijgen, maar pas als iedereen de kans heeft gekregen om zich te laten vaccineren. Wel, dat momentum bereiken we nu. En dat is belangrijk.

Ik ben er al verschillende tegengekomen die zich aanvankelijk hebben uitgescreven, die geweigerd hebben, die zeiden dat er in januari toch veel vragen waren. Maar intussen zijn zij ervan overtuigd dat ze mee op die boot moeten springen. Dat is een zeer goede zaak. Ik kan hier alleen maar van de gelegenheid gebruikmaken om een oproep te doen aan diegenen die toen geweigerd hebben, om nu die tweede kans met twee handen te grijpen, overal en iedereen. Dat is ook absoluut de bedoeling. En ze zullen die kans ook krijgen.

Wat de protocollen betreft, denk ik dat we rekening moeten houden met de groeiende wetenschappelijke inzichten die er zullen zijn. We spreken vandaag over de deltavariant. Ik durf erop te verwedden dat dat niet de laatste variant zal zijn waar we mee te maken gaan krijgen en dat we dus ook zullen moeten kijken wat dat dan betekent, in de zin van: besmetting, gecorreleerd aan hospitalisatie. Als die correlatie zwakker is en zwak blijft, is dat een goede zaak. Als die sterker wordt, is dat een andere zaak. Het is ook gecorreleerd aan de mate waarin onze vaccins effectief zijn tegen nieuwe varianten, vandaar dat we ook zijn mee gestapt in het boostervaccin, om die aankoop te doen voor Pfizer, maar ook voor Moderna, om ons daar op die manier van te verzekeren. De bedoeling is dat als er nieuwe varianten zijn, we dan met die vaccins ook aan de slag kunnen.

Op dit ogenblik hebben we daar geen grote zekerheden over – laat ons daar eerlijk in zijn – en moeten we met bepaalde onzekerheden beslissingen nemen. Maar één zekerheid hebben we wel, en dat is dat de vaccins die we vandaag ter beschikking

hebben, ons toch wel een stuk verder brengen in de bescherming. Daarom zetten we ook alles op alles in deze vaccinatiecampagne, om dat maximaal te kunnen garanderen. En dat doen we dus ook.

Collega Sintobin, het is goed dat er mensen zijn, ook jongeren, die zich aandienen om mee deel te willen zijn van wetenschappelijk onderzoek, in de verschillende fases van de studies, fase 3-studies en andere. Want anders kunnen die vaccins en mogelijke vaccins ook niet op de markt komen. Ik vind wel dat dat niet tegen een financieel gewin moet zijn. Dit moet zijn omdat men mee in een onderzoek wil stappen. Ik vind het niet zo oké dat daar grote financiële bedragen – in verhouding toch, zeker voor jongeren – tegenover staan. Dat mag eigenlijk niet de trigger zijn om daarin mee te stappen.

Wat uw opmerking over Brussel betreft, ben ik blij dat wij in de schoot van de IMC een solidariteitsmechanisme hebben weten te bereiken. Ik heb daar de voorbije weken heel sterk op aangedrongen. Ik denk dat men ook in Wallonië en Brussel bijkomende inspanningen doet om de vaccinatiegraad zo hoog mogelijk te krijgen. Dat is op zich een goede zaak. Tezelfdertijd – en dat heb ik de voorbije weken gezegd – kunnen we ons niet permitteren dat er ergens vaccins worden gestockeerd want de volgende weken zullen er nog bijkomende leveringen zijn. We kennen het leverschema van Pfizer. We kunnen er van uitgaan dat dat zal worden gerealiseerd. Ik zeg dat omdat we hier spreken over jongeren en over Pfizer. We spreken niet over die andere vaccins. Dan is het goed dat we daar ook een mechanisme voor gevonden hebben. Als er regio's zijn die extra vaccins vragen en als andere ze niet nodig hebben omdat ze met de levering van de volgende week verder kunnen, is dat solidariteitsmechanisme geïnstalleerd. Wij hebben daar op dit ogenblik wat dat betreft het voordeel van.

De beslissing is genomen voor de groep van 12 tot 15 jaar. Collega Schryvers, dat doen we omdat deze vaccins zijn goedgekeurd door het Europees Geneesmiddelenagentschap. Dat is ook het antwoord op de opmerking van collega Anaf. Op dit ogenblik is dat alleen Pfizer. Die andere zitten er niet in. Die duidelijke keuzes worden gemaakt op basis van die elementen. Dat is ook voor de ouders een ontzettend belangrijk gegeven. Wij nemen daar geen nodeloze risico's. Wij zeggen niet dat iedereen zomaar gevaccineerd moet kunnen worden en dat we daarvoor alles gebruiken wat we bijeen kunnen scharrelen. Neen, we doen dat op basis van een aantal heel duidelijke parameters: wat zegt het Europees Geneesmiddelenagentschap daarover, wat zeggen onze experts daarover. Het is op basis van die elementen dat we dat doen.

Het is heel belangrijk dat we dat doen met een goede communicatie. Het is absoluut onze bedoeling om dat op die manier te doen: met een communicatie die de jongeren en de ouders verstaan, die het mogelijk maakt dat daarover aan de keukentafel een gezonde discussie kan plaatsvinden. Het is een communicatie die het algemeen belang aangeeft van een sterke vaccinatie. Het kan misschien een trigger zijn voor de mensen die nog niet gevaccineerd zijn, ook ouders, om ook mee op de boot te stappen en om te proberen om op die manier de vaccinatiegraad in Vlaanderen nog hoger te krijgen dan hij vandaag al is.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het is een heel goede zaak dat de doelgroep van 12 tot 15 jaar wordt meegenomen want we willen een zo hoog mogelijke algemene vaccinatiegraad bereiken. Dat is ons belangrijkste wapen tegen het coronavirus. Ik hoop alleen dat de praktische uitwerking ervan snel zal worden gecommuniceerd. Kunnen zij tijdens het schooljaar verlof nemen, ja of neen? Wie kan hen begeleiden? Dit zijn allemaal elementen die zo snel mogelijk duidelijk moeten zijn.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Het is een goede zaak dat de 12- tot 15-jarigen zich kunnen laten vaccineren en dat ze dat vrijwillig kunnen doen, en dat de ouders en kinderen samen tot een beslissing komen nadat ze door de overheid op een heel objectieve manier zijn geïnformeerd, zowel met een campagne als met hun uitnodigingen. Zo kunnen ze een individuele afweging maken.

Minister, ik vond het ook positief dat u zei dat we altijd volgens de laatste wetenschappelijke inzichten moeten handelen. Wanneer het nodig mocht zijn om onze protocollen aan te passen en meer nadruk te leggen op de hospitalisatiecijfers en wat minder op de besmettingscijfers, dan zult u dat doen. Ik hoop dat u daar binnenkort werk van maakt, wanneer die wetenschappelijke inzichten dat inderdaad mogelijk maken.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.54 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.04 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid – 818 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 7

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Voorzitter, dit is een heel belangrijk ontwerp van decreet waarover we in de commissie al uitgebreid hebben gedebatteerd en waarvan het belang niet kan worden onderschat. Ik wil hier het standpunt van de Groen-fractie toelichten.

Minister, Groen heeft ernstige bedenkingen bij de hervormingen die op til staan. U wilt het inburgeringsbeleid fundamenteel in een andere plooi leggen. Dat hoeft niet noodzakelijk slecht te zijn, maar u wilt dat doen door het aanbod betalend te maken, door middel van examens, door boetes in te voeren en door doelgroepen uit te sluiten, zoals de mensen wiens aanvraag tot internationale bescherming nog loopt. De voorbije maanden is er forse kritiek op uw plannen gekomen, onder meer van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSJ), van de Raad van State en van het werkveld zelf.

Een aantal maanden geleden heeft de inburgeringssector een protestactie gevoerd. Vorige week stonden hier opnieuw honderden lesgevers voor de deur om andermaal hun ongenoegen over dit ontwerp van decreet te uiten. We zijn het met hen eens dat dit ontwerp van decreet contraproductief is. Vorige week stonden hier honderden leerkrachten met borden, drums en leuzen. Die leuzen waren onder meer 'Geen extra drempels voor nieuwkomers' en 'Welkomstbeleid, geen afschrikbeleid'. U had er toen moeten zijn, want die mensen zijn ongelooflijk begaan met hun vak, met het integratiebeleid en met de doelstelling die u wordt

geacht te delen, namelijk de nieuwkomers zo snel mogelijk zo goed mogelijk integreren.

Dat is met dit ontwerp van decreet niet het geval. De eerste fundamentele kritiek van de Groenfractie is dat veel mensen en organen hebben verklaard en beargumenteerd waarom het ontwerp van decreet contraproductief is. Ze zijn tot bij u gekomen, maar u hebt dat niet ter harte genomen. U hebt de voorbije maanden eigenlijk op onbegrijpelijke wijze al die bezorgdheden aan de kant geschoven en het ontwerp van decreet doorgedruwd. U hebt met die mensen gepraat. Ook in de commissie was u ten aanzien van de oppositie zeer minzaam. U hebt geluisterd, maar het stoot me tegen de borst dat we daar zwart op wit vooralsnog geen gevolgen van zien. We zien geen veranderingen aan het ontwerp van decreet. Alle maatregelen die contraproductief zijn en die tegen de borst stoten, zijn in het ontwerp van decreet blijven staan. Ondanks de protesten en de kritiek is de voorbije zes maanden niets veranderd. De wijze waarop dit ontwerp van decreet tot stand is gekomen, is ons eerste punt van kritiek.

Een tweede punt waar mijn fractie het erg moeilijk mee heeft, is de uitwerking van het ontwerp van decreet. Ik heb in de commissie ook verklaard dat de uitwerking met haken en ogen aan elkaar hangt. Ik zal dat aan de hand van vier punten schetsen.

Ten eerste wilt u dat alle nieuwkomers zich bij VDAB inschrijven. Daar is op zich niets mis mee. Het doel nieuwkomers zo snel mogelijk naar de arbeidsmarkt te laten doorstromen, is een doel dat Groen steunt. Een inschrijving bij VDAB zonder dat VDAB daar een traject met opleidingen of stages aan verbindt of daarvoor meer middelen krijgt, is eigenlijk niet zinvol. Niet enkel de oppositie vindt dit. De Raad van State heeft u gevraagd hoe dit ontwerp van decreet moet worden gelezen. Gaat het om een louter formele voorwaarde of zit er meer achter? Wilt u doorstroming naar de arbeidsmarkt of is het plaatsen van een handtekening om zich bij VDAB in te schrijven een louter formele voorwaarde?

U hebt daarop geantwoord dat het een louter formele voorwaarde is. Dan vraag ik me af waartoe die wetswijziging dan dient. Dat is een gemiste kans.

Het tweede punt is dat u wilt dat er een extra taaltest komt, niveau B1 mondeling. Ook daar komt heel erg veel kritiek op. Ik begin waar ik daarnet ben gekomen, namelijk de Raad van State. Die merkt op dat de verplichting volledig losstaat van het traject om zo'n inburgeringsattest te behalen. Daarnaast wordt er in de memorie van toelichting van het decreet verwezen naar de ondersteuning van VDAB, maar verder in het decreet wordt dat nergens concreet noch wettelijk uitgewerkt. Niet onbelangrijk is dat er nergens wordt vermeld hoe de betrokken personen zullen of kunnen worden bereikt aangezien hun inburgeringstraject op dat moment al gedaan is. De vraag is hoe u die mensen zult bereiken. Ik heb u die vraag al eens gesteld, minister. U stelt een verhoogd niveau Nederlands als verplichting voor, maar de betrokken organisaties stellen zwart op wit dat u die mensen niet eens kunt bereiken want u legt iets op dat geen deel is van uw inburgeringstraject. Dat is beleidsmatig broddelwerk.

Zelfs al waren de modaliteiten wel uitgewerkt – wat ze niet zijn – is het nog maar de vraag of de verhoging naar B1 een goede maatregel is want het veld zelf, Ligo in dit geval, heeft in een vlijmscherpe hoorzitting in de commissie vorige week aangetoond dat er maatwerk nodig is. Het doel van een integratietraject is dat nieuwkomers in de maatschappij kunnen worden opgenomen, dat ze daarin hun weg vinden en emancipatorisch aan de slag kunnen. De verhoging van B1, zeker zonder die modaliteiten, zal dat absoluut niet realiseren. Ook de Raad van State deelde die kritiek. Tot slot wilde zelfs de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) de koppeling met werk of een opleiding net zoals in ons buurland

Nederland. Ook daar, minister, is er heel erg veel kritiek dat de uitwerking het doel dat iedereen steunt, niet zal realiseren.

Punt drie betreft de nieuwkomersverklaring. U wilt dat de nieuwkomers zodra ze hier zijn, een verklaring tekenen waarin ze onze normen en waarden onderschrijven. Op zich is het een goed doel om de normen en waarden zo snel mogelijk over te brengen. We steunen dat, maar je kunt een nieuwkomersverklaring pas begrijpen als je een beetje Nederlands spreekt of als je een les hebt gehad om die normen en waarden te begrijpen. Dat is niet zo eenvoudig voor mensen die geen leertraject in hun thuisland hebben gehad. Ook de Raad van State en alle andere actoren zeggen dat. U hebt in de commissie gezegd dat u dat in het intakegesprek zult uitbreiden zodat de intake al een mini-les is en de persoon in kwestie de nieuwkomersverklaring kan begrijpen. Ook daarop is er heel veel kritiek van het veld gekomen. Het kan niet de bedoeling zijn dat de intake al een eerste les maatschappelijke oriëntatie is want dat zal het traject verschillende trajecten naast elkaar kennen en is de samenhang helemaal zoek.

Punt vier gaat over de timing. Die is sowieso heel strak, maar in bepaalde gevallen zelfs totaal onhaalbaar. Ik denk aan twee zaken. Een eerste is de vierde pijler. Aanvankelijk had u gezegd dat die moet starten op 1 januari 2022. We hebben het er in de commissie lang over gehad, ook met de specialisten ter zake. Er lopen nu nog proefprojecten. In november komt er een tussentijdse evaluatie en volgend jaar een volledige evaluatie. U hebt in de commissie al gezegd – en hierbij de vraag tot bevestiging – dat u daarvoor de stap van de vierde pijler zou uitstellen of toch de verplichting daarvan. Dat is op zich een degelijk compromis, maar het is zonde dat er met de timing niet eerder is rekening gehouden in dit ontwerp van decreet.

Een tweede zaak zijn de gestandaardiseerde testen, waar we het daarnet ook over gehad hebben. Het veld zegt daarvan dat het slechts een momentopname van de kennis van de inburgeraar is en niet echt de integratie dient. Maar zelfs de testen waarvan u wel overtuigd bent dat ze het doel dienen, zijn er vandaag nog niet.

We zijn vandaag juli 2021, op 1 januari moeten die van start gaan. Dat betekent dat er nog een zestal maanden zijn om die testen te vormen waar die doelgroep weg mee kan. Dat is heel snel en mijn vrees of onze vrees is dat het overhaast zal zijn en dat de kwaliteit en het doel in het gedrang komen.

Wat onze fundamentele punten van kritiek betreft, zijn er een aantal maatregelen waar wij ons politiek-ideologisch sterk tegen verzetten. Ik zal het beperken tot de twee meest frappante maatregelen. De eerste maatregel gaat over de betalende testen. Daar is al heel veel over gezegd en geschreven maar dat is toch niet onbelangrijk in dit ontwerp van decreet. U wilt voor de testen, of wanneer men niet slaagt, voor de herkansing, een retributie vragen. Wij zijn ervan overtuigd dat een dergelijke retributie een extra drempel vormt voor het integratietraject van nieuwkomers. Er zijn twee soorten nieuwkomers. Er zijn de mensen die verplicht een integratietraject moeten volgen maar het grootste deel moet dat niet verplicht doen en moet daar zelf voor kiezen.

Bij de eerste categorie is de vraag of zij die retributie zullen aankunnen. Het is immers geweten dat bij die groep het armoederisico heel hoog ligt. U hebt zelf ook een armoedetoets laten uitvoeren en uit die armoedetoets bleek inderdaad dat het armoederisico zal toenemen. U hebt al gezegd dat die mensen terechtkunnen bij het OCMW, bij de lokale besturen of eventueel voor vrijwilligerswerk dat dan zal worden betaald. Maar ook daar zijn er nog heel veel vraagtekens.

Minister, u bent in de commissie geëindigd met te zeggen dat alle burgemeesters staan te springen om een dergelijk aanbod uit te werken. Ik heb nadien toch een aantal burgemeesters gehoord, en ik druk het zacht uit, die niet staan te springen

om die taak er ook nog eens bij te nemen. Er wordt minimaal verwacht dat u dat aanbod uitwerkt en dat u dat niet doorschuift naar de lokale besturen.

Een tweede bezorgdheid over die retributie is voor de zogenaamde rechthebbenden, de mensen die niet verplicht worden maar mogen kiezen. De vraag is natuurlijk of die mensen dat ook zullen doen wanneer ze daarvoor moeten betalen. Zal dat niet eerder ontmoedigen dan aanmoedigen? Wij zijn van mening dat het eerder zal ontmoedigen dan aanmoedigen. U hebt gezegd dat u dit wilt evalueren en dat vind ik op zich positief maar ook gewoon noodzakelijk. Ik denk immers dat elke hervorming binnen de integratiesector tot doel moet hebben dat er meer mensen het Nederlands en de normen en waarden leren in plaats van minder. Wij vrezen dat de retributie het tegenovergestelde effect zal hebben en dat de lokale besturen in nesten zullen komen. Zij krijgen er een heel omvangrijke taak bij. De bedoeling is dat zij daarbij ondersteund worden maar in dit ontwerp van decreet is ook die randvoorwaarde niet opgenomen.

Mijn allerlaatste fundamentele punt van kritiek gaat over de mensen die, op het moment dat zij wachten op hun beslissing over hun verblijfsvergunning, al Nederlands en maatschappelijke oriëntatie konden volgen. Dat was goed om alvast een mooie voorsprong te hebben. Dat duurt gemiddeld een jaar. Dat schrappt u nu. Vanaf nu kunnen mensen die nog geen beslissing hebben gekregen geen lessen meer volgen. Dat betreuren wij enorm en we begrijpen dat eigenlijk ook niet. Er mag geen tijd verloren gaan. Wanneer het gaat over integratie, over het leren van Nederlands en normen en waarden, moet daar onmiddellijk, vanaf de eerste dag, mee worden gestart. Dat kon maar nu niet meer en dat betreuren wij enorm. Ook daar zien wij helemaal niet in hoe deze beslissing het doel zal realiseren om meer mensen op een snelle en goede manier Nederlands te leren.

Kortom, minister, parlementsleden, de Groenfractie zal tegen dit ontwerp van decreet stemmen omdat ze het onevenwichtig en contraproductief vindt. Op bepaalde punten is het nauwelijks tot niet uitgewerkt. We vinden dat ongelooflijk jammer voor een sector die de voorbije jaren door heel woelig water is moeten gaan en die, als er al een hervorming kwam, absoluut nood had aan een hervorming die tot in de puntjes af is. Dat is het tegenovergestelde van wat vandaag voorligt en dat betreuren we enorm, minister.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik ga niet heel mijn uiteenzetting van in de commissie hernemen want dat zou ons te ver leiden. We hebben toen al uitgebreid gedebatteerd.

Vooruit is een gemeenschapspartij. Wij geloven in een collectief. Wij geloven niet blind dat enkel individuen onze maatschappij vormen. Er is zoiets als een gemeenschap. Er is zoiets als een maatschappij. Om daar een goede gemeenschap van te maken, is het nodig dat we elkaar kunnen ontmoeten en met elkaar zaken delen, dat we solidair kunnen zijn. Maar die samenleving is van iedereen, van degenen die hier al generaties lang zijn en degenen die hier minder lang zijn. Gedeeld burgerschap kan alleen als we met elkaar kunnen praten. Daarom is het Nederlands en de kennis van het Nederlands voor mijn fractie essentieel om te kunnen participeren aan de samenleving, om een job te kunnen uitoefenen, om vooruit te kunnen gaan in het leven. Ook vanuit het perspectief om alle kansen aan kinderen te bieden, is het goed dat in de thuisomgeving voldoende kennis van het Nederlands aanwezig is.

We geven gerust toe dat er in die zin enkele goede zaken in het decreet staan. We verwachten terecht ambitie van inburgeraars om Nederlands te leren, aan het werk te gaan als ze dat kunnen en deel te nemen aan het lokale sociale weefsel. Dat is een vooruitgang. Wij zijn dan ook voorstander van een sterk, ambitieus en

aanklampend inburgeringsbeleid van een overheid die ook investeert in dat samenleven, een overheid die de lat niet alleen hoog legt voor de inburgeraar maar ook voor zichzelf en er voor zorgt dat die ambities kunnen slagen.

Dat laatste missen we in het ontwerp van decreet. De lat ligt niet hoog genoeg. We missen een overheid die haar deel van de job voldoende doet en een kwaliteitsvol aanbod garandeert – daar ga ik dadelijk verder op in –, een overheid die zelf ook ambitie heeft en investeert in dat participatietraject en een kwaliteitsvolle begeleiding door VDAB, een overheid die drempels om Nederlands te leren, afbouwt in plaats van verhoogt.

Maar versta me niet verkeerd, collega's. Wat is de finaliteit van deze inburgeringscursus? Dat is gedeeld burgerschap, maar dat is ook zorgen dat mensen kunnen bijdragen aan de gemeenschap, aan de samenleving. Wij zijn ervan overtuigd dat men daarvoor een investering moet doen. Ik begin met het laatste, namelijk het opwerpen van de drempels. Dat gaat over het betalend maken van de inburgeringscursus. Vanaf 1 januari 2022 zal men 360 euro moeten betalen. Dat is veel geld, zeker voor mensen met een laag inkomen.

Volgens ons is dat contraproductief en gaat dat in tegen de trends in andere Europese landen waar men de drempel verlaagt. Wij vinden dat niet verstandig, vooral gegeven het feit dat een heel groot deel, een meerderheid van de mensen die de cursussen volgen, dat vrijwillig doet. Stel dat men daarvoor moet betalen, dan is de vraag of ze dat nog zullen doen. Ik weet dat niet. Minister, u hebt gezegd dat men het goed zal moeten monitoren. Wij zullen daar echt over waken. We moeten zo snel mogelijk vanaf januari weten, als dat misloopt, dat we dat kunnen corrigeren. Maar goed, we hebben een amendement ingediend om de kosten af te schaffen zodat we zeker zijn dat voldoende mensen de cursussen zullen blijven volgen.

De gestandaardiseerde testen voor maatschappelijke oriëntatie is het volgende punt. De belangrijkste doelstelling van de lessen is nieuwkomers wegwijs maken in onze gebruiken en gewoontes en hen waarden meegeven zodat die een gedeelde basis kunnen vormen om samen te leven in de gemeenschap, zoals ik al eerder zei. Wij erkennen dat de kennis belangrijk is. We verzetten ons niet tegen de testen, maar dat mag niet tot kwaliteitsverlies van de testen leiden. Ook daar hebben wij een amendement dat zegt dat de respectieve steunpunten zeker worden betrokken bij de uitrol van de testen. U hebt daar in de commissie al op geantwoord dat er zeker geen 'teaching to the test' zal gebeuren, maar we hebben toch liever wat meer zekerheid dat het effectief goede testen zullen zijn.

Dan is er de taalkennis niveau B1. Dat het ambitieniveau op het vlak van het Nederlands zo hoog ligt, vinden wij een goede zaak. We kunnen ons principieel vinden in het invoeren van een bijkomend taalniveau B1. Capaciteiten die nieuwkomers hebben, moeten we aanspreken.

Maar het is wel utopisch om te denken dat die taalkennis uit de lucht komt vallen. De vraag is of dat binnen de zes maanden te organiseren valt, zeker omdat het hier gaat over mensen die in de twee jaar van hun inburgeringstraject minder dan zes maanden gewerkt of gestudeerd hebben. Zonder te werken of te studeren en zonder enige verdere begeleiding in Nederlands leren, is het voor iedereen nagenoeg onmogelijk.

Die lat hoog leggen zonder enige ondersteuning lijkt op een symbolische maatregel. Wij hopen dat het daar niet bij blijft. Maar er zal nog fors moeten worden geïnvesteerd. Er is daar ook nog heel veel werk aan de winkel. Minister, u hebt dat ook aangegeven. Het gaat onder meer over de onderwijsbevoegdheid voor Ligo die u met minister Weyts moet regelen. We zullen daar heel snel vorderingen in moeten maken.

Ons derde amendement gaat over de inschrijvingen bij VDAB. Wij steunen de verplichte inschrijving bij VDAB. Werk is een belangrijke factor om vooruit te gaan in het leven en is vaak een efficiënte manier om te integreren. Dat de Vlaamse Regering nieuwkomers wil ondersteunen en toeleiden naar werk, juichen wij toe. VDAB is een cruciale partner en het is goed dat hij een prominente plaats zal krijgen in het inburgeringsbeleid. Maar als we kijken naar VDAB vandaag, dan stellen we ons ernstig de vraag of hij daartoe in staat zal zijn, of er garanties zijn dat die trajecten er kunnen komen.

We hebben recent gezien dat er bij VDAB nog heel wat werk aan de winkel is om die opnieuw op het spoor te kunnen krijgen. U gaf aan dat u geen voorstander bent van extra middelen voor VDAB. Daarover zijn we wat bevreesd. Er is de voorbije jaren daarop toch wel serieus bespaard. We denken dat u dat toch zult moeten herbekijken. Maar ook daar voorzien we een amendement om er zeker van te zijn dat VDAB voldoende middelen heeft om zijn rol effectief te kunnen uitvoeren.

Ik kom tot het participatietraject. We zijn daar niet tegen. Het is een goede zaak dat men nieuwkomers stimuleert om deel te nemen en vrijwilligerservaring op te doen. Iedere ervaring is goede ervaring in dezen. Maar we zijn ook wat bevreesd over die uitrol. U gaf al aan dat in november die eerste proefprojecten worden geëvalueerd en dat in juni de volgende volgen. Maar u zult toestaan dat men er in sommige pas later meer start. We willen toch opletten. We vinden het belangrijk dat het voor inburgeraars niet uitmaakt in welke gemeente ze wonen om goed te kunnen worden begeleid. Daarnaast vind ik ook dat u er toch wel gemakkelijk van uitgaat dat heel veel vrijwilligerswerk vergoed wordt. Er is heel veel onbetaald vrijwilligerswerk, vergis u niet. Dat is een heel belangrijk element. U verwees naar betaald vrijwilligerswerk, a rato van 35 euro per sessie. Dat is ongeveer een vrijwilligersvergoeding, als ik mij niet vergis. In heel veel verenigingen bestaat dat niet en is dat niet haalbaar. Als men daarvoor wil zorgen, kijkt men ook heel vaak naar het lokaal bestuur. Ook daar zijn we echt wel wat bezorgd over verschillende snelheden op het terrein.

Ik verwijs ook graag naar de hoorzitting, waar bleek dat een slechte buddy heel slechte resultaten kan teweegbrengen. We zullen goed kijken naar de uitrol. Er zullen nog veel uitvoeringsbesluiten moeten komen. Maar ik denk dat het heel belangrijk is om die uitrol goed te monitoren en dat op een ernstige manier te doen.

Ik concludeer. We missen een duidelijk engagement van de overheid om zelf ook haar deel van de job te doen. We vinden dat de overheid echt moet investeren in samenleven. Als opdrachten worden doorgeschoven naar lokale besturen, waarbij het niet duidelijk is wat het kostenplaatje mogelijk kan zijn – we zien dat ook in andere decreten gebeuren – dan moeten de nodige middelen daar wel worden voorzien. We willen dat er goed wordt bestuurd, en dan moet je dat op de juiste manier doen, met voldoende middelen en een goede visie.

Het is een beetje een klassiek decreet van deze regering. De timing wordt door de meeste mensen op het terrein als zeer moeilijk haalbaar geacht. Er zijn nog heel veel losse eindjes.

Minister, u hebt in de commissie eerlijk geantwoord dat er nog losse eindjes zijn, dat u er alles aan wilt doen om ervoor te zorgen dat die stakeholders hun werk goed kunnen doen en dat dit een goede hervorming kan zijn. Ik ben natuurlijk geneigd u te geloven. Maar ik verwijs ook graag naar wat collega Moerenhout daarnet zei: vorige week dinsdag was er inderdaad een manifestatie van de sector. Ik was daar ook. Ik denk inderdaad dat er nog heel veel onzekerheid en ongerustheid is. Minder overleg zal dus zeker geen optie zijn.

U weet dat wij – het zal mijn fractieleider Hannelore Goeman zijn die u daar de volgende keer over zal aanspreken – zullen waken over de goede uitrol. Ik geef de meerderheid graag nog de kans om onze amendementen te steunen. Dan kunnen wij dat decreet misschien wel mee goedkeuren. Maar zo niet, zijn wij genoodzaakt om tegen te stemmen. Ik dank u.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, we hebben het in de commissie al uitgebreid gehad hierover. We hadden het zonet ook al ietwat non-verbaal over de acties die vorige week hier voor de deur zijn gevoerd: heel wat leerkrachten en middenveldorganisaties zijn tot hier gekomen om duidelijk te maken dat ze het niet eens zijn met dit ontwerp van decreet dat zal worden doorgevoerd. De boodschap die ik van heel veel mensen hoorde, was 'beste ministers, beste politici, kom toch vanachter uw laptop, spreek met de mensen, en dan ziet u dat dit decreet onhaalbaar is'. Dat was rechtstreeks gericht aan u, aan minister Weyts en aan minister Crevits.

Als het over dit ontwerp gaat, als het over integratie en inburgering gaat, dan is de eerste vraag natuurlijk: wat is het doel van ons integratie- en inburgeringsbeleid? Dan denk ik dat we het erover eens zijn dat het doel is dat, als mensen hier aankomen uit een ander deel van de wereld en hier een toekomst gaan uitbouwen, we ervoor gaan zorgen dat ze Nederlands leren, dat ze leren hoe onze samenleving in elkaar zit, om ervoor te zorgen dat dat op de beste manier kan verlopen, voor hen en ook voor de mensen rondom hen, voor de samenleving waarin ze terechtkomen. Als dat het uitgangspunt is, dan kunnen we niet anders dan het protest steunen van de mensen die hier vorige week stonden, die mensen die iedere dag in de praktijk keihard werken om nieuwkomers daadwerkelijk Nederlands te leren en te helpen integreren. Wat er nu op tafel ligt, is immers helemaal geen ontwerp van Integratiedecreet. Ik heb het u al gezegd. Dat is een ontwerp van uitsluitingsdecreet. De drempels voor integratie worden immers verhoogd. De cursussen en examens worden betalend, qua taal wordt meer geëist, er komen gestandaardiseerde testen en er zijn een aantal groepen die gewoon worden uitgesloten. Wie niet meteen werk vindt, wordt gesanctioneerd. Dat alles gebeurt zonder dat die mensen aan de andere kant garanties krijgen op een gelijkwaardige toegang tot deftige huisvesting, tot deftige werkgelegenheid.

Minister, ik zie niet in hoe meer drempels kunnen leiden tot meer integratie. Die kunnen alleen maar leiden tot meer uitsluiting. Als u het mij vraagt, is dit ontwerp van decreet stoere praat, symboolpolitiek van een regering die het Vlaams Belang achterna huppelt in de hoop een achteruitgang in de peilingen wat goed te maken, maar dat dan achteraf heel origineel verkoopt als exact het tegendeel, een geweldig inclusief ontwerp van decreet. Alleen horen we van de mensen op het terrein, en als we kijken naar het ontwerp kunnen we niets anders besluiten, dat dit decreet net voor de inburgering van mensen in onze samenleving nefaste gevolgen zal hebben. Het resultaat zal zijn dat inburgeringstrajecten langer worden, dat mensen minder inburgeren, dat er meer in armoede zullen terechtkomen.

Minister, als we willen dat mensen Nederlands leren, dat mensen deelnemen aan onze samenleving, laten we dan drempels wegwerken in plaats van opwerpen. We zullen dus tegen dit ontwerp van decreet stemmen, om vier redenen. Ten eerste is er het betalend maken van de cursussen. Het is hier al besproken, uiteraard. Dat is 90 euro per onderdeel en per examen, dus 360 euro voor een basiscursus NT2 en maatschappelijke oriëntatie. Als je niet slaagt, moet je opnieuw betalen, voor het herexamen. Wie het verplichte B1-niveau moet volgen omdat hij na twee jaar nog geen werk of opleiding heeft, betaalt nog eens 234 euro. Hoe hogere financiële drempels zullen leiden tot meer inclusie, dat is mij een raadsel. U hebt dat echter wel proberen uit te leggen in de commissie. We gaan immers wel een

stapje verder gaan. We gaan niet gewoon zeggen wat we daar hebben gezegd. U hebt een aantal argumenten gegeven, en ik moet zeggen dat dat er voor mij niet beter op maakt. U hebt gezegd dat de klant meer waar voor zijn geld krijgt omdat u klantgericht gaat werken, meer op maat van de cursist. Zo wordt de cursus aantrekkelijker en wordt de meerwaarde groter, stelde u. Minister, 'waar voor zijn geld', 'klantgericht', dat is als u het mij vraagt het binnenbrengen van een commerciële logica in een integratiebeleid. Dat hoort misschien thuis in een supermarkt of zo, maar als u het mij vraagt niet in het beleid om mensen in onze samenleving een plek te geven. Het gaat hier om mensen die graag deel willen uitmaken van onze samenleving, mensen die vandaag heel vaak vrijwillig een cursus volgen, die gebruikmaken van een openbare dienst die hen helpt om te kunnen participeren, mensen die al in financiële moeilijkheden zitten, die een busticket naar de cursus vaak niet kunnen betalen, die OCMW-hulp moeten vragen voor kopiekosten en die moeilijk opvang kunnen vinden voor hun kinderen. Het gevolg zal dus inderdaad gewoon zijn dat kosten worden doorgeschoven naar de OCMW's en dat mensen zonder uitkering die afhankelijk zijn van een klein gezinsinkomen van hun partner, nog dieper in de financiële problemen komen.

U werpt dan tegen dat we die mensen vrijwilligerswerk kunnen laten doen, waarvoor ze dan een vergoeding kunnen krijgen voor zinnig maatschappelijk werk. Daarmee kunnen ze de retributie voor de inburgeringscursus betalen.

U vindt dat geweldig. Ze kunnen gaan helpen in een woonzorgcentrum. Ze kunnen de kinderen helpen oversteken aan school. Dat is allemaal heel mooi. Er is niets tegen vrijwilligerswerk en ik denk dat heel veel mensen dat doen. Maar het is wel de omgekeerde wereld als mensen die normaal gezien een cursus volgen om een volwaardige job te kunnen opnemen, eerst een soort 'vrijwilligerswerk' moeten doen tegen een kleine vergoeding om hun cursus te kunnen betalen. Dat is niet vrijwillig want het is eigenlijk verplicht als je wilt rondkomen. Dat is gewoon de wereld op zijn kop. Als u het mij vraagt, minister, lijkt het mij een voorafname op de gemeenschapsdienst die jullie willen invoeren en waarbij je vrijwilligerswerk moet doen voor een aalmoes.

De kosten nemen toe voor die cursussen en er zijn heel wat mensen die willen inburgeren. De logische conclusie is dat je riskeert dat heel wat mensen gaan afhaken wanneer ze ervoor gaan moeten betalen. In de commissie zei u dat u dacht dat dit niet zou gebeuren, omdat u kwaliteit biedt enzovoort. Beleid baseren op wat de minister vindt, is wel een heel interessant gegeven. Dat horen wij hier wel vaker. U zei ook dat u het ging monitoren en dat u dan wel ging zien of u moest ingrijpen. Maar dan is de vraag wanneer je moet ingrijpen. Is dat als er 1 procent afvalt, als er 5 procent afvalt, 10 procent, 60 procent? Als je het mij vraagt, moet je ingrijpen zodra er meer dan 0 procent afvalt. Als die hervorming ertoe leidt dat ook maar één iemand minder inspanningen gaat doen of minder hulp gaat krijgen om zich te integreren, wat is het punt dan nog van heel die hervorming? Dan zijn we toch slecht bezig. Dus is het mij nog niet duidelijk op welk moment u zult ingrijpen.

Het tweede punt is het invoeren van de gestandaardiseerde testen en de resultaatverbintenis. Een inburgeringstraject wordt niet langer als een engagementsverbintenis beschouwd maar als een resultaatverbintenis, waarbij alle doelstellingen van alle onderdelen behaald moeten worden. Gestandaardiseerde examens gaan daarbij worden ingevoerd, en wie niet slaagt, moet de cursus opnieuw volgen. Dat is weer tegen betaling, een dure grap zoals ik het al heb besproken. Vanuit het veld is er heel veel bezorgdheid over die gestandaardiseerde testen. U weet dat. U bent daar ook voor een deel op ingegaan. Misschien zult u nog een deel praktijk of 'dagelijks werk', zoals dat heet op de lagere school, permanente evaluatie dus, in aanmerking nemen. Of dat ook bij het onderdeel Nederlands zal zijn, weten wij niet. Minister Weyts weigert daarover te communiceren en te overleggen.

Wij hebben geen idee hoe die testen eruit zullen zien. Er is niet alleen geen tijd om die testen te ontwikkelen en te evalueren, zij worden niet alleen uitbesteed aan een private partner, het zijn ook momentopnames. Het zijn testen om kennis te testen op één bepaald moment. Het is één uniforme test voor cursisten die zowel digibeet, analfaabeet, laaggeletterd, als hooggeletterd kunnen zijn. Een klein kind ziet dat dit niet goed kan gaan. Dat instrument zal niet meten waar die mensen effectief staan. Dat is zeker zo omdat er de laatste jaren vooral is ingezet op geïntegreerde trajecten, op de werkvloer, op stages, waar een functionele en praktische woordenschat wordt aangeleerd. Als wij nu teruggrijpen naar gestandaardiseerde testen dan riskeren wij 'teaching to the test', waarbij de kandidaten gaan leren om te slagen in de test. Van praktisch leren gaan wij dan naar wat men in het veld noemt 'plastieken Nederlands'. De vraag is op welke manier dit de integratie in de samenleving bevordert.

Een derde punt is de verplichting om een hoger niveau van Nederlands B1 te behalen na twee jaar zonder werk of na twee jaar zonder zes maanden aaneengesloten aan het werk te zijn geweest. Zes maanden werk aan een stuk is moeilijk in de sectoren met preciaire arbeid waarin veel van die mensen werken. Het gaat heel vaak om interimwerk. Zes maanden aan een stuk is niet evident. Zelfs voor heel wat mensen van hier en voor jonge afgestudeerden is zes maanden aan een stuk werken geen evidentie.

U blijft herhalen, minister, dat u dat onder andere en vooral doet om vrouwen uit hun isolatie te halen. De linkse oppositie zou dat dan moeten toejuichen. Ik paraphraseer u even, minister: die arme vrouwen worden door hun man binnengehouden en wij moeten die leren emanciperen door ze kansen te geven door ze te verplichten een hoger niveau Nederlands te leren. Daar komt wat u in de commissie gezegd hebt min of meer op neer. Zo kunnen wij ze bevrijden uit hun traditionele genderpatronen, zei u letterlijk. Minister, ik vind dat paternalisme. Ik kan er niet aan doen. U zou volgens mij beter, zoals collega Moerenhout ook al heeft aangehaald, met uw regering investeren in voldoende en betaalbare kinderopvang. Zo maken die vrouwen kans om te gaan werken en moeten zij niet noodgedwongen thuisblijven om op de kinderen te passen. Dat zou kansen bieden. Maar wat doet u? U doet het omgekeerde. U schaft de tegemoetkoming voor kinderopvang af. U schaft de tegemoetkoming voor openbaar vervoer af. Maar u zegt dat u de mensen meer kansen geeft. Dat is een totaal omgekeerde wereld. Structurele drempels wegwerken zou betekenen dat u discriminatie wegwerkt op de arbeidsmarkt, ook voor die vrouwen die u zegt te willen bevrijden. Dat is kansen geven.

Volwaardige jobs voor laagopgeleiden in het algemeen, in plaats van onderbetaald vrijwilligerswerk. Fatsoenlijke jobs, dat is een weg naar integratie, en dat verhoogt het taalniveau. Laaggeletterden verbeteren hun Nederlands vooral op een praktische manier, via concrete ervaringen, via interactie met mensen – onder andere via het werk – en niet door hen te verplichten om een volgende cursus Nederlands te leren.

En een vierde punt, en daarvan weet u dat we van mening verschillen, is het uitsluiten van asielzoekers en een aantal andere groepen. Het is redelijk absurd om groepen die vrijwillig willen inburgeren, uit een ontwerp van decreet te halen, om die daarvan uit te sluiten. Terwijl de erkenningsgraad voor asielzoekers die internationale bescherming zoeken, veel hoger ligt dan vroeger. Maar u hebt in commissie gezegd dat u de verantwoordelijkheid een stuk van u afschuift omdat er in uw integratiebeleid geen hefboomen zijn voor hen, dat zijn andere beleidsdomeinen. Federaal moet dat doen. Die gaan dan een light cursus geven, daar kunnen ze dan later snel mee starten.

Ik vind dat onbegrijpelijk. Ik snap niet waarom je kansen of aanbod zou verminderen. We moeten aanbod vermeerderen, in plaats van aanbod

verminderen. Ik snap niet waar het idee vandaan komt dat het om een ander niveau gaat, waar wij niet moeten om geven. Dat is geen inburgering of integratie, dat is nog asiel, enzoverder. We ontnemen de mensen de kans om vrijwillig een inburgeringstraject te volgen. Ik zie niet in wat dat anders kan doen dan leiden tot meer uitsluiting, en leiden tot meer verdeeldheid in onze samenleving.

Om al die redenen zullen wij – en dat weet u – tegen dit uitsluitingsdecreet stemmen. De uitgangspunten zijn verkeerd. Meer drempels invoeren gaat nooit leiden tot snellere integratie. Daar passen wij voor.

En u zei in de commissie, minister – en daarmee sluit ik af – ‘ik heb steeds geluisterd naar de sector en naar het middenveld, om hun terechte bezorgdheden op te vangen door gaandeweg bij te sturen.’ Dat is wat u hebt gezegd, en dat is ook een nobel streven. Maar vorige week hebben die sector en dat middenveld, hier voor de deur van dit parlement, duidelijk gemaakt dat het jammer genoeg is mislukt. Ze hebben luidkeels laten weten dat de bezorgdheden die ze hadden nog altijd recht overeind staan.

En u kunt van nee schudden, maar ik was daar. U was daar niet. Die mensen zijn onwaarschijnlijk ongerust over wat er gaat gebeuren als dit ontwerp van decreet erdoor komt. En dat zijn wel de mensen, minister, die elke dag helpen om mensen Nederlands te leren; die elke dag helpen om mensen in deze samenleving te integreren; die elke dag helpen om bruggen te bouwen, om linken te leggen. En als die mensen zeggen – ondanks het overleg dat er gebeurd is want niemand ontkent dat er overleg is geweest – dat hun bezorgdheden niet zijn weggenomen en dat dit een uitsluitingsdecreet is in plaats van een inburgeringsdecreet, dan kunnen wij niet anders dan tegenstemmen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik ben het eens met de collega's dat dit inburgeringsdecreet een belangrijk ontwerp van decreet is. De toon zal wellicht een klein beetje anders zijn.

Onze fractie is zeer blij dat dit ontwerp van decreet vandaag op de agenda staat. Het is belangrijk. Inburgeren is noodzakelijk, en dat neem je er niet zomaar eventjes bij. Het is en blijft de weg om te integreren in onze samenleving, om deel uit te maken van onze Vlaamse samenleving. Het is een voorwaarde om te integreren en toegang te krijgen tot onze samenleving in al zijn aspecten.

Het integratiebeleid van Vlaanderen staat of valt met een gedegen inburgeringstraject. Daar zetten we nu op in. Ik geloof echt, en onze fractie gelooft echt, in de emancipatorische waarde van het inburgeringstraject. Vanaf volgend jaar gaat het hervormd inburgeringstraject van start met een bijkomende focus op zelfredzaamheid. We hebben hier als partij ook heel sterk op ingezet tijdens de regeringsonderhandelingen. Het nieuwe ontwerp van decreet ligt hier nu voor. We zijn daar verheugd over.

Meer dan ooit stellen we in dit decreet onze grondwaarden – de waarden van de verlichting, de waarden van de rechtsstaat – centraal. Onze waarden en normen, de manier waarop we in Vlaanderen met elkaar omgaan lijken een evidentie, maar dat zijn ze niet. Het is belangrijk om te leren hoe je Vlaming wordt onder de Vlamingen, en dat je daarbij wordt gewezen op je rechten, maar ook op je plichten.

In Vlaanderen hebben we respect voor ieders identiteit. Hierbij mogen we echter geen millimeter opgeven van onze verworven vrijheid en gelijkheid waar onze voorouders zo voor hebben gestreden. Dat is een duidelijke les die we van in het begin moeten meegeven.

Het Nederlands – ik heb dat hier al gezegd – is de taal die ons verbindt, de taal waarmee we met elkaar communiceren, die zorgt dat we elkaar verstaan, die zorgt dat we elkaar begrijpen, die zorgt dat we met elkaar kunnen samenleven. En we leggen de lat daar inderdaad bewust hoog, want net dat Nederlands is ook de sleutel tot werk, tot het hebben van een job. En dat zorgt voor maatschappelijke zelfredzaamheid, maar ook voor financiële zelfredzaamheid. En daarom gaan we de mensen ook sneller toeleiden tot de arbeidsmarkt.

Collega's, er wacht VDAB een heel belangrijke taak en dus ook de minister van Werk, maar ik heb haar zeer enthousiast bezig gehoord in de commissie.

Meer dan ooit ben ik ervan overtuigd dat werk de sleutel is tot volledige integratie. Het zorgt niet enkel voor de financiële maar ook de maatschappelijke zelfredzaamheid. Het zorgt voor een netwerk, voor velerlei contacten, voor een maatschappelijk engagement. Het is de beste sleutel in de strijd tegen armoede en sociaal isolement. Het hebben van een job, is ook de weg naar meer sociale opwaartse mobiliteit.

Het inburgeringsbeleid wordt uitgebreid met een vierde, essentiële pijler: het netwerktraject. Het zorgt voor een betere en actieve participatie en integratie van de inburgeraar. Het kan met een buddyproject, met vrijwilligerswerk. De lokale besturen zijn een zeer belangrijke partner want zij staan heel dicht bij hun inwoners, oude en nieuwe. Nieuwe contacten leggen met je onmiddellijke omgeving en betrokkenheid bij de lokale gemeenschap, zijn essentiële ingrediënten voor een geslaagde integratie.

Het nieuwe inburgeringsbeleid zet in op die vier pijlers: kennis van het Nederlands, inzicht in onze Vlaamse samenleving, economische zelfredzaamheid en participatie aan onze maatschappij.

Ik heb daarnet ook gesproken over rechten en plichten. Dit ontwerp van decreet wordt door de criticasters al te gemakkelijk gereduceerd tot enkel en alleen het feit dat er een bijdrage wordt gevraagd of tot het feit dat de nieuwkomer zal worden getest. Maar een inburgeringstraject is niet vrijblijvend. Het kost ook aan de belastingbetaler een pak geld, meer dan 4000 euro. We vragen nu inderdaad een beperkte bijdrage van 4 keer 90 euro. Collega's, dat is minder dan het sociaal tarief in Nederland. In Nederland vraagt men enkel en alleen voor het ondertekenen van een nieuwkomersverklaring 150 euro. Voor de testen die moeten worden ondergaan vraagt men 250 euro. En dan zijn er nog de cursussen, waarover ik nog niet spreek. We vragen dus wel degelijk een zeer billijk tarief.

Onze fractie gelooft niet in een gratisbeleid. Het feit dat men moet betalen, geeft volgens mij ook een extra incentive om het inburgeringstraject snel en succesvol af te ronden. Dat moet ook ons doel zijn: snel en succesvol afronden en participeren aan de maatschappij.

We zullen informatie uitwisselen met de Dienst Vreemdelingenzaken. In het ontwerp van decreet staan voor mij twee zaken die eigenlijk een evidentie zouden moeten zijn. Ten eerste is dat informatie-uitwisseling met de Dienst Vreemdelingenzaken. Ik heb er lang gewerkt. Die mensen moeten een beslissing nemen over het al dan niet verlengen van het verblijfsstatuut, onder andere op basis van elementen die aantonen dat de mensen ingeburgerd zijn. Het is dan toch maar evident dat we die objectieve informatie doorgeven van een Vlaamse overheidsdienst naar een federale overheidsdienst zodat men zich niet moet baseren op klachtenbrieven, zodat men zich niet moet baseren op bepaalde informatie waarvan men helemaal niet weet of die correct is of niet. Het is ook een evidentie dat het traject voorzien wordt voor mensen die zeker zijn dat ze hier kunnen blijven, dus niet voor mensen die nog in een procedure zitten. Enkel voor mensen die hier willen blijven en zullen moeten inburgeren, want die andere

mensen moeten we toch geen valse hoop geven. We zien allemaal wat er gebeurt als we mensen die in zo'n precair statuut zitten, valse hoop geven. We moeten dit absoluut vermijden.

We zullen de nieuwkomers krachtig en zelfredzaam maken. Vlaanderen zet de komende jaren volop in op een snellere, actievere en succesvolle integratie. We verwachten inspanningen, veel inspanningen, maar daartegenover staat het deel uitmaken van een warme samenleving, het genieten van onze verworven vrijheden. Uiteindelijk streven we één doel na, en dat is een Vlaamse samenleving.

Minister, er staat heel wat werk te wachten. De uitdaging is groot en er moet nog verder worden uitgewerkt. Het nieuwe inburgeringstraject gaat begin 2022 van start. Dat is een strakke timing en een uitdaging, niet enkel voor u, maar ook voor minister Weyts met de lessen Nederlands en voor minister Crevits met VDAB en de toetreding tot de arbeidsmarkt.

Onze fractie zal dit ontwerp van decreet goedkeuren. We wensen u veel succes met de uitwerking en zullen het verder opvolgen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u wel, voorzitter. Stel, u beslist om België te verlaten en te emigreren, iets wat steeds meer Vlamingen, jonge mensen, en joden ook, overwegen aangezien steeds meer wijken in onze steden aan het verworden zijn tot islamitische of Afrikaanse 'hellholes', ook wel eufemistisch omschreven als superdiversiteit. Stel dat u beslist om te emigreren naar een land ver hiervandaan, net zoals een groot deel van de Belgische immigranten afkomstig is uit een ver land in een ander continent met een compleet verschillende geschiedenis, waar een andere taal wordt gesproken, waar een totaal andere cultuur heerst, een land dus waar compleet andere normen en waarden, gebruiken en tradities heersen. China bijvoorbeeld, Marokko, Turkije, Afghanistan, Syrië, Irak of Somalië. Denkt u dan dat u daar met open armen zou worden ontvangen, en zo goed als gratis taal- en inburgeringscursussen en begeleiding naar werk aangeboden zou krijgen? Denkt u dan dat u daar überhaupt vrijheid van religie en van meningsuiting zou hebben? Denkt u dat u daar zou genieten van allerhande sociale rechten en uitkeringen? Neen, natuurlijk niet, eerder het tegendeel.

Nu zou u kunnen opwerpen dat dit toch niet betekent dat wij het hier in Vlaanderen ook op die manier moeten doen, zoals dus die genoemde 'hellholes' – China, Marokko, Turkije, Afghanistan, Syrië, Irak en Somalië. En dat klopt, alleen doet deze Vlaamse Regering al decennia precies het tegenovergestelde. Ze brengt het andere uiterste in de praktijk, waarbij elke nieuwkomer hier met open armen wordt ontvangen, en met fluwelen handschoentjes wordt behandeld. Dit nieuwe Inburgeringsdecreet brengt daar helaas nauwelijks verandering in. Nog altijd ligt er een woestijn van ruimte tussen enerzijds de intolerante, hatelijke of racistische wijze waarop islamitische en Afrikaanse hellholes omgaan met nieuwkomers, en anderzijds de wijze waarop de Vlaamse overheid dat doet. Dat is bijzonder problematisch voor onze vrije samenleving en vernietigend voor onze cultuur. Een heel groot aantal immigranten, asielzoekers en illegalen in Vlaanderen is nu juist afkomstig uit precies die islamitische en Afrikaanse hellholes, waardoor ze logischerwijze de normen en waarden belichamen die compleet haaks staan op de onze of er zelfs ronduit vijandig tegenover staan.

Bovendien bestaat er zoiets als wederkerigheid. De Nederlands-Iraanse rechtsgeleerde Afshin Ellian wijst erop dat wederkerigheid het wezen van de tolerantie is. Hij stelt dat waar de wederkerigheid niet bestaat, er geen sprake is van tolerantie maar van capitulatie. Dat is precies waar dit veel te tolerante nieuwe Inburgeringsdecreet voor staat: de capitulatie van onze vrije, extreem tolerante samenleving voor het intolerante deel van de migranten. Zoals onderzoeken en

gebeurtenissen laten zien, is dat intolerante deel van mensen met een migratieachtergrond groot en ook groeiend.

Volgens het grootschalig onderzoek van socioloog doctor Ruud Koopmans, het Nederlandse hoofd van de cel Migratie bij het Berlijnse Centrum voor Sociale Wetenschap, zijn er in Vlaanderen ongeveer 200.000 moslimfundamentalisten. In Vlaanderen is dat ongeveer de helft van de moslimpopulatie. 66 procent van de moslims in Vlaanderen vindt dat moslims terug moeten naar de wortels van de islam. 82 procent vindt dat er maar één interpretatie van de Koran bestaat en dat elke moslim zich daar moet aan houden. 70 procent vindt – luister nu goed – dat de regels van de Koran belangrijker zijn dan de Belgische wetgeving. En dan maakt men vandaag plots ophef over de nieuwe islamitische regeringscommissaris, Ihsane Haouach, die gewoon hardop zegt wat zovele moslims willen, namelijk ons land islamiseren via de demografie en omvolking. Honderdduizenden moslims, zeker niet allemaal maar toch honderdduizenden, horen hier dus niet thuis in Vlaanderen. Voor hen zou er dan ook geen Inburgerings- maar een Uitburgeringsdecreet moeten komen.

Uit een enquête van VTM-nieuws en Humo bleek zelfs dat in Vlaanderen 1 op de 5 moslims begrip heeft voor Islamitische Staat en de manier waarop deze islamitische terreurorganisatie actievoert. Dat zijn 80.000 moslims in Vlaanderen die begrip hebben voor het onthoofden van ongelovigen en het tot sekslaaf maken van niet-islamitische meisjes en vrouwen. Laat dat tot u doordringen.

Hoe is dat toch zover kunnen komen? Simpel: de traditionele partijtjes Open Vld, CD&V en sp.a/Vooruit, die ook deze Vlaamse Regering besturen of hebben bestuurd, hebben nog nooit een strikt gecontroleerd en selectief migratiebeleid gevoerd. Nog nooit. En dat zijn ze ook niet plan. Dat willen ze niet. De facto is het dus al decennia zo dat iedereen die dat wil, dit land en dus ook Vlaanderen kan binnenkomen, legaal, dan wel illegaal. En de facto is het ook zo dat wie zich eenmaal op ons grondgebied bevindt, bijna nooit wordt uitgezet, wat hij ook op zijn kerfstok heeft. Met andere woorden, niet alleen de onderdrukten worden binnengelaten, maar ook de onderdrukkers. En dat zijn er velen. Dat heb ik hier twee weken geleden nog gezegd naar aanleiding van de resolutie tegen discriminatie en geweld tegen holebi's en transgenders.

En dus keurde het Vlaams Parlement, gelovend in de ultieme maakbaarheid, een kleine twintig jaar geleden het eerste Inburgeringsdecreet goed, alsof elke mens, afkomstig uit welke cultuur en met welke normen en waarden ook, door middel van wat cursusjes zou worden gekneed tot een vrijdenkende westerling, tot een Europeaan, tot een Vlaming. Die gevaarlijke illusie werd op een treffende manier verwoord door een bezorgde mevrouw, afkomstig uit Qatar. Na het volgen van zo'n integratiecursus in Noorwegen, zei deze mevrouw daarover, en ik citeer: "No Eastern man can be changed by a Norwegian class he goes to every Thursday. No one will change. As soon as they get their residency, they say goodbye to what they were taught." Vrij vertaald: 'Geen enkele man uit de islamitische wereld kan worden veranderd door een Noorse cursus waar hij elke donderdag naartoe gaat. Niemand zal veranderen. Zodra ze hun verblijfsvergunning krijgen, zeggen ze vaarwel aan datgene wat hun is geleerd.' Dat zijn niet mijn woorden, maar wel die van een ervaringsdeskundige mevrouw uit Qatar.

De dom-naïeve maakbaarheidsidee dat alle mensen op aarde uiteindelijk vrijdenkende wereldburgers zijn of kunnen en zullen worden, en de daaraan gekoppelde globalistische ideologie dat de wereld een dorp moet, kan en zal zijn, heeft desastreuze gevolgen voor Vlaanderen. Het is opmerkelijk hoe zowel linkse als zogenaamd rechtse partijen elkaar daarin hebben gevonden. Samen vormen zij een giftige diversiteitscocktail tegen de belangen van de autochtoon, tegen de gewone Vlaamse man en vrouw. Zowel de links-progressieve wereldverbeteraar en

'gut menschliche' utopist enerzijds, noem ze de culturele globalisten, als de liberaal en de kapitalist anderzijds, noem ze de economische globalisten, pleiten immers voor massa-immigratie en voor zogenaamde diversiteit.

Die culturele globalisten kan het in wezen niet echt schelen of de geïmmigreerde cultuurverrijkers willen en zullen werken en of ze op economisch vlak wel iets zullen bijdragen. Zij dromen immers vooral van een zogenaamde 'melting pot', van een superdiverse samenleving die niet meer dominant blank, christelijk en westers of Europees is. Hun oikofobie of zelfhaat, hun afkeer van onze eigen cultuur en beschaving, die door hen gretig wordt overladen met alle zonden van Israël, is zo groot dat ze alles omarmen wat anders is, zelfs wanneer dat andere, zoals de islam, haaks staat op of zelfs vijandig staat tegenover onze cultuur en vrije samenleving.

De liberaal, een economische globalist, gelooft dan weer dat mensen louter individuen zijn die, door er veel belastinggeld en energie in te steken, kunnen en zullen worden gekneed tot de gewenste globalistische kosmopolitische wereldburger.

De kapitalist tot slot kan het weinig schelen welke armoedige, achterlijke of barbaarse religieuze cultuur door de nieuwe consumenten en werkkrachten, die nota bene al te vaak werkloos blijven, wordt meegebracht. De maatschappelijke en sociaal-economische kosten daarvan worden toch afgewenteld op de belastingbetaler. Denk ook aan wat de bekende Nederlandse hoogleraar Paul Scheffer daarover zei. Ik citeer: "Het bedrijfsleven heeft in het verleden een groot stempel gedrukt op de immigratie, zonder enige verantwoordelijkheid te voelen voor de langetermijneffecten." En dus komt er door de massa-immigratie in dit land elke tien jaar een stad bij ter grootte van Antwerpen, zo'n half miljoen mensen, elke tien jaar opnieuw.

Volgens de recentste cijfers van Statistiek België is de bevolkingsgroei nu voor 100 procent het gevolg van massa-immigratie. In 1990 had slechts een op de veertig Vlamingen een niet-Europese achtergrond. Vandaag heeft al meer dan 1 op de 8 Vlamingen een niet-Europese achtergrond. In mijn eigen stad, Antwerpen, is het aandeel van mensen met een niet-Europese achtergrond de afgelopen dertig jaar meer dan verviervoudigd, van 8,3 naar 37 procent. In de Vlaamse centrumsteden betreft het zelfs een verviervoudiging op dertig jaar tijd, van 4 naar 20 procent. In heel wat steden, zoals de grootste Vlaamse stad, Antwerpen, zijn de autochtone Vlamingen al een minderheid in hun eigen stad. In Antwerpen is Mohammed al jaren de populairste voornaam voor pasgeborenen. In hele wijken in onze grote steden zijn moslims nu al de grootste minderheid, of zelfs de meerderheid. Men waant zich daar al lang niet meer in een Vlaamse, Europese, westerse vrije samenleving, maar in een islamitisch land zoals Marokko, Turkije, Pakistan of Somalië. De omvolking is volop bezig en resulteert in een culturele genocide waarbij onze niet-islamitische cultuur wordt vervangen door de islamitische cultuur.

Na zestig jaar massa-immigratie en naïeve en softe pogingen tot integratie of inburgering wordt onze samenleving dus in toenemende mate geteisterd door allereerste islamitische en Afrikaanse importfenomenen die hier, zestig jaar geleden, simpelweg niet bestonden, zoals: islamitische terreur en jihadreiging; salafisme en moslimfundamentalisme; islamitische getto's en bendegeweld; nieuwjaarsrellen en autobranden; de zogenaamde kleine jihad waarbij elke gelegenheid door moslims wordt aangegrepen om te rellen, te plunderen en de politie aan te vallen; haatpredikende imams; islamiserende moslimbeurzen waar moslimfundamentalisten prediken – dat heb ik zelf meegemaakt in Antwerpen; moskeeën die onze samenleving ondermijnen en ontwrichten – denk aan het Diyanetnetwerk van de Turkse sultan Erdogan; infiltratie door islamiserende organisaties zoals de Moslimbroederschap; koranscholen; tienduizenden kinderen die in die koranscholen door imams en hun islamleraren bang worden gemaakt met de hel en martelingen en

het graf – luister naar wat onderzoeker Montasser AlDe'emeh daarover heeft gezegd; genitale verminking bij vrouwen; de opmars van de vrouwenonderdrukkende islamitische sluier, ook bij piepjonge meisjes; kindhuwelijken; levensgevaarlijke trouwstoeten; Midden-Oosterse clangevechten in onze straten, bijvoorbeeld tussen Turken en Koerden, waar overigens ook goed ingeburgerde mensen met een migratieachtergrond het slachtoffer van zijn. Ik denk aan een bevriend Indisch-Lets koppel, dat overigens geen inburgeringscursus nodig heeft gehad, dat de Antwerpse Brederodewijk is ontvlucht wegens de Turks-Koerdische clangevechten op leven en dood die daar soms plaatsvinden. Polygamie; groepsverkrachtingen; eerwraak en eerwraakmoorden; zelfcensuur of censuur inzake islamkritiek of het spotten met de islam; islamcritici en ex-moslims die massaal doodsbedreigingen krijgen en moeten onderduiken, denk aan het lesbische meisje Mila in Frankrijk en Lale Gül in Nederland; bange leraren die geen les durven te geven over de holocaust of Darwin; niqabs, boerka's en boerkini's in het straatbeeld; gescheiden zwemuren; handenschudweigeraars; zwembadderreur; islamitische chatgroepen zoals die Tsjetsjeense om homoseksuelen op te zoeken en in elkaar te slaan; geïslamiseerde wijken die door meisjes en vrouwen en herkenbare joden en homoseksuelen uit angst worden gemeden of waar ze hun kledij en/of gedrag aanpassen, enzovoort, enzoverder.

Wat een verrijking toch allemaal! In hele wijken in onze samenleving zijn het volkscafé, de kerk en de minirok vervangen door de halalwinkel, de moskee en de hoofddoek. Wie de islamitische wereld importeert – wat u allen gretig blijft doen – wordt uiteindelijk zelf de islamitische wereld. Jihadexpert Montasser AlDe'emeh, naar wie ik zonet verwees, heeft gezegd dat hij vreest dat we in Europa een potentiële burgeroorlog importeren. De islam europeaniseert of vervlaamt niet. Vlaanderen islamiseert. Recent stelde minister Somers echter dat de islamisering van Vlaanderen niet bestaat. Hoe blind kan een minister van Inburgering eigenlijk zijn?

Laat dit toch duidelijk gezegd zijn. Uiteraard zijn er uitzonderingen die de regel bevestigen, maar ik geloof niet in de integratie of inburgering van grote groepen mensen uit culturen en samenlevingen die totaal haaks op, of zelfs vijandig staan tegenover de onze. Dat er überhaupt zoiets moet bestaan als een inburgeringsbeleid, dat nota bene steeds meer belastinggeld kost en nu pas een heel klein beetje strenger gemaakt wordt – 'too little too late', natuurlijk –, toont het complete failliet aan van het integratiebeleid, dat zoals gezegd de facto een opengrenzenbeleid is. Dat migratiebeleid wordt reeds decennialang gevoerd door de traditionele partijen en recent ook vier jaar door de N-VA.

Dat migratiebeleid zou dermate strikt en selectief moeten zijn dat een integratie- of inburgeringsbeleid simpelweg overbodig is. De immigratielast moet op zowel kwantitatief als kwalitatief vlak dusdanig hoog komen te liggen dat inburgeringstrajecten niet nodig zijn en al zeker niet op kosten van de belastingbetaler. Dat houdt concreet in dat we hier slechts een zeer beperkt aantal nieuwkomers ontvangen door middel van een strikt jaarlijks immigratiequotum. Die nieuwkomers selecteren wij bovendien zelf op basis van twee criteria: ten eerste hun socio-economische bijdrage, en ten tweede hun culturele inpasbaarheid in onze samenleving. Uiteraard moeten vluchtelingen louter worden opgevangen in de eigen regio.

Onderzoek wijst immers uit dat een meerderheid van de moslims in een land als Afghanistan de sharia verkiest, inclusief de islamitische opvatting over niet-moslims, afvalligen, vrije meningsuiting, homoseksuelen en vrouwen. Waarom zouden we dan grote groepen Afghanen binnenhalen om die krampachtig te proberen in te burgeren. Welk nut heeft dat? Welk voordeel heeft dat voor onze samenleving? Wie gelooft, zoals minister Somers, dat de inburgering van grote groepen immigranten met zulke achterlijke en barbaarse islamitische opvattingen

kan lukken door er steeds meer belastinggeld tegenaan te smijten voor inburgeringscoaches, de fameuze buddy's, voor inburgeringscursussen en voor sociale voorzieningen, is een gevaar voor Vlaanderen en voor onze toekomst.

Wanneer ziet deze Vlaamse Regering in dat een succesvolle integratie en inburgering alleen mogelijk is wanneer ten eerste het aantal immigranten strikt beperkt wordt en dus beheersbaar blijft? Want het demografische, socioculturele en financieel-economische draagvlak van Vlaanderen is natuurlijk verre van oneindig en begrensd. Dit Inburgeringsdecreet blijft echter dweilen met de kraan wagenwijd open. De aanhoudende instroom van grote migrantengemeenschappen leidt tot gettovorming, apartheid en een parallelle samenleving. Ga maar eens kijken in bijvoorbeeld Molenbeek of Borgerhout.

Succesvolle integratie en inburgering zijn ook alleen mogelijk wanneer de nieuwkomer in kwestie de wil en het doorzettingsvermogen heeft om Vlaming onder de Vlamingen te willen worden. De slaagkans op integratie hangt echter zeer nauw samen met de mate waarin de cultuur in het land van herkomst gelijkaardig is aan, of compatibel met de onze. Kort gezegd: Italianen, Brazilianen en Chinezen aarden en integreren hier logischerwijze veel beter dan Marokkanen, Turken, Afghanen en Somaliërs. De kans dat een Japanner, Pool of Braziliaan niet integreert is vele malen kleiner dan de kans dat een Irakees, Marokkaan, Afghaan of Turk niet integreert. Met het hindoeïsme of boeddhisme bijvoorbeeld hebben wij geen noemenswaardige problemen, in tegenstelling tot de islam. Met andere woorden, en voor wie het nog niet heeft begrepen: een beperkt aantal Italianen, Chinezen, Polen, Amerikanen, Brazilianen, Indiërs of Japanners – deze lijst is uiteraard niet limitatief – kan Vlaanderen best wel aan. Maar de massale, ongecontroleerde immigratiestromen uit de islamitische wereld zijn een ramp voor onze samenleving en daar kan geen enkel integratietraject tegenop.

Niet alleen het Vlaams Belang waarschuwt hier al zovele jaren voor. Vlaanderens bekendste filosoof, Etienne Vermeersch, gaf ons drie levensnoodzakelijke lessen, die kennelijk alleen het Vlaams Belang ter harte neemt. Les 1: over immigratie en demografie zei Etienne Vermeersch: "Homogeniteit van een bevolking is belangrijk. Het is gevaarlijk grote groepen met een andere cultuur op te nemen." Les 2, over de islam, van Etienne Vermeersch: "De islam is in het algemeen iets negatiefs." Les 3 van Etienne Vermeersch, over de instroom van illegale asielzoekers: "Wij hebben die mensen niet nodig, absoluut niet. 95 procent van de Syriërs zullen een belasting vormen voor ons sociaal systeem." Aldus Etienne Vermeersch.

Wat ons natuurlijk brengt bij het tweede grote probleem, namelijk de enorme financieel-economische kostprijs van de massa-immigratie van niet-integreerbare nieuwkomers. Recent was er de studie van de Nationale Bank van België over de economische impact van immigratie. De schrandere Nederlandse wiskundige en antropoloog doctor Jan van de Beek, legde deze studie onder de loep, maakte de nodige berekeningen en daaruit concludeerde hij het volgende. Over de volledige levensloop brengt een autochtoon onze economie gemiddeld 63.000 euro op; daarentegen kost een allochtoon van de eerste generatie ons gemiddeld bijna 200.000 euro, een verschil van gemiddeld 263.000 euro met een autochtoon. Een allochtoon van de tweede generatie kost ons gemiddeld 83.000 euro. Dat is nog altijd een verschil van gemiddeld 146.000 euro met een autochtoon. En dan zijn heel wat belangrijkste kostenposten, zoals onderwijs, veiligheid, justitie, sociale woningbouw, asielopvang, illegale en transmigratie en, last but not least, integratie en inburgering nog niet eens meegerekend. Volgens demograaf Jan van de Beek vindt er via onze schatkist dus een herverdeling plaats, een enorme geldtransfer, van autochtonen naar vooral niet-westerse immigranten uit Afrika en het Midden-Oosten. Hij concludeert dan ook letterlijk: "Stop de massa-immigratie om onze verzorgingsstaat betaalbaar te houden."

In 275 van de 300 Vlaamse gemeenten is de armoede de voorbije 12 jaar groter geworden. Vooral in de gemeenten rond Brussel en Antwerpen blijkt die toename van de armoede zeer sterk. Een financiële studie van de bank ING toont aan dat steeds meer Vlaamse steden verloederen en verarmen omdat ze de bevolkingsgroei met vooral mensen met een migratieachtergrond fiscaal niet aankunnen. Naar aanleiding van deze studie noemde Jan Leroy, directeur bestuur bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) "veel van de bevolkingsgroei in Antwerpen" op sociaaleconomisch vlak "niet kwaliteitsvol".

Dit brengt me bij een ander fundamenteel probleem met dit nieuwe inburgeringsdecreet, namelijk de enorme kostprijs van het falend integratie- en inburgeringsbeleid voor de Vlamingen. De krampachtige pogingen om grote groepen in te burgeren die een compleet andere en op fundamentele punten zelfs tegengestelde cultuur hebben, kosten steeds meer Vlaams belastinggeld.

Heel het verhaal van gelijke kansen, integratie en inburgering kost ons op jaarbasis nu al bijna 100 miljoen euro. In totaal geeft de zogenaamd centrumrechtse Vlaamse Regering van de N-VA, Open Vld en CD&V een half miljard euro uit aan een nieuwe poging tot integratie en inburgering. Laat dat tot u doordringen. De inburgeraars zouden een schamele vier maal 90 euro moeten betalen om inburgeringscursussen te volgen en examens af te leggen. Dat is een peulschil en doorzichtige windowdressing, want de huidige kostprijs van een inburgeringstraject bedraagt meer dan 4500 euro per inburgeraar. De Vlaamse belastingbetaler draait dus nog altijd op voor meer dan 90 procent van de kostprijs van de inburgering. En dan hoor ik de N-VA hier zeggen dat ze niet geloven in een gratisbeleid. Wel, beste N-VA, deze inburgeringscursussen zijn nog altijd voor meer dan 90 procent gratis voor de inburgeraar, maar niet voor de Vlaamse belastingbetaler.

En dat maakt mij kwaad, want zeker in tijden van coronacrisis en allerhande wachtlijsten die niet opgelost geraken, zoals in de gehandicaptenzorg, en in het licht van de honderden miljoenen euro's aan besparingen die de Vlaamse Regering doorvoert, is elke eurocent die naar de inburgering van steeds meer vreemdelingen gaat een regelrechte schande en compleet onrechtvaardig. Over onze gehandicapten verklaart de Vlaamse Regering, bij monde van minister Beke, doodleuk: "We moeten daar eerlijk in zijn, we hebben niet voor iedereen een persoonsvolgend budget klaar, de middelen zijn daarvoor niet voor handen." Maar ondertussen worden wel honderden miljoenen euro's aan immigranten en vreemdelingen uitgegeven. Het is echt te schandalig voor woorden.

Voor het Vlaams Belang, als enige partij hier, moeten de hardwerkende Vlamingen, onze kinderen, onze gehandicapten, onze ouderen en onze zwakkeren op de allereerste plaats komen. Laat vreemdelingen gewoon de volle pot betalen voor hun inburgeringstraject, namelijk 4500 euro. Dat zal ook ontradend werken om zomaar naar ons land te komen.

Ook van een echte resultaatsverbintenis van aanpassen of opkrassen is in dit nieuwe ontwerp van Inburgeringsdecreet nog altijd geen sprake. Het blijft pappen en nathouden zoals de voorbije decennia. In een normaal land met een normaal inburgeringsbeleid is het evident dat er een koppeling wordt gemaakt tussen de inburgering enerzijds en het verblijfrecht en de nationaliteitswetgeving anderzijds. Anders gezegd: wie niet slaagt voor zijn inburgeringsverplichtingen, zou geen verblijfsvergunning of nationaliteit mogen krijgen. Maar dit is België en dat is geen normaal land. Wie immers niet slaagt voor het inburgeringsexamen of na jaren nog altijd niet werkt, zal het land niet worden uitgezet.

De conclusie van bijna twintig jaar pogingen tot integratie of inburgering is dat Vlaanderen helaas alleen maar voller, armer en islamitischer wordt. Dat zal de komende jaren dus niet veranderen. Met dit inburgeringsbeleid zal Vlaanderen

voller, armer en islamitisch blijven worden. Zoals gezegd, mag de Vlaming daar ook nog serieus voor betalen. Niet alles hoeft natuurlijk te verbazen aangezien met instemming van de NV-A in deze Vlaamse Regering de Mechelse diversiteitsgoeroe Bart Somers minister van Inburgering mocht worden. Bart Somers vindt – ik kan het niet genoeg herhalen – dat wij Vlamingen moeten integreren in deze diverse samenleving. Bart Somers heeft gezegd dat de islam een realiteit is in Vlaanderen waar we moeten mee samenleven, of we dat nu graag horen of niet. Bart Somers vindt dat alle hier geboren mensen van Maghrebijnse en Turkse afkomst Vlamingen zijn, dus ook die vele moslimfundamentalisten waar onderzoeken op wijzen. Bart Somers stelde zelfs dat wie zich niet aanpast aan de multiculturele realiteit even conservatief is als Islamitische Staat. Daarom stelt deze minister van Inburgering vele Vlamingen, volgens alle peilingen van de laatste twee jaar meer dan een miljoen Vlaams Belang-kiezers, gelijk aan de verkrachters en massamoordenaars van Islamitische Staat. Met Somers op Inburgering is er een pyromaan verantwoordelijk gemaakt voor brandbestrijding in Vlaanderen en dit nieuwe ontwerp van Inburgeringsdecreet is daarvan helaas het zoveelste bewijs.

Zoals u weet zijn we een constructieve partij en in een poging om dit nieuwe erbarmelijke Inburgeringsdecreet toch nog min of meer aanvaardbaar te maken hebben we zeven amendementen ingediend. De teneur daarvan hebt u al begrepen uit mijn uiteenzetting. De belangrijkste drie wil ik hier nog even kort samenvatten. Ze omvatten het kostendekkend maken van de retributie voor het inburgerings-traject, het aansporen tot remigratie van nieuwkomers wanneer ze geen respect hebben voor onze Vlaamse en Europese cultuur, en het garanderen dat personen met buitenlandse nationaliteit die een gebrek aan loyaliteit hebben betoond, voor onze samenleving hun recht op verblijf onverkort verliezen en dat Belgen met een migratieachtergrond die hun verplichtingen als burger niet nakomen, hun Belgische nationaliteit sowieso verliezen. Mijn goede collega Chris Janssens heeft die zeven amendementen uitgebreid toegelicht in de commissie. U kunt ze nog nalezen en we leggen ze hier vandaag opnieuw vol overtuiging ter stemming voor. *Dank u. (Applaus bij Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): De Vlaamse overheid heeft in het verleden een pioniersrol gespeeld in de verplichte inburgering en inburgeringstrajecten voor nieuwkomers. Ik ben blij dat we een regering en een minister hebben die bereid zijn om de uitdagingen van deze tijd aan te gaan in plaats van staan te roepen aan de kant want dat brengt allemaal weinig zoden aan de dijk. Ik heb liever een regering en een minister die er werk van maken om nieuwkomers te integreren in de samenleving en om hen deel te laten uitmaken van onze samenleving.

In dit nieuwe ontwerp van decreet wordt meer ambitie aan de dag gelegd en daar zijn we blij om. Ik denk dat we samen met partijen die net hebben aangegeven het ontwerp van decreet niet te steunen, de ambitie delen om mensen deel te laten uitmaken van onze samenleving, ook al zijn er misschien verschillen inzake modaliteiten of uitvoering.

In elk geval liggen de ambities hoog. Een ervan is de verplichte inschrijving bij VDAB. Wanneer momenteel slechts 48 procent van de personen met een inburgeringstraject bij VDAB terechtkomt, is dat een probleem. Dat wordt in dit ontwerp van decreet aangepakt om de economische zelfredzaamheid van inburgeraars te vergroten.

Het niveau van de Nederlandse taal, het is ook gezegd door collega De Vreese, de taal die ons verbindt en die vooral een poort is tot participatie aan de samenleving, wordt opgetrokken. We willen meer kansen geven om een toekomst uit te bouwen in onze samenleving maar dat betekent ook dat er het nodige aanbod en de nodige

middelen moeten zijn om dat waar te maken. Dat betekent onder andere dat we aan de minister vragen om rekening te houden met een voldoende breed en bereikbaar aanbod. We hebben van de centra voor basiseducatie gehoord dat zij tot nu toe niet de mogelijkheid hebben om daar een rol in spelen. Er zijn ook de opmerkingen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) over de mogelijke vrijstellingen maar dat zijn modaliteiten die nog verder moeten worden bepaald.

Het netwerk- en buddytraject is nieuw, ambitieus en heel belangrijk. We staan daar 100 procent achter. We bekijken ook uit naar de ervaringen in de proeftuinen die daarover hebben plaatsgevonden bij verschillende besturen en naar de verdere monitoring zodra de nieuwe pijler ingang zal vinden. Het zal niet voor elk lokaal bestuur evident zijn om in voldoende aanbod te voorzien. Het is ontzettend belangrijk dat dat toch gebeurt en dat we de inburgeraars vaardigheden en kennis kunnen bijbrengen, maar dat moet gebeuren op een adequate manier. Er moet een voldoende en gegarandeerd aanbod zijn, ook bij de kleinere besturen. Daarnaast moeten er ook voldoende vrijwilligers zijn en dus een goede balans tussen professionaliteit en vrijwilligers. Minister, wij vragen u om de gemeenten daarin bij te staan.

De haalbaarheid van 1 januari 2022 moet worden bekeken. De gemeenten moeten voldoende ondersteund zijn en er moeten voldoende aanspreekpunten zijn om hulp te bieden. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) heeft ook aangegeven dat de financiering van dichtbij moet worden bekeken.

Verder minister, maar we zijn er zeker van dat u dat zult doen, willen wij u vragen ervoor te zorgen dat dit budgetneutraal zal zijn voor de lokale besturen en dat er onderweg voldoende overleg is met die lokale besturen.

Over het betalend karakter van het inburgeringstraject is al heel wat gezegd. We gaan helemaal akkoord met de bijdrage die moet worden geleverd maar wat de vrijwillige inburgeraars betreft, moeten we ervoor zorgen dat we geen mensen verliezen. Ook hier moeten we de kosten voor de lokale besturen bekijken. Het betalend maken moet voldoende worden gemonitord, maar we zijn ervan overtuigd dat dit zal gebeuren, om ervoor te zorgen dat niemand wordt verhinderd om deel te nemen. Hetzelfde geldt voor de resultaatsverbintenis. Ook hier moet er veel aandacht zijn voor de uitwerking van de testen. Het mag geen extra drempel worden, het moet een motivatie blijven om meer in te burgeren. Er moet ook over gewaakt worden dat de uitwerking van die testen voldoende en tijdig zal gebeuren.

Over sociaal tolken en vertalen hebben we al vaak van gedachten gewisseld. Voor inburgeraars is dat kosteloos, voor het vervolgtraject is dat betalend en ook daar blijven er toch signalen komen dat er extra aandacht nodig is voor een aantal Vlaamse bevoegdheden zoals Gezondheid en Onderwijs, bijvoorbeeld in gezondheidstrajecten, maar dat valt buiten dit ontwerp van decreet.

U zult ook moeten rekenen op uw collega-ministers. De minister van Onderwijs is hier al bij ons. Ik denk dat er nog heel wat werk op de plank ligt, ook voor de minister van Onderwijs. Ook de minister van Werk zal nog heel wat voorbereidingen moeten treffen. Het is voor de hele regering een uitdaging om dat tot een goed einde te brengen. Er moeten nog heel wat modaliteiten worden bepaald. Net zoals de collega's, wil ik u daarbij veel succes wensen. We zijn ervan overtuigd dat dat zal lukken. We willen u ook nog vragen om voldoende oog en oor te hebben voor mensen die daar dagelijks op het veld mee aan de slag zijn en voor de steden en gemeenten die uiteraard een zeer grote rol moeten vervullen. We zijn er zeker van dat het ontwerp van decreet de basis legt van een nog meer solide beleid dat nieuwkomers kansen zal bieden om deel uit te maken van onze

samenleving. We gaan dit uiteraard met onze fractie volmondig steunen. We wensen u veel succes bij de verdere uitwerking.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank aan de collega's die hun hongerige maag nog even trotseren. Als laatste spreker vanuit de parlementaire banken in het debat, heb je een voor- en een nadeel. Het nadeel is dat er al heel veel gras voor je voeten weggemaaid is. Ik zal proberen niet te veel in herhaling te vallen, maar mijn excuses als dat toch gebeurt. Het voordeel is dat je alle tussenkomsten aandachtig hebt beluisterd en de argumenten al hebt gehoord.

Ik doe alvast die vaststelling dat ik extreemrechts over het nieuwe Inburgeringsdecreet hoor fulmineren dat dit een schande is, dat we veel te soft zijn voor nieuwkomers en dat dat een fluwelen handschoen is. Ik hoor aan de linkerzijde en de extreemlinkerzijde zeggen dat dit ontwerp van decreet een pure schande is want we vragen veel te veel van die nieuwkomers, dat ze dat allemaal niet zullen kunnen en dat men drempels optrekt. Dan is mijn eerste conclusie dat dit ontwerp van decreet misschien wel de gulden middenweg is en misschien toch niet zo slecht is, mocht men daaraan twijfelen, wat ik voor alle duidelijkheid niet doe. Ik ben daarvan overtuigd, niet door die binaire vaststelling die ik hier maak, maar vooral door de inhoud van dit ontwerp van decreet.

Collega's, ik denk dat het ongeveer twintig jaar geleden is, in 2004, toen nog onder mijn dierbare collega, toenmalig minister van Inburgering Marino Keulen, dat we in Vlaanderen de inburgeringscursussen voor nieuwkomers hebben ingevoerd. Daarmee was Vlaanderen een voorloper inzake inburgeringsbeleid in de wereld. Ik wik mijn woorden, maar ik denk dat we met dit ontwerp van decreet, ongeveer twintig jaar later, opnieuw voorloper zullen worden in het inburgeringsbeleid voor de rest van de wereld. Hier zitten immers belangrijke hervormingen in die deze stelling echt wel onderbouwen.

We hebben lessen getrokken. De voorbije twintig jaar hebben we natuurlijk ook vastgesteld dat er zaken zijn die nog niet zijn opgelost met de inburgeringscursussen die we tot nu toe kennen. Ik som er twee op. We moeten vaststellen dat vandaag nog te weinig nieuwkomers of mensen met een vreemde herkomst, aan het werk zijn. Het aantal werkenden is de voorbije jaren sterk gestegen: er is nu een werkzaamheidsgraad van 59 procent. Dat is een enorme vooruitgang, maar we kunnen er natuurlijk niet buiten dat er nog altijd een kloof is ten aanzien van mensen van Belgische afkomst, waar we een werkzaamheidsgraad van 75 tot 76 procent kennen. Er is dus nog een achterstand inzake werk. Collega's, we kunnen er ook niet buiten dat we moeten vaststellen dat we nog al te vaak naast elkaar en te weinig met elkaar samenleven.

Dat zijn twee vaststellingen waar we met dit ontwerp van decreet iets aan willen doen. Hoe doen we dat? Door extra inspanningen te vragen van nieuwkomers. Dat is juist. Daar kunnen we ook niet buiten. Dat moeten we durven doen. Maar dat doen we niet om hen te jennen, zoals men vanuit links probeert de mensen wijs te maken, maar vooral om hen daardoor sterker te maken. Daarom trekken we de taalvereiste op en scherpen die aan, onder andere met die gestandaardiseerde testen. Daarom zeggen we aan nieuwkomers dat ze binnen de twee maanden ingeschreven moeten worden bij VDAB en een individuele begeleiding op maat krijgen richting een job of richting een opleiding. Dat is juist. Dat vragen we hen om hen sterker te maken en om hun kansen op onze arbeidsmarkt serieus te verhogen.

Dat is niet enkel goed voor henzelf. Ze worden daardoor zelfredzaam. We weten dat een job nog altijd de grootste motor van integratie is. Maar dat is ook een goede zaak voor ons allemaal. Het is in het parlement al vaak gezegd dat onze

Vlaamse economie een enorme krapte op de arbeidsmarkt kent. Heel veel vacatures geraken niet ingevuld.

Dus ik denk dat het dom zou zijn om het potentieel, dat we daar hebben liggen aan nieuwkomers, links laten liggen. Ik denk dat we die net kunnen gebruiken om bijvoorbeeld die openstaande vacatures in te vullen.

Maar, collega's, ik sprak van de gulden middenweg. Waarom? Omdat we niet enkel extra inspanningen vragen van nieuwkomers, we geven ook extra kansen op integratie en participatie, op een sociaal netwerk in onze samenleving. Daarin zit misschien wel de grootste hervorming van dit decreet, namelijk de invoering van de 'vierde pijler'. Dat is een pijler waarbij we mensen niet alleen onze taal leren, niet alleen onze fundamentele waarden en normen, de fundamentele spelregels, het respecteren van onze vrijheden, niet alleen begeleiden in de richting van een job, maar vooral ook: hun de kans geven om zich te integreren in onze Vlaamse samenleving. Hoe doen we dat? Door het in te schakelen in vrijwilligerswerk, via een bedrijfsstage, of mee op pad te laten gaan met de buddy. Die vierde pijler, daarvan werd in de hoorzitting ook gezegd, door professoren, dat we daarmee een belangrijk hiaat van het inburgeringsbeleid – zoals het tot nu toe was – opvullen. Die vierde pijler gaat ervoor zorgen dat we met Vlaanderen terug voorloper gaan worden. Het is een baanbrekende hervorming die in dit decreet zit ingebakken.

Kortom, collega's, met dit decreet verhogen we niet enkel de kansen op werk, maar ook op samenleven. Ik heb de kritieken gehoord. Vooral aan de linkerkant. Van de extreemrechtse kant verbaast het me natuurlijk niet, maar langs de linkse kant verbaast het me eigenlijk wél, in alle eerlijkheid. We verhogen de drempels? Ik ga daar niet mee akkoord. We verhogen niet de drempels, we verhogen vooral de kansen voor die mensen om hier in onze samenleving te integreren.

Trouwens, de kritieken die ik nu hoor vanuit de linkerzijde, die komen ook zeer goed overeen met de kritieken die destijds kwamen toen we gestart zijn met die inburgeringscontracten. Ook toen kwam de kritiek dat we veel te veel zouden vragen van nieuwkomers. Ondertussen hoop ik toch dat – behalve extreemrechts – iedereen overtuigd is van het belang dat dergelijke inburgeringscontracten hebben voor de integratie van nieuwkomers. Wil dat zeggen dat we stoïcijns doof moeten blijven voor de bekommernissen die geuit zijn? Nee, natuurlijk niet. Maar collega's, laat ons eerlijk zijn, veel van de bekommernissen die geuit zijn, zijn bekommernissen die gaan over de uitvoering van het decreet. Ik heb soms het gevoel dat sommige mensen niet weten wat een decreet is, en wat uitvoeringsbesluiten zijn. Heel veel van die kritiek, dat alles nog niet tot in detail is uitgewerkt, vind ik niet correct. Natuurlijk moet hier nog veel over worden uitgewerkt, maar daarvoor dienen natuurlijk uitvoeringsbesluiten. De minister heeft hier in de commissie heel duidelijk aangegeven dat hij voor de uitwerking van die uitvoeringsbesluiten en voor de uitwerking van dit decreet, volop de dialoog aangaat met het werkveld, met de expertise die er vandaag is, en dat hij dus ook gehoor zal geven aan de bekommernissen die daar leven. Hij heeft dat trouwens al bij de voorbereiding van het decreet gedaan, en ik twijfel er dus geen seconde aan dat het bij de uitwerking van het decreet ook zal gebeuren.

Toch nog even iets over de kritiek over het verhoogde taalniveau naar B1, en dan kijk ik toch een beetje naar collega D'Haese, die eigenlijk wat provocerend tegen de minister zei: 'U gebruikt dat ook als argument richting de emancipatie van vrouwen uit de moslimgemeenschappen.' Collega D'Haese, ik zal u een citaat geven: "Het is bij bepaalde migrantengemeenschappen zeer moeilijk om ook de vrouwen te bereiken (...). Als ze moeten, hebben ze meteen een argument om thuis weg te moeten". Collega's, dat is een citaat, niet van Bart Somers, maar van Mieke Vogels, 14 oktober 2002 in De Standaard. Geen partijgenoot van u, mijnheer D'Haese, gewoon om maar te zeggen dat het verhaal om ons te verwijten dat we

hiermee ook iets emancipatorisch willen doen, richting vrouwen uit die gemeenschappen, dat beschouw ik echt niet als een verwijt, want ik krijg daarvoor ook steun van een voorvechtster uit linkse hoek, vanuit Groen. (*Opmerkingen van Jos D'Haese*)

Collega's, deze aandachtspunten, die er zeker zijn, moeten we opvolgen. Zoals gezegd, dat engagement is er. Maar die aandachtspunten mogen, wat ons betreft, toch nooit een excuus zijn om het decreet, zoals het hier nu voorligt, in zijn geheel af te wijzen. En dan mag je het mij niet kwalijk nemen, maar dan kijk ik toch vooral naar de linkerzijde. Ik begrijp écht niet dat jullie hier zo tegen kunnen zijn, tegen dit decreet.

Het is een ontwerp van decreet waarmee we mensen meer kansen geven op een job. Het is een ontwerp van decreet waarmee we de deuren zullen openen tot participatie. Kortom, het is een ontwerp van decreet waarbij we de kansen op zelfredzaamheid, op integratie en dus emancipatie zullen verhogen. Hoe kun je daar als links-progressieve partij tegen zijn?

Ik verwijs opnieuw naar Mieke Vogels, die in het begin van dit millennium, in 2000, in aanloop naar het Inburgeringsdecreet van 2004, volop mee aan de kar trok van het inburgeringsverhaal en van de inburgeringscursussen. Zij wist goed hoe belangrijk dit is, niet alleen voor de nieuwkomers, maar ook voor onze samenleving zelf. Want zulke inburgeringscursussen en zo'n inburgeringsbeleid kunnen voor een stuk de voedingsbodem wegnemen van al degenen die niet liever hebben dan dat de problemen in onze samenleving en tussen de verschillende gemeenschappen alleen maar groter zouden worden. Met dit inburgeringsbeleid had zij ook de bedoeling om die voedingsbodem mee weg te nemen en die problemen aan te pakken. En dat is wat we met dit ontwerp van decreet opnieuw doen, waarin we verdergaan. En ik begrijp dus echt niet hoe je als links-progressieve partij... Je kunt vragen hebben bij de uitwerking, dat begrijp ik. En zoals gezegd, zal daar rekening mee worden gehouden. Maar je met hand en tand verzetten tegen de principes van dit ontwerp van decreet, sorry, dat begrijp ik niet. Maar goed, dat zal misschien aan mij liggen.

Want, collega's, dit ontwerp van decreet bevat echt wel belangrijke en noodzakelijke hervormingen om van inburgering een groter succes te maken. Collega's, dat is een succes dat we misschien niet zozeer moeten afwegen aan het aantal cursussen die we zullen geven en het aantal attesten die zullen worden afgeleverd, maar vooral aan de mate waarin we erin zullen slagen om nieuwkomers effectief deel te laten uitmaken van onze samenleving, door een job te hebben, maar ook door te participeren, in de jeugdclub, in de sportclub, op school, in ons verenigingsleven. Kortom, door hen de kans te geven om volop mee te bouwen aan onze Vlaamse samenleving.

Wij zijn ervan overtuigd dat dit ontwerp van decreet de kansen op succes aanzienlijk zal verhogen. Het zal, voor alle duidelijkheid, niet het enige middel zijn. Dat moeten we elkaar niet wijsmaken. Er zal natuurlijk veel meer nodig zijn dan een nieuw Inburgeringsdecreet. Maar dit nieuwe Inburgeringsdecreet zal er wel een belangrijke bijdrage toe leveren. En daarom, mocht u daar nog aan twijfelen, collega's, zal onze fractie dit ontwerp van decreet met heel veel overtuiging mee goedkeuren. Ik dank u. (*Applaus bij Open Vld en CD&V*)

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Voorzitter, collega's, een aantal sprekers hebben er al naar verwezen, zowel op de oppositiebanken als op de meerderheidsbanken: het ontwerp van decreet dat hier ter debat en ter stemming voorligt, het Inburgeringsdecreet, is een heel fundamenteel decreet. Het gaat over een heel fundamentele en omstreden maatschappelijke uitdaging: hoe slagen we erin om

gemiddeld ongeveer 10 à 12.000 mensen per jaar die illegaal in ons land zijn en die van de federale overheid de toelating hebben gekregen om een verblijfstitel te krijgen, die vallen onder de verplichting om zich in te burgeren, op een succesvolle manier een plaats te geven in Vlaanderen, zodat ze op een actieve manier kunnen bijdragen aan de Vlaamse samenleving en van hun persoonlijk leven een succes kunnen maken?

Het gaat over 12.000 mensen per jaar. In hoofdorde gaat het over 2 groepen: de groep van mensen aan wie wij asiel verlenen omdat ze op de vlucht zijn en de groep van mensen die behoren tot de huwelijksmigratie en volgmigratie. Daarnaast is er een iets grotere groep van mensen die rechthebbend zijn, die een beroep kunnen doen op het inburgeringsbeleid, om de tools, de hefboomen te krijgen om zich in te passen in Vlaanderen. Daarbij gaat het over een orde van grootte van 30.000 à 40.000 mensen per jaar. Het gaat vooral over mensen uit de EU en mensen die hier tijdelijk werken voor bedrijven en op basis van bijvoorbeeld een arbeidscontract.

Hoe doen we dat succesvol? Wel, we doen dat op dit moment niet goed. Wij falen daarin, in belangrijke mate. Wij falen daarin als je naar de cijfers kijkt. Die cijfers zijn confronterend.

We zijn in Europa het land met de grootste activiteitskloof. Nergens in Europa is het verschil tussen mensen met autochtone roots die participeren aan de arbeidsmarkt en mensen met allochtone roots die participeren aan de arbeidsmarkt, zo groot als in Vlaanderen. De tóp.

We stellen tegelijkertijd vast dat maar een op de twee van de mensen die in ons land binnenkomt, gaat aankloppen bij VDAB om te zeggen: 'Kijk, ik ben nieuw in deze maatschappij, ik zou actief willen zijn op de arbeidsmarkt, hoe kunt u mij helpen, wat kan ik doen?' Slecht één op de twee van die mensen. Na twee jaar is slechts 50 procent van de mannen aan de slag. Na twee jaar is slechts 30 procent van de vrouwen aan het werk. Dat is niets om fier op te zijn. Dat zijn kansen van mensen die we weggoeien, mensen die vaak eerst een jaar in een asielcentrum zitten, in afwachting van een erkenning, die dan maatschappelijke oriëntatie volgen in de taal die ze begrijpen, dan Nederlands volgen en dan bekijken wat ze op de arbeidsmarkt gaan doen. Vaak zijn we dan tweeënhalf tot drie jaar verder. Neem uzelf als voorbeeld. Beeld u in dat u drie jaar in zo'n situatie zit, in een situatie van afhankelijkheid, van inactiviteit. Hoeveel talent, hoeveel energie, hoeveel attitude verlies je daardoor? Je komt in een cultuur van afhankelijkheid terecht. Zo gebeurt het vandaag met nieuwkomers in Vlaanderen. Dan moet u weten dat 39 procent van die mensen in inburgeringstrajecten hooggeschoold is. Ook ons beeld van die mensen is immers vaak fout. Dan kun je nog zeggen dat een universiteit in Syrië of Turkije niet vergelijkbaar is met een van bij ons. Daar kan men over discussiëren, maar alleszins zijn het mensen die een zekere opleiding hebben genoten, die dus zouden kunnen bijdragen aan de samenleving. Toch doen we dat absoluut niet goed.

16 procent van hen die in een inburgeringstraject zitten, leeft van een leefloon, en 30 procent van hen die verplicht zijn. Dat is een spectaculair cijfer, als je weet dat 70 procent van degenen die verplicht inburgeringscursussen volgen, volgmigranten zijn, over wie de wet zegt dat ze maar kunnen komen tot een nieuw gezin, dat ze maar kunnen trouwen met iemand als ze een minimaal inkomen hebben dat een stuk hoger is dan datgene wat recht geeft op een leefloon. Dan zitten heel veel mensen inderdaad in een preciaire situatie van ongelooflijke afhankelijkheid. Is dat echter een wet van Meden en Perzen? Hoeft het zo te zijn dat mensen die in een nieuwe samenleving komen, met energie, met talent, op arbeidsactieve leeftijd, als enige perspectief hebben dat ze moeten wachten, wachten, wachten en leven

van een leefloon? Ik geloof dat absoluut niet. Dat doet me revolteren. Ik denk dat wij in Vlaanderen beter kunnen dan dat.

Als ik dan luister naar de tussenkomsten over het Vlaams inburgeringsbeleid dat de voorbije jaren is opgebouwd, dan hoor ik een verwachte reactie. Van extreemrechts hoor ik een heel somber verhaal. Het schildert een zwartgallig toekomstbeeld van Vlaanderen, dat ons volgens mij nergens verder helpt. Wat ons helpt, is de problemen onder ogen zien, de dingen bij naam noemen, maar vooral werken aan oplossingen, aan vooruitgang. Hoe kunnen we tienduizend mensen op een bevolking van 6,6 miljoen op een veel efficiëntere en betere manier doen inburgeren?

Mijnheer D'Haese, u hebt veel gezegd, en ik voel me niet rap gekwetst, maar één ding is bij mij wel blijven hangen: u zegt dat ik vanachter mijn laptop moet komen. U bent de tolk van die mensen. Dan wil ik via u aan die mensen zeggen dat ik in mijn leven niet achter een laptop heb gezeten, dat ik in de samenleving heb gestaan, in een superdiverse stad. Ik heb daar dag in dag uit aan gewerkt. Op het moment dat er de laatste keer een kans was om te regulariseren, waarbij de voorwaarde was dat men Nederlands moest spreken, was ik de enige burgemeester die al die honderden mensen een voor een op zijn bureau heeft ontvangen, om met hen te praten en te bekijken hoe hun Nederlands was. Ik heb al hun verhalen gehoord. Ik ben daar dag in dag uit mee bezig geweest. Ik zie dus de mogelijkheden en de kansen om vooruitgang te boeken, en ik wil die grijpen. Ik vind het mijn plicht als minister om te proberen een inburgeringsbeleid te maken dat tot de top van Europa behoort.

En dan ben ik niet verbaasd van wat extreemrechts vertelt, maar ik ga eerlijk zeggen, en dat komt uit de grond van mijn overtuiging, dat ik echt teleurgesteld ben – collega Ongena heeft het ook al gezegd – in hoe sommige linkse partijen dit evalueren. Ik zeg sommige, want ik heb een onderscheid gehoord tussen een aantal partijen. Ik heb de collega's van Vooruit goed beluisterd: kritisch, maar genuanceerd. Ik heb twee andere partijen uit de linkerzijde gehoord die echt negatief zijn. De voorbije weken heb ik van hen eigenlijk niet veel meer gehoord dan dat dat Inburgeringsdecreet vooral drempels opwerpt. Men gaat dan heel vaak terug naar het feit dat mensen vier keer 90 euro moeten betalen op twee jaar tijd. Dat is eigenlijk de mantra om een ongelooflijke emancipatorische uitdaging keer op keer neer te sabelen.

Men is blind voor alle nieuwe kansen en alle nieuwe emancipatorische trajecten die in dat Inburgeringsdecreet staan. Dat revolteert mij. Dat maakt me opstandig. Ik kan niet begrijpen hoe een linkse partij daar zo naar kan kijken. U kunt zeggen: 'dat is een probleem van timing, want minister, u bent niet zeker dat op het einde, begin 2022 iedereen al een buddy gaat hebben.' Alsof iemand een inburgeraar gaat veroordelen als de overheid hem geen buddy kan geven. Ik hoop dat we er op 1 januari voor iedereen een hebben. Als we er op 1 januari maar voor 95 procent van de mensen een hebben of maar voor 80 procent en als die andere 20 procent pas in april en mei geregeld is, dan wacht ik niet tot in april en mei, dan begin je al met die 80 procent. Want voor die mensen is dat een kans om vooruitgang te boeken.

Ten tweede zou het niet voldoende uitgewerkt zijn. Het is een ontwerp van decreet! Natuurlijk moeten er nog uitvoeringsbesluiten komen. Dat is de evidentie zelf. Ik begrijp niet dat men zich achter zulke opmerkingen verschuilt om niet mee de schouders onder zo'n beleid te zetten, om dat mee te omarmen. Want wat doen wij? Ik heb niemand horen zeggen, toen ik minister werd, dat er tienduizend mensen op een wachtlijst stonden. Dat zijn dus mensen die al gemiddeld anderhalf jaar in een asielcentrum zitten en daar met hun vingers zitten te draaien, afwachten of ze erkend kunnen worden of niet, en dan in Vlaanderen voor het

inburgeringsbeleid moeten komen. Dan moet men tegen die mensen zeggen: u moet nog een jaar of zes of negen maanden wachten. Nog eens wachten. Nog eens wachten voor het leven kan beginnen, voor u kunt bijdragen, voor u een toekomst kunt bouwen. Op één jaar zijn die wachtlijsten gehalveerd van tienduizend naar vijfduizend. Mijn engagement is dat die tegen het einde van het jaar helemaal weg zijn. U hebt dat niet gehoord?

Binnen de twee maanden zal iedereen naar VDAB gaan. Binnen de twee maanden zorgen we ervoor dat elke inburgeraar bij VDAB langsgaat, waardoor hij een gesprek heeft over hoe hij kan functioneren op onze arbeidsmarkt: welk aanbod is er voor u, wat is voor u realistisch en wat niet, welke omscholing zou u moeten volgen, in welk traject kunnen we u steken? Gaat VDAB dat wel kunnen? Gaat VDAB dat wel willen? Verdorie, een afspraak in de regering. Minister Crevits heeft dat mee ondertekend. Minister Crevits zet daar haar schouders mee onder. In de plaats van te zeggen 'eindelijk kan men binnen de twee maanden naar VDAB' krijgen we gezeur en gezanik.

Vervolgens is er het buddyproject: dat wordt weggezet als een faits divers. Vanuit heel Europa komt men hier naar kijken. Dat is een project waar professor Phalet van KU Leuven van zegt: 'als je een buddy hebt, verdubbelen je kansen op de woning- en de arbeidsmarkt. Als we in een klankbordgroep spreken met mensen die het inburgeringstraject al achter de rug hebben, wat is dan het eerste dat ze zeggen? Hun probleem is dat ze niet kunnen connecteren met de Vlaamse samenleving. Ze kennen geen Vlaming. Ze kunnen amper hun Nederlands oefenen. Niemand spreekt met hen.

We zorgen ervoor dat die een buddy hebben, dat die veertig uur samen kunnen optrekken en uit de ervaring in de steden waar we dat al doen, blijven die banden bestaan. Die mensen krijgen een hechte connectie met de samenleving. Ik hoor altijd zeggen dat we segregatie moeten tegengaan. Wel, zo gaat u segregatie tegen. In al die gezinnen van die buddy's gaat voor de eerste keer, waarschijnlijk in de geschiedenis van dat gezin, iemand binnenkomen met andere roots die in de intimiteit van dat gezin zal zijn, die daarmee zal praten. De steden die dat vandaag al doen, hebben daar alleen maar uitsluitend positieve ervaringen mee. Wat zegt links? In de plaats van te zeggen: 'dat is een fantastisch project, dat moeten we doen, we moeten daar achter zitten, dat voluntarisme, die positieve energie in de samenleving, het mobiliseren van wat er in de samenleving bestaat', zeggen ze: 'is dat voldoende administratief onderbouwd? Is dat voldoende kwaliteitsvol? Is dat voldoende...?' We gaan dat doodslaan voor het begonnen is. Het moet kapot voor het begonnen is.

Ik revolteer daarvan. Ik word echt kwaad. Dan zegt u een burgemeester te hebben gehoord die daartegen is. Ik heb er tientallen gehoord die daarvoor zijn. Ik heb alle burgemeesters gesproken van de centrumsteden, waar 60 tot 70 procent van de mensen terechtkomen. Zij zijn er een voor een enthousiast over. Zij begrijpen dat dit een van hun problemen zal wegwerken, namelijk de segregatie. Dat is toch iets waarvan de linkerkant zou moeten zeggen: wauw! Het is gemeenschapsopbouw van onderuit. Maar neen, de reactie luidt: is het wel administratief genoeg geregeld en gaat het op 1 januari voor iedereen in orde zijn?

Wat een derde of vierde emancipatorisch traject betreft: hoe gebeurt dat vandaag? Paternalistisch. Eerst maatschappelijke oriëntatie, in een taal die men verstaat. 'Mevrouw of mijnheer, welke taal kun je spreken? In die taal geven wie die cursus.' En als die cursus gedaan is, gaan wij u Nederlands leren. En als uw Nederlands gedaan is, gaan wij even naar de arbeidsmarkt kijken. Wel, wij schuiven dat nu in elkaar. Wij zorgen ervoor dat dat gelijktijdig gebeurt, dat het veel rapper kan. Wij zorgen ervoor dat mensen door op de arbeidsmarkt actief te zijn Nederlands leren op de werkvloer, dat maatschappelijke oriëntatie geen theorie is maar praktijk

wordt. Ik heb geen enkele van de linkse partijen dit horen toejuichen: 'fantastisch, eindelijk, geen jaar wachten, het gaat veel sneller'. Ik heb dat niet gehoord.

Wij maken cursussen op maat. Vandaag gebeurt dat niet. Vandaag wordt een professor en een analfabeet, een langgeschoolde en kortgeschoolde, samen in dezelfde klas gezet. Zij moeten dezelfde cursus maatschappelijke oriëntatie volgen. Dat is vernederend voor de ene en onmogelijk voor de andere. De leerkracht die dat moet geven, beschikt zelf niet over een gestandaardiseerde cursus. Als wij dat op maat kunnen maken, als wij ervoor kunnen zorgen dat de cursus op het niveau van de mensen is, dat wij dat kunnen personaliseren, dan is dat toch iets dat de progressieve linkerzijde fantastisch zou moeten vinden. Wij digitaliseren. Heel het Agentschap Inburgeringsbeleid heeft dat fantastisch gedaan in de coronatijd. Ik ben het absoluut oneens met degenen die zeggen dat de sfeer in het agentschap niet goed is; die sfeer is er spectaculair vooruit gegaan. Dat is een agentschap met trots en fierheid. Zij zijn erin geslaagd in volle coronacrisis razendsnel te digitaliseren.

Wat geeft dat als voordelen? Een nieuwkomer in onze samenleving werkt inderdaad vaak in precaire situaties. Zo begint men op de maatschappelijke ladder. Ik ben daar niet trots en niet fier op. Maar het zijn ook jobs die de zelfredzaamheid verhogen, die het mogelijk maken een plaats te veroveren in de maatschappij. Men kan gaan werken op de arbeidsmarkt en 's avonds cursussen volgen, of in het weekend, op ieders ritme en maat. Vanuit de linkerzijde zou ik dat fantastisch vinden: mensen kunnen onmiddellijk aan de slag, kunnen onmiddellijk uit de armoede, kunnen onmiddellijk onafhankelijk worden van een leefloon en op eigen benen staan, kunnen zich onmiddellijk emanciperen. Ik heb een dergelijke reactie niet gehoord.

Een nieuwkomersverklaring is een groot probleem op de linkerzijde. Maar hoe kan dat nu? Bij iemand die ons land binnenkomt, begint het traject onmiddellijk met een eerste lang gesprek. Als overheid gaan we onmiddellijk praten met die nieuwkomer, die van een andere samenleving, een andere cultuur komt. We gaan onmiddellijk praten, twee uur lang. Hij krijgt rustig uitgelegd wat de fundamentele basiswaarden zijn van onze samenleving en men laat hem dat ondertekenen, zodat hij weet dat dit onze samenleving is. In de cursus maatschappelijke oriëntatie gaan wij daar dieper op in. Wat is daar in godsnaam fout aan? Hij gaat hier in een klas zitten met een holebi, die misschien vanwege zijn seksuele geaardheid het land is ontvlucht waar dat niet wordt aanvaard. Hij moet toch weten dat in ons land holebi's hun seksuele geaardheid vrij kunnen beleven? Dat is toch essentiële informatie die wij aan de mensen geven. Als hij voor zijn klas een vrouwelijke leerkracht ziet, dan is het toch niet zo idioot om te denken dat het niet voor iedereen in de wereld evident is om een vrouw in een gezagspositie te zien. Is het dan niet belangrijk dat wij dat tegen die persoon zeggen als hij aan die cursus begint?

Dat er zoiets bestaat als vrijheid van meningsuiting in ons land, dat je dus dingen mag zeggen die kwetsen, is toch belangrijk om mee te delen aan mensen die nieuw zijn in de samenleving. Dat is in hun belang! Ik zou verwachten dat de linkerzijde dat fantastisch vindt. We beginnen onmiddellijk met de waarden van de verlichting, waar de linkse partijen mee voor geijverd hebben, waarbij ze mee gezorgd hebben voor de gelijkheid en de vrijheid. Ze zouden het fantastisch moeten vinden dat hun project onmiddellijk wordt uitgelegd aan de mensen. Maar nee, ze vinden het een probleem. Dat mag niet.

Wat een karikatuur van kritiek hebben jullie op Nederlands B1. Mensen die door de cursus A2 geraakt zijn en een basiselementaire kennis van het Nederlands hebben verworven, maar twee jaar later nog geen half jaar gewerkt hebben of een opleiding gevolgd hebben, willen wij niet loslaten. Wij blijven in die mensen investeren als maatschappij. Wij waarschuwen die mensen dat ze in hun eigen belang beter

Nederlands zouden moeten leren. Dat is nodig voor hun emancipatie. Dat is nodig om op eigen benen te kunnen staan, om te kunnen converseren. Wij weten immers uit de arbeidsmarkt dat taalkennis een drempel is voor een serieuze job. Laten wij verdorie geen komedie spelen tegenover elkaar. Wij weten dat er ook vrouwen zijn die niet vanwege de kinderopvang niet uit hun huis mogen komen maar omdat ze uit een cultuur komen die dat niet aanvaardt.

Ik zou, verdomme, denken dat een linkse partij die vecht voor de emancipatie en de gelijkheid van man en vrouw, er als eerste voor zou pleiten om die vrouw minstens de kans te geven dat ze Nederlands kan, en beter Nederlands kan. Dat is iets wat ik zelf zou amenderen! (*Applaus bij Open Vld en CD&V*)

Heb ik daarmee gezegd dat dat in alle gezinnen een probleem is? Dat is trouwens ook in christelijke gezinnen zo. Mensen, dat heeft niets met christendom of met islam te maken, dat heeft te maken met een conservatieve maatschappijvisie. Die bestaat in sommige dingen! Als mijn moeder moest horen hoe linkse partijen hierover spreken, mijn moeder die zelf van een generatie in Vlaanderen is die heeft moeten vechten om te mogen werken, die zou verdomme kwaad zijn. En ze heeft gelijk ook. Ik word daar ook kwaad van!

Aan mensen zeggen dat we, als je twee jaar lang niet gewerkt hebt, ervoor gaan zorgen dat uw kennis Nederlands beter is, en dat we daar cursussen gaan voor aanbieden, en dat we dat met de centra voor basiseducatie gaan doen, dat is toch iets wat we willen?! Basiseducatie vraagt om die bevoegdheid te krijgen, we gaan dat ook organiseren! Al is het maar dat ze in de winkel, op straat, met een leerkracht beter over haar kinderen kan praten. We dwingen haar niet om te werken. Uiteindelijk hoeft je niet te werken. Dat geldt trouwens ook voor mannen. Mannen die de kans niet krijgen in de maatschappij om aan een job te geraken, vanwege discriminatie en racisme. Mannen die aan de zelfkant zitten. We gaan ervoor zorgen dat die mannen tenminste al beter Nederlands kunnen. Dat gaat hun kansen vergroten. Ik begrijp dat echt niet.

Dan kom je bij de retributie. Het feit dat je bijdraagt: zelfrespect. Het feit dat je zegt: ik ben hier in een nieuwe maatschappij, ik krijg hier rechten, maar ik heb hier ook een stuk verantwoordelijkheid, en ik neem die verantwoordelijkheid op. 39 procent hooggeschoolden. Ja, er is het probleem van de mensen met een leefloon die dat niet kunnen betalen. Maar is het onze ambitie om 30 procent leefloners te houden?

Als we mensen binnen de twee maanden naar VDAB sturen, is het toch de bedoeling dat ze hier zo snel mogelijk aan de slag kunnen? Dat het percentage omhooggaat, daar leggen we ons toch niet bij neer? En voor hen die dat niet kunnen betalen – en die zijn er –, voor wie vier keer 90 euro op twee jaar veel geld is – je moet dat niet minimaliseren –, daar werken we verdorie een systeem voor uit dat opnieuw emancipatorisch is. We zeggen: 'Als je het echt niet kunt betalen, als je geen job hebt, ook al heb je ernaar gezocht en je hebt geen kans gekregen, dan gaan wij, als lokaal bestuur, jou de kans geven om dat door zinvol maatschappelijk werk te verdienen. Dat gaat een paar dagen werken zijn. Zinvol werk, waardoor je opnieuw een netwerk opbouwt, opnieuw in onze samenleving staat, iets kunt teruggeven aan de maatschappij.'

Als ik ter linkerzijde zat, zou ik zeggen: 'Fantastisch systeem, verdorie.' Je geeft opnieuw kansen aan mensen. En waarom zou een lokaal bestuur dat niet doen? Omdat haar alternatief is via het OCMW te geven? Is dat de wereld die links wil? Dat mensen om geld gaan via het OCMW? 'Je krijgt het zo van ons. Trek het u niet aan, mijnheer, mevrouw.'

We hebben misschien een klaar-over aan de school nodig 's morgens. We zouden misschien mensen willen hebben die in een woonzorgcentrum wat komen helpen.

Ik ben onlangs naar een re-integratieproject van gedetineerden geweest in Mechelen. Die mensen gaan, om iets terug te doen voor de maatschappij, met de mensen van het woonzorgcentrum met de rolstoel in het park gaan wandelen. Men zoekt daar mensen voor. Beeld u in dat nieuwkomers dat moeten doen omdat ze niet rondkomen. Ze hebben een leefloon, ze hebben het geld niet. Maar ze engageren zich om dat met senioren te doen in de gemeente waar ze wonen. Wat een positief beeld zet je neer van nieuwkomers! Wat een kracht kan daarvan uitgaan! Wat een wederzijds respect kan er in de maatschappij groeien! Dat is toch een fantastische oplossing daarvoor?! Ik begrijp niet dat links daar tegen is. Ik versta, ik begrijp dat echt niet. Ik vind mij daarover op.

En dan de schijnsymbolen! De woonwagenbewoners vallen uit het integratiebeleid. Verdomme, de woonwagenbewoners zijn autochtone mensen in Vlaanderen, die horen niet thuis in een integratiebeleid, in een inburgeringsbeleid. Ik weet niet of je dat weet, mijnheer D'Haese, maar het overgrote deel van de woonwagenbewoners in Vlaanderen woont hier al generaties. Die mensen moeten op een andere manier worden ondersteund. Die moeten vanuit het woonbeleid worden ondersteund. Vanuit Onderwijs, vanuit sociaal beleid. Dat is de keuze die we hebben gemaakt. Die horen niet thuis in een inburgeringsbeleid! Daar hebben wij geen hefboomen voor. Moeten wij die mensen Nederlands leren? Ze spreken het al zeven generaties! Welke Nederlandse cursus moeten we ze geven?

Een tweede categorie zijn de asielzoekers, mensen die nog in de asielprocedure zitten. We hebben met staatssecretaris Mahdi afgesproken. Die man zegt: 'Luister, zolang zij onder mijn bevoegdheid vallen federaal, en de mensen absoluut nog niet weten of ze al dan niet erkend gaan worden, gaan we die ook een initiatie geven, omdat ze hier toch een half jaar of een jaar in de maatschappij zitten. De basiselementen.'

Wij hebben aan de staatssecretaris aangeboden om te helpen omdat we heel veel knowhow hebben. Wat die mensen leren, kunnen ze inbrengen in hun cursus. Als ze later toch een erkenning krijgen, hebben ze al een voorsprong. Wat verliezen we? Nederlandse les kunnen ze nog altijd volgen en we helpen ze nog altijd via VDAB. Wat een symbolische discussie is dit in godsnaam. Mensen zullen exact op dezelfde manier worden ondersteund, maar de federale overheid gaat voor haar luik haar deel doen. We creëren geen valse verwachtingen. We zetten ze niet naast diegenen die hier al legaal zijn. Ik vind dat een zuivere oplossing. Ik versta niet dat je daar tegen kunt zijn.

Ik geloof dat de emancipatorische kracht die in dit ontwerp van decreet zit, op twaalf punten een verschil maakt.

Er zijn nog twee dingen waarover wordt geprotesteerd. Men protesteert over de examens. Sommigen vinden examens een probleem. Die examens worden met de mensen op het terrein gemaakt. Ik heb me er uitdrukkelijk toe geëngageerd dat de evaluatie ook gebeurt op basis van hun inzet in de les. We leiden niet op tot een examenperspectief, maar we gaan het breder doen. We zijn de cursussen al aan het maken en we zijn de examens al aan het opstellen. We zullen in de examens zelfs rekening houden met het feit dat mensen analfabeet zijn of niet. We zullen dat op een ernstige manier doen. Waarom is dat belangrijk? Dat is belangrijk voor de inburgeraar zelf die toch zelf ook wel weten of men sterk genoeg staat en of zijn Nederlands goed is. Wat is daar in godsnaam verkeerd mee? Het bestaat overal. Overal waar men een cursus volgt of een getuigschrift krijgt, wordt er op een bepaald moment gecheckt of men mee is of niet.

Een tweede probleem is de informatiedeling met de Dienst Vreemdelingenzaken. Ik ben het volledig eens met de collega van de N-VA: het gaat over de geloofwaardigheid van de rechtsstaat. Hoe gebeurt het in Nederland en

Denemarken? Wij zijn een federaal land: de voorkeur wordt dus door de federale overheid bepaald. Zodra men binnen is, is inburgering een Vlaamse bevoegdheid. In alle landen is er een koppeling tussen beide. Iemand die manifest zijn voeten veegt aan alles, geen Nederlands wil leren, niet naar de les gaat, voor wie VDAB kan ontploffen, voor zo iemand is het toch niet meer dan terecht dat dit wordt doorgegeven aan DVZ? Waarom zou DVZ die informatie niet mogen hebben? Het gaat toch over de geloofwaardigheid van onze rechtsstaat? Dat is toch het sluitstuk? Ik ben ervan overtuigd dat het overgrote deel van de mensen al die inspanningen wel gaat doen. Je kunt toch niet tegen dat sluitstuk zijn? Ik zou de Internationale kunnen citeren, tweede strofe. Ik heb de vertaling van 1899 van Henriette Roland Holst bij: "Geen recht waar plicht is opgeheven." Dat zingt gij in uw volkslied. (*Applaus bij Open Vld*)

Er bestaan geen rechten als er geen plichten zijn. De Internationale zingt het, en wij zouden dat in Vlaanderen niet mogen doen.

Een laatste punt is het meest kwetsbare element voor mij. We hebben een zeer merkwaardige situatie die haaks staat op de perceptie die soms wordt gecreëerd. Het schommelt van jaar tot jaar, maar 10.000 tot 12.000 mensen zijn wettelijk verplicht om een inburgeringscursus te volgen. Daarnaast zijn er mensen, rechthebbenden, die vrij zijn om het te mogen doen. Merkwaardig, 40 tot 45 procent doet dat op vrijwillige basis. Ze doen de inspanning, niet omdat het moet van de overheid, maar omdat men erin gelooft. Ze vinden het belangrijk om Nederlands te kennen, om een beter inzicht krijgen in de maatschappij. Het zijn mensen waar we respect voor moeten hebben. Als we het morgen betalend maken, bestaat inderdaad het gevaar dat een aantal mensen afhaken. Persoonlijk geloof ik dat niet, omdat ik ervan overtuigd ben dat het beleid dat we uitstippelen, zoveel meerwaarde heeft in het leven van iemand die nieuw is in onze maatschappij, dat die die kans met twee handen gaat grijpen. Ook al zit hij in een precaire financiële situatie, dan nog weet hij dat hij door iets terug te geven aan de maatschappij, hij het zo opnieuw bijeen kan verdienen. Hij wordt geconnecteerd met een buddy, kan beter Nederlands leren en zal een beter inzicht hebben in onze samenleving. Hij zal door VDAB worden geholpen om werk te vinden. Als je een nieuwkomer bent in de samenleving, moet je bijna gek zijn om dit niet te volgen.

We moeten het wel monitoren en daartoe heb ik mijn geëngageerd. Als de cijfers terugvallen – ik hoop het omgekeerde –, dan moeten we ernstig nagaan hoe we daar verder mee omgaan, omdat het belangrijk is dat zoveel mogelijk mensen dit volgen.

Tot slot, collega's, ik zeg vaak tegen de mensen van het agentschap dat wat ze doen als ambtenaren, het mooiste werk is, dat het inburgeringsbeleid misschien de mooiste plaats in onze organisatie is. Ze zijn de kansenfabriek van Vlaanderen: nieuwe mensen tot Vlamingen maken, Vlamingen met kansen, die geëmancipeerd zijn, met uitzicht op werk en een nieuwe toekomst, met een netwerk in Vlaanderen. Ik vind dat dat de mooiste job is die een ambtenaar kan doen. Het is een beleid waar Vlaanderen zijn fierheid zou moeten uithalen, internationaal moet excelleren in het belang van de hele gemeenschap en van de nieuwkomers. Het inburgeringsbeleid is geen wondermiddel, maar een ongelooflijk krachtige hefboom om zo'n beleid mogelijk te maken. (*Applaus bij Open Vld en CD&V*)

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Er zijn twee zaken. Ten eerste, minister, u lijkt te denken dat hoe luider u roept, hoe meer het klopt wat u zegt. Dat klopt niet. Ik heb de laatste vijf minuten zitten denken dat de mensen van de integratiesector vandaag aan het kijken zijn. Die volgen dag na dag de parlementaire werkzaamheden. Ze stonden hier vorige week. Als ik bedenk dat ze vandaag naar

uw theatrale stukje hebben moeten kijken, vind ik dat bijna beschamend. U spreekt altijd – en de heer Ongena ook, en ik hoorde het ook in andere uiteenzettingen – over de linkerkant. Minister, het is niet alleen de linkerkant. We moeten zelf niet veel zeggen, want we zijn de spreekbuis van de sector en van tal van actoren zoals de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), de Raad van State, Atlas, Ligo, de SERV. Ze zijn allemaal gepasseerd en hebben allemaal een superkritisch advies. Ze zijn naar de hoorzitting gekomen, mijnheer Ongena. Ik weet niet of u dat daar gehoord hebt, maar iedereen was hyperkritisch. Het was onmogelijk om iemand te vinden die dat ontwerp van decreet steunde. Ik hoor de minister en u zeggen dat u niet begrijpt dat wij als progressieve partij dat ontwerp van decreet niet omarmen. U vindt niemand anders die het omarmt. Hoe zouden wij het dan in godsnaam kunnen omarmen?

Het is niet de linkerkant, minister, het is de sector. Die stond hier vorige week voor de deur met honderden leerkrachten, honderden mensen die dagelijks bezig zijn met deze problematiek en thematiek. Ze staan met hun voeten in de klei en weten waarover ze praten, want ze gaan al heel lang mee en ze hebben ongelooflijk veel kennis en ervaring. Die mensen zijn ongerust dat de hogere drempels zullen leiden tot minder integratie en tot minder inclusie. Want, minister, wat is er emancipatorisch aan een handtekening zetten onder een VDAB-papier zonder bijkomende begeleiding of stage? Mijnheer Ongena, u mag dan zeggen dat er ook een stage is. Die is er niet. Lees uw eigen ontwerp van decreet. Er is alleen een verplichting om in te schrijven en om een handtekening onder een papier te zetten. *(Opmerkingen)*

U mag het verslag nalezen. U hebt daarnet gezegd: een verplichte inschrijving bij VDAB met bijhorende begeleiding. Er is vandaag geen bijhorende begeleiding, anders zouden we dat hier vandaag toejuichen. Dat is de kern van de zaak. Er is geen begeleiding. Er moet alleen een handtekening worden gezet. Daar is niets emancipatorisch aan.

Wat is er ten tweede emancipatorisch aan een nieuwkomersverklaring waarvan niemand zal begrijpen wat hij ondertekent? Minister, u zegt dat we hen dat allemaal zullen uitleggen in de intake. Neen, minister, de mensen die de maatschappelijke oriëntatielessen geven, meer bepaald Atlas, hebben op de hoorzitting gezegd dat het zo niet werkt. Mocht het zo eenvoudig zijn, kun je het doen, maar dat is het niet. Er zijn verschillende lessen nodig om die verklaring te begrijpen. Een intake is een gesprek. Omdat het net over normen en waarden gaat, is dat niet zo eenvoudig. Een intake kan dat niet vervangen. Dat zegt iedereen van de sector.

Wat is er ten derde zo emancipatorisch om een hoger niveau Nederlands te vragen wanneer je de betrokken personen niet kunt bereiken? Ik heb het in mijn eerste uiteenzetting aan u gevraagd, maar u hebt geen antwoord gegeven. U draait om de hete brij heen. Hoe zult u die mensen bereiken? U legt de verplichting op twee jaar, nadat het integratietraject gedaan is. Hoe zult u die mensen in godsnaam bereiken? De Raad van State vraagt het. Wij vragen het. De linkerkant vraagt het. Maar u en Open Vld geven geen antwoord. U bent de betrokken minister, u bent de verantwoordelijke, maar u antwoordt niet hoe u die mensen zult bereiken.

En ja, kinderopvang is ook belangrijk. U moet niet doen alsof het een karikatuur is. Kinderopvang is belangrijk. Dat zegt de sector. Dat zeggen wij. Dat zeggen de mensen op het terrein. Dat zei zelfs de vorige minister. Kinderopvang is belangrijk en het is een van de redenen waarom vrouwen vandaag stoppen. U moet daar dus niet met zo'n toontje over spreken. Kinderopvang is belangrijk. Er moet meer kinderopvang komen als u meer vrouwen wilt laten inburgeren.

En tot slot, wat is er emancipatorisch aan retributies, aan geld vragen waardoor waarschijnlijk minder mensen – en dat erkent u zelf – een traject zullen volgen, of waardoor meer mensen in armoede zullen kunnen belanden? Ook dat zegt niet alleen de linkerkant. Dat zegt zelfs uw eigen administratie. Uw eigen administratie heeft het berekend. Het armoederisico onder niet-EU-burgers is vandaag al ongelooflijk hoog: bijna de helft, 48 procent, minister. Dan zegt u dat het niet veel geld is. Voor mensen die elke euro moeten omdraaien, is dat veel geld. En dat zal gevolgen hebben, punt, zowel voor de rechthebbenden als voor de verplichte nieuwkomers.

Mijnheer Ongena, het dedain in uw tussenkomst stootte mij tegen de borst. U deed het af alsof wij, de linkerkant, de mensen wijsmaken dat de drempels gaan verhogen. Dat stoot mij tegen de borst, mijnheer Ongena, omdat u er de voorbije weken toch bij was. Wij hebben een vlijmscherpe hoorzitting gehad. Oké, u wilde die niet. Dat was een heel debat. U wilde die hoorzitting niet. Ze is er toch gekomen. Die mensen hebben zich in twee, drie dagen tijd allemaal voorbereid. Die hebben de tijd genomen. Die hopen dat wat ze daar zeggen, ten minste gehoord wordt. En mijn aanvankelijke kritiek was: u luistert, minister en meerderheid, maar ik zie geen verschil zwart-op-wit. Daar sta ik nog altijd achter, maar na vandaag vind ik het nog erger. U praat er met dedain over.

U kunt ten minste voor de mensen die op die hoorzitting zijn geweest, die terdege een onderbouwd advies en onderbouwde kritiek hebben gegeven, die ik bijvoorbeeld mevrouw Partyka wel heb horen herhalen, respect tonen en zeggen dat u zult proberen om tegemoet te komen, dat u zult evalueren, dat u het in het oog zult houden en dergelijke, ten minste voor die mensen die daar dagelijks in staan en die het beste voor hebben met heel de sector en met alle nieuwkomers.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout, mag de heer Ongena u onderbreken?

An Moerenhout (Groen): Mag ik nog één zin? Dan ben ik klaar.

De voorzitter: Zeg nog uw ene zin. Dan krijgt de heer Ongena het woord.

An Moerenhout (Groen): Naast de hoorzitting hebben we dus ook al die adviezen binnengekregen de voorbije maanden. Die adviezen waren omvangrijk en onderbouwd. Ik snap niet dat u daar zomaar omheen fietst. Ik begrijp dat u zelf een tussenkomst moet doen en dat u de minister wilt verdedigen, maar ik begrijp echt niet dat Open Vld zo om de kern van de zaak heen fietst. Want u zei dat er een paar vraagjes zijn. Neen, het gaat over de fundamenteën. De fundamenteën van dit ontwerp van decreet kloppen niet.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik heb ooit iemand horen zeggen, en ik kan het daar volmondig mee eens zijn: zodra de argumenten op zijn, beginnen de persoonlijke beledigingen. Spreken over dedain en zeggen 'hoe luider u spreekt, minister...', dat getuigt van weinig overtuiging van uw argumenten, in alle eerlijkheid, collega.

Dat neemt niet weg, collega's, dat wat ik daarnet heb gezegd en wat de minister op zijn manier ook nog eens heel duidelijk heeft gezegd, natuurlijk wel snoeihard is voor jullie positie. Ik hoop dat u daar toch even bij stilstaat. Want het is wel degelijk een probleem, vind ik, dat je als links-progressieve partij dit Inburgeringsdecreet zomaar wegzet. Zoals ik in mijn tussenkomst al zei, heb ik alle begrip voor het feit dat er vragen zijn. Niet 'vraagjes', zo heb ik het niet gezegd, mevrouw. Ik heb 'vragen' gezegd.

Ik heb alle begrip dat er vragen zijn over de uitvoering en dat er bekommernissen zijn. Maar dat neemt niet weg dat je ten gronde, als je hier rustig over nadent,

toch ook moet erkennen dat we hier maatregelen nemen, zoals de vierde pijler – en in die vierde pijler zit de stage waar ik naar verwees –, maar ook de andere maatregelen die daarin zitten, die de nieuwkomers net sterker gaan maken en die hun kansen op een job gaan verhogen. Dat is dus een door en door emancipatorisch verhaal. Dan begrijp ik niet dat je je daar als linkse partij zo met hand en tand tegen verzet. Ik begrijp dat gewoon niet.

En ja, dan denk ik terug aan de tijden van Mieke Vogels, die wel doorhad dat je daar iets aan moet doen, dat je nieuwkomers wel meer instrumenten moet geven om in onze samenleving te participeren. En dit ontwerp van decreet doet dat. Er is dus vooral een evolutie geweest bij jullie, niet bij ons.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik weet dat communicatieadviseurs zeggen: spreek de naam niet uit van andere collega's. Het is heel verwarrend als men alles op een hoop gooit. Ik zal reageren, aangezien ik me progressief noem en toch aan de linkerkant sta, vergeef me als u niet mijn partij bedoelde.

Minister, u hebt een tekst van de Internationale, kunt u de volgende zin ook eens voorlezen?

U zei: "geen recht waar plicht is opgeheven". Wat is de volgende zin? Dat is ook een belangrijke. (*Opmerkingen. Gelach*)

Het is geen zangwedstrijd. "Geen plicht leert zij, waar recht ontbreekt." En dan volgt ook nog: "De rijkraad leeft zelfzuchtig voort, tot het merg wordt d'arme uitgezogen." Daar zullen we het een andere keer over hebben.

"Geen plicht leert zij, waar recht ontbreekt." Dat was precies de opmerking van mijn fractie. De lat wordt hoog gelegd voor de inburgeraar. Dat mag, het is goed om ambitie te hebben. De lat voor de overheid ligt er nog niet, of wij zien die nog niet. Mijnheer Ongena, u zegt dat u opnieuw voorloper in de wereld gaat worden met dit ontwerp van decreet. Ik ben daar niet zo zeker van. U ook niet, u kunt dat nog niet zeker weten, 'the proof of the pudding is in the eating'. We zullen dat moeten zien.

Wij krijgen hier het verwijt dat wij blind zijn, maar ik denk dat wij net niet blind zijn. Ik zou graag verwijzen naar twee van onze drie amendementen. Het eerste ging over de retributie. Als we zien hoe deze meerderheid de afgelopen jaren met VDAB is omgegaan, is het maar normaal dat we ons afvragen of het er wel zal zijn. Mijnheer Ongena, wij hebben een amendement om de bijhorende middelen te kunnen garanderen. Daarmee kan dat misschien worden gegarandeerd.

De voorzitter: Mijnheer Veys, de heer Bothuyne zou u graag even willen onderbreken.

Maxim Veys (Vooruit): Ik word liever niet onderbroken, voorzitter.

De voorzitter: Ik vind het leuker als men u mag onderbreken, maar het is uw volste recht om door te gaan.

Maxim Veys (Vooruit): We hebben nog even tijd, voorzitter.

De voorzitter: Ik heb alle tijd van de wereld.

De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Het tweede amendement gaat over 'teaching to the tests'. Er is een steunpunt in Onderwijs dat die testen bekijkt. We zouden het goed

vinden dat zij daarbij betrokken worden om dat uit te werken. We willen zekerheid over de uitvoering. We hebben hier niets volledig afgeschoten.

Wij zijn niet blind, ik vind het niet terecht dat dat gezegd wordt over ons, over Vooruit. We zijn al zeker niet doof, we zijn niet doof voor de stemmen uit het veld. We hebben zoals iedereen, of toch de leden van de commissie Gelijke Kansen, een email of drie- à vierhonderd ontvangen van de leerkrachten Inburgering. Die mensen doen iedere dag keihard hun best om inburgeraars vooruit te helpen op basis van het decreet dat vernieuwd moet worden. Dat hebben wij nooit ontkend. Ze zeggen dat er nog zoveel te regelen valt en wij zien dat niet haalbaar op vandaag.

Het is aan jullie, vooral aan de minister, om hen daarvan te overtuigen, om te bekijken hoe u dat kunt doen. U kunt ons toch niet kwalijk nemen dat we luisteren naar die stemmen en een hoorzitting vragen waar ze nog een keer zeggen dat ze bezorgd zijn. Dat zouden we dan niet mogen zeggen. 'The duty of the opposition is to oppose'. Er zijn hier genoeg andere fracties om met bloemetjes en complimenten te gooien, soms met weinig nuance, met alle respect, naar de minister, maar dat gaan wij toch niet beginnen te doen?

Tot daar mijn repliek. "Geen plicht leert zij, waar recht ontbreekt." Wij rekenen op Vlaanderen om zijn deel van de deal te doen. We zullen streng waken over de uitrol vanaf januari. Dit ontwerp van decreet zal wel goedgekeurd worden door de meerderheid. Wij zijn bezorgd.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, collega's, ik vind dit een boeiend debat. Collega Moerenhout had het net over dedain. Een zin later sprak ze over de inschrijving bij VDAB. Dat is een papiertje waar gewoon een handtekening onder wordt gezet en waar geen actie op volgt.

Collega Veys had het over de meerderheid die van alles zou doen met VDAB en dat er geen lat wordt gelegd qua dienstverlening. Deze meerderheid heeft net de resultaten binnen van een audit om kwaliteit te garanderen bij VDAB. Deze meerderheid heeft voor een recordbudget voor VDAB gezorgd. Deze meerderheid heeft voor het eerst gezorgd voor een talenkamp bij VDAB dat de capaciteit fors zou verhogen, dat ervoor zou zorgen dat elke werkzoekende die het Nederlands niet machtig is effectief een aanbod zou krijgen dat kwaliteitsvol is. Het dedain waarmee jullie spreken over VDAB vind ik echt stuitend.

Het zal inderdaad aan ons zijn, aan de meerderheid, aan VDAB, om over de lat te gaan, om de kwaliteit te bieden. Die was er in het verleden niet, maar met dit ontwerp van decreet en met de inspanningen die we doen bij VDAB, voor VDAB, en om het aanbod uit te breiden en te versterken, ben ik er zeker van dat we over de lat zullen gaan. Het aanbod voor de inburgeraars zal kwaliteitsvol zijn, dat garanderen we.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Mijnheer Bothuyne, dank u om tussen te komen. Er is absoluut geen dedain in het pleidooi ten aanzien van VDAB. Maar het is uw minister Crevits die, op basis van het verslag van het Rekenhof, heeft gezegd – en ik heb het nog eens opgezocht om er zeker van te zijn – dat VDAB de voorbije vijftien jaar er niet in geslaagd is om zijn rol als regisseur in de arbeidsmarkt op te nemen. Dat is mijn persoonlijke frustratie maar ook die van Groen: ik volg dit werk met nieuwkomers al heel lang. Dat was mijn job toen ik tien jaar geleden in de politiek kwam. Meer dan tien jaar geleden waren er projecten van VDAB, samen met de agentschappen, de overheid en de OCMW's, om, zoals de minister schetst,

gecombineerde trajecten te hebben waar je én Nederlands leert én een stage en een opleiding volgt. Dat waren ongelooflijk succesvolle trajecten. Dat weet de minister en dat weet u ook. VDAB is vragende partij om dat vaker te doen. Om de zoveel jaar komt dat in de krantenkoppen. Maar vandaag zijn we meer dan tien jaar verder en is het er nog altijd niet. En ik wil zo graag geloven dat het komt.

U zei daarnet dat minister Crevits er haar schouders zal onder zetten. Ik hoop het, maar ik hoor het nu al zoveel jaren dat ik gewoon wantrouwen heb. Als ik dan in het ontwerp van decreet zwart-op-wit alleen 'inschrijven' zie staan – vergeef me dat ik de woorden niet meer geloof, dat ik het zwart-op-wit wil zien staan. Inschrijven is niet genoeg.

We zijn daarmee niet alleen. Op de hoorzitting heeft de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen duidelijk gezegd dat inschrijven niet genoeg is, dat er een begeleiding aan gekoppeld moet worden, of een stage. Atlas heeft hetzelfde gezegd. De Raad van State heeft opheldering gevraagd bij de minister, en de minister heeft gezegd dat het louter een formele voorwaarde is. Dat zijn allemaal objectieve inhoudelijke argumenten waarom ik vandaag enig wantrouwen heb.

Ik hoop uit de grond van mijn hart dat ik binnen een paar jaar kan zeggen dat ik fout ben geweest en dat het inderdaad de ommekeer is geweest waarover u spreekt. Dat hoop ik echt oprecht. Maar u mag mij niet kwalijk nemen dat ik dat, met alles wat ik weet van de voorbije tien jaar en met wat er vandaag zwart-op-wit staat in dit ontwerp van decreet, vandaag niet kan doen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Moerenhout, ik begrijp dat u zegt dat in dit ontwerp van decreet niet alles tot in de details staat uitgewerkt en dat u daar ongerust over bent. Maar een decreet heeft ook uitvoeringsbesluiten. We hebben daar in de commissie ook over gepraat. Er zijn verschillende trajecten die nog moeten worden ingevuld. We zullen die ook invullen.

Wat VDAB betreft, is het uitdrukkelijk niet de bedoeling dat dat maar een formaliteit is. Maar het ontwerp van decreet mobiliseert niet alleen de minister van Inburgering, mijzelf, maar ook de minister van Werk, minister Crevits, en de minister van Onderwijs, minister Weyts. Onze drie namen staan onder het ontwerp van decreet. Dat heeft een betekenis. Als ik zeg dat wij in de cursussen maatschappelijke oriëntatie, die onder mijn bevoegdheid vallen, op dit moment bezig zijn met het uitwerken van de leerplannen en de examens, dat we dat samen doen met de mensen van maatschappelijke oriëntatie die op het terrein zitten, en dat wij zullen klaar zijn tegen 31 december, dan spreek ik over mijn bevoegdheid. Ik ben in zekere zin beschroomd om in de plaats van mijn goede collega van Onderwijs te antwoorden. Wat ik wel weet, is dat de mensen van basiseducatie, vandaag LiMiNo genoemd, vragen om die onderwijsbevoegdheid te kunnen krijgen en dat wij die onderwijsbevoegdheid aan hen willen geven. Zij zijn zich daarop aan het voorbereiden.

Het is dus evident dat er nog een aantal stappen moeten worden gezet. Hetzelfde met die vierde pijler. We zijn nu met proefprojecten bezig in tientallen gemeenten. We hebben in november een evaluatie. Heel veel gemeenten zullen willen starten. Maar ik ben ook zo eerlijk om in de commissie te zeggen dat ik niet 100 procent zeker ben dat iedereen overal op 1 januari al een traject zal hebben. Maar is dat zo'n ramp? Neen! Of dat nu op 1 januari is of op 1 juli volgend jaar, dat is toch ondergeschikt aan de ambitie en de wil om dat te realiseren? We zullen op 1 november een evaluatie hebben. We hebben een definitief rapport in mei. We hebben dat ook in de commissie gezegd. Onze ambitie is om dat zo snel mogelijk voor iedereen te realiseren. Ik maak mij sterk dat het overgrote deel dat op 1

januari zal hebben, en ik ben er zeker van dat we dat aan iedereen zullen kunnen aanbieden tegen de zomer. Dat is wat ik in de commissie heb verteld.

Maar dat vraagt natuurlijk nog een voorbereiding. Dat is een nieuw spoor. Dat is uniek in Europa. Dat bestaat nergens. Maar dat zijn toch dingen waarover we samen enthousiast zouden moeten zijn en waarover u, vanuit de oppositie, evident zou moeten zeggen dat u dat mee zult opvolgen en dat u dat gaat bewaken?

Mevrouw Moerenhout, u zou toch een voorstander van het principe daarachter moeten zijn. Wat me een beetje revolteert, is dat u hier per se wil aantonen dat het onze ambitie is die mensen enkel bij VDAB een papiertje te laten ondertekenen. Ik ben niet gek. Als we mensen naar VDAB sturen, is het de bedoeling dat die mensen zo snel mogelijk een job kunnen vinden en kunnen worden begeleid. Dat is de idee. Betekent dit een reorganisatie van VDAB en de inzet en de focus van middelen? Dat zal zo zijn. Minister Crevits heeft zich geëngageerd om dat ernstig te nemen. We vinden de activiteitsgraad te laag. Als we ergens winst kunnen boeken, is het daar. Als die mensen sneller aan de slag gaan, zullen minder mensen een leefloon krijgen en zullen meer mensen in staat zijn voor zichzelf te zorgen. Daar winnen we allemaal bij. Dat is uitdrukkelijk de ambitie. U hebt al driemaal verklaard dat het enkel om het ondertekenen van een papiertje gaat. Dat wordt decretaal verankerd, maar het is dan natuurlijk aan VDAB om dat beleid op het terrein te realiseren.

In het ontwerp van decreet staat dat die mensen lessen NT2 moeten volgen, maar het is aan de minister van Onderwijs om voor die cursussen te zorgen. Dat is zijn job en hij heeft zich daartoe geëngageerd. Om dat mogelijk te maken, zal hij met de mensen van Ligo praten. Ik zal niet in de plaats van de minister van Onderwijs in detail uitleggen wat hij moet doen. We doen dat samen. Het is een gedeeld engagement van de Vlaamse Regering.

Ik begrijp dat u dat goed opvolgt en dat u bezorgd bent, maar ik begrijp niet waarom u zich tegen de principes in het ontwerp van decreet kant. Ik zal het minder gedreven zeggen, want als ik gedreven ben, roep ik blijkbaar. Het is nochtans het hart dat dan spreekt. Ik zal het rustig zeggen. Ik begrijp dat, in alle eerlijkheid, niet van de klassieke linkerzijde. Ik maak het onderscheid met de Vlaamse volksvertegenwoordigers van Vooruit, waarvan ik, in alle objectiviteit, moet vaststellen dat ze kritisch zijn, maar een genuanceerder beeld hebben van wat hier voorligt dan uw partij en de vrienden van de PVDA.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, u hebt al een twintigtal keren verklaard dat u niet begrijpt waarom de links-progressieve zijde dit ontwerp van decreet niet steunt. Mijn fractie en ikzelf steunen dit ontwerp van decreet duidelijk wel. Het draagt natuurlijk een mooie centrumrechtse stempel. In tegenstelling tot de linkse partijen willen we niet pampieren en willen we de nieuwkomers niet als afhankelijk behandelen, maar wel emancipatorisch, gericht op zelfredzaamheid en met rechten en plichten. *(Opmerkingen bij Vooruit en Groen)*

Voor mijn geloofwaardigheid in mijn fractie wil ik daar graag even op reageren. Het siert u werkelijk dat u iedereen in het Vlaams Parlement wilt overtuigen, maar ik wil u hier toch op wijzen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Vreese, ik ben het volkomen met u eens. Ik ben wel verbijsterd dat de linkerzijde stelde dat het beleid is ontmaskerd en dat het geen links beleid is toen u zei dat we niet voor een pamperebeleid kiezen. We kiezen niet voor een pamperebeleid en de reactie is dat het dan niet links kan zijn.

Ik ben absoluut tegen een pamperbeleid, maar voor een emancipatorisch beleid. *(Applaus bij de meerderheid)*

Welk etiket daarop wordt gekleefd, interesseert me niet. Iedereen weet dat hier een liberaal zit. Ik geloof in een emancipatorisch beleid, waardoor elke mens kansen krijgt. Dat iemand dat rechts of links noemt, kan me gestolen worden. Ik hoop alleen dat er een groot draagvlak is om ervoor te zorgen dat de mensen in Vlaanderen op een volwaardige manier aan onze maatschappij kunnen participeren en een toekomst kunnen opbouwen. Laten we daarvan een brug tussen links en rechts in Vlaanderen maken. Zou het niet mooi zijn om dat concept van links tot rechts te omarmen? Spijtig genoeg, blokkeert het met een aantal conservatieve gevoelens ter linkerzijde. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Mijnheer Bothuyne, u hebt me geïnspireerd tot een ongelooflijk korte vraag.

Minister, zal VDAB deze begeleidingen zelf uitvoeren of wordt dat uitbesteed? Is dat al geweten? *(Opmerkingen van minister Bart Somers)*

De voorzitter: Mijnheer Veys, dat staat in de uitvoeringsbesluiten.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dat is, voor alle duidelijkheid, een interessante vraag voor minister Crevits. Zij zal antwoorden dat de raad van bestuur zal nagaan hoe ze die uitdaging, die in het Vlaams regeerakkoord staat, die decretaal is verankerd en waar ik als minister van de Vlaamse Regering voor teken, concreet zal invullen. Dat zal de komende weken en maanden duidelijk worden. Het is evident dat dit een duidelijk engagement van de Vlaamse Regering is. Het is de taak van VDAB dit op een ernstige manier te doen. Hoe VDAB dat doet, betreft de praktisch-organisatorische uitwerking, die we aan de raad van bestuur van VDAB toevertrouwen.

Of vindt u dat wij vanaf nu in de regering heel direct VDAB mogen sturen? Is dat een nieuw standpunt van Vooruit? Moeten wij de raad van bestuur van VDAB opzijshuiven en rechtstreeks vanop het Martelarenplein bepalen hoe VDAB zijn job moet doen en aan wie er al dan niet wordt uitbesteed? Is dat iets wat wij moeten beslissen of is dat de taak van de raad van bestuur van VDAB?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Het is nog niet geweten, dat kan, maar als ik vijf maanden voor dit ontwerp van decreet wordt uitgerold, vraag of VDAB dit zelf zal doen of uitbesteden... Sorry maar als ik dat al niet meer mag vragen.

De voorzitter: U mag hier alles of nagenoeg alles vragen.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, wees gerust, ik zal het kort houden. Net als de minister, had ik twaalf punten opgeschreven maar mevrouw Moerenhout heeft dat zo goed gebracht dat ik niet alles zal herhalen.

Ik ben in elk geval blij dat mevrouw De Vreese de puntjes op de i heeft gezet. Het is een centrumrechtse trofee, opnieuw het achterna huppelen van echt goed extreemrechts. Het is een trofee, een duidelijke stempel en dan mogen de liberalen hier komen uitleggen waarom wij dit als progressieven zouden moeten steunen.

We hadden ons eigenlijk geen betere bondgenoot kunnen wensen dan u, mevrouw De Vreese, om in dit debat de lijnen helder te trekken.

Minister, ik vond het ook aandoenlijk – ik zal dat woord gebruiken – hoe u hebt proberen te betogen wat wij moeten denken. Ik dacht dat liberalen voor vrijheid van denken waren maar wat u betoogt is wat wij als progressieven zouden moeten denken en bij uitbreiding, en dat is, beste collega's, niet onbelangrijk, wat het werkveld zou moeten denken. En dat vind ik belangrijker. Mij maakt het helemaal niets uit wat u over mij zegt, ik zeg ook dingen over u. Maar bij uitbreiding zegt u eigenlijk wat het werkveld zou moeten denken en daar heb ik wel een probleem mee.

De heer Ongena zei dat hij niet begrijpt waarom wij ons hiertegen verzetten en die principes niet omarmen. Ik zal heel kort uitleggen hoe dat komt.

We krijgen dit lange en technische ontwerp van decreet, we lezen het maar begrijpen het niet helemaal en gaan dus verder op zoek. In een tweede fase komen de adviezen binnen – mevrouw Moerenhout heeft ze allemaal opgenoemd – die het ontwerp van decreet niet bepaald bewieroken. Vervolgens gaat men, zo doen wij dat toch met onze partij, naar het veld – mevrouw Moerenhout komt zelfs van het veld – en vragen wat zij daarvan vinden. En dan merken we dat niet over de uitvoering, zoals de heer Ongena zegt, bezorgdheden bestaan maar over de principes. Men is in overleg gegaan maar eigenlijk zit dat vast. Er is een respectvol overleg geweest, daar is iedereen het over eens, maar het zit vast en men geraakt er niet uit.

Vervolgens gaan we naar de commissie, met de minister en met de meerderheid die er, met alle respect, niet in slagen om die bezorgdheden weg te nemen. Collega's, op dat moment zullen wij dat uiteraard niet omarmen en zijn wij daar negatief over omdat we denken dat het slechte uitgangspunten zijn. Daarover kunnen wij van mening verschillen en ik vind het heel jammer dat jullie doen alsof wij dat zouden doen uit pure kwaadaardigheid omdat wij tegen de decreten van de meerderheid zijn. Wij keuren heel wat decreten goed die hier worden voorgelegd maar als wij daartegen zijn, dan heeft dat een goede reden. En de goede reden is nu exact dat die bezorgdheden van het veld komen. Het gaat over mensen die elke dag in de klei staan om te doen wat jullie zeggen wat ze moeten doen. Als die mensen zeggen dat zij met dit ontwerp van decreet hun werk minder goed kunnen doen en dat er minder inburgering en meer uitsluiting zullen zijn, dan komt dat niet van mij, beste collega's, maar van de mensen die elke dag dat beleid uitvoeren. En het gaat niet over de uitvoering maar over de principes. Daarom zullen wij ons tegen het ontwerp van decreet verzetten.

En ik vind het heel jammer dat liberalen, die normaal gezien niet alleen voor het vrije woord zijn maar ook voor de emancipatie van mensen zijn, toch een beleid goedkeuren en zelfs opstellen en uitvoeren waarvan de mensen op het veld zeggen dat het drempels zal opwerpen om mensen te emanciperen.

Minister, niemand heeft hier met dedain gesproken over VDAB en al helemaal niet over de werknemers van VDAB.

Want wat zeggen de werknemers van VDAB, mijnheer Bothuyne, mijnheer Ongena? Zij zeggen dat doorheen de jaren het steeds moeilijker is geworden om mensen echt persoonlijk te begeleiden, dat men de laatste tijd als werknemer bij VDAB nog mails kan sturen en mensen nog kan uitnodigen voor cursussen sollicitatiebrieven schrijven, maar dat de persoonlijke begeleiding er zwaar op achteruit gaat. Wat doen jullie met jullie regering? Personeel wegsnijden bij VDAB. Er staat zelfs een cijfertje op van hoeveel er weg moeten. Dan zeggen jullie dat jullie zullen zorgen voor meer persoonlijke begeleiding, terwijl dat effectief nergens staat. Dat is geen dedain tegenover VDAB, dat is een kritiek ten opzichte van het

regeringsbeleid van deze regering. Mijnheer Bothuyne, u hebt het rapport zelf besteld. Ik neem aan dat u weet dat er enige reden tot ongerustheid is over wat er daar gebeurt, zeker als het over uitbestedingsbeleid gaat maar ook als het over doelgroepenbeleid gaat. Daarom zijn wij heel kritisch over de belofte dat iedereen een persoonlijke begeleiding zal krijgen bij VDAB.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik zal heel kort zijn over hoe deze meerderheid met VDAB omgaat. Inderdaad, de interne organisatie, het management van VDAB en de manier waarop er wordt uitbesteed, moeten beter. Wij hebben dat met de audit proberen bloot te leggen. Er is al een actieplan om daar aan te remediëren. Ik nodig u graag volgende week uit in de commissie om er mee over te debatteren. Deze meerderheid geeft middelen en mogelijkheden op een recordniveau aan VDAB. Om maar twee cijfers te noemen: het budget van VDAB in 2016 was 833 miljoen euro, dit jaar in deze begroting na de aanpassing, is dat 968 miljoen euro. Dat zijn vrij indrukwekkende cijfers denk ik, die erop wijzen hoe belangrijk deze meerderheid VDAB, zijn medewerkers en zijn partners vindt. Dat kadert uiteraard in de ambitie die we hebben met het inburgeringsbeleid, die hier vandaag op de agenda staat.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik heb nog een laatste bedenking. Mijnheer D'Haese, het is inderdaad goed dat we het in het parlement niet over alles eens moeten zijn. Dit is een debat, niet over uitvoering maar over een aantal fundamentele principes, en eigenlijk over ons mensbeeld. Hoe kijken we naar mensen in de samenleving? Kijken we daar emancipatorisch naar, vanuit kansen, vanuit een verhaal van rechten en plichten? Of kijken we daar betuttelend, paternalistisch en conservatief naar?

Evident, bij veranderingen in de maatschappij is er altijd weerstand. Ik heb het nooit anders geweten. Ik heb al meer dan twintig jaar een uitvoerende verantwoordelijkheid op een ander beleidsniveau. Ik heb het nooit anders geweten dat wanneer men een steen wil verleggen, er weerstand is, er angst en aarzeling zijn. Het ongemak van het status quo is altijd veel kleiner dan de angst voor verandering. Dat is altijd aanwezig in de maatschappij. Het is een sociaaldemocraat die dat ooit heeft gezegd. Het is een citaat. Het is des mensen dat de angst voor verandering vaak groter is dan het ongemak van het status quo. Dat citaat heeft helemaal niets met dedain te maken, mijnheer D'Haese. Ik ben ervan overtuigd, het is mijn enige overtuiging als iemand die twintig jaar lang op het terrein heeft gezien hoe moeilijk het is om een samenleving in diversiteit te creëren en hoe moeilijk het is om mensen eerlijke kansen te geven, dat dit ontwerp van decreet dat doet. Ik zeg als liberaal en als lid van een brede coalitie in Vlaanderen, van een meerderheid van christendemocraten, Vlaams-nationalisten en liberalen, dat ik ervan overtuigd ben dat dit de manier is om mensen kansen te geven en te verzoenen met het bouwen van een gemeenschap. We zullen de volgende maanden en jaren zien hoe dat evolueert. Ik wil daar zelfs op afgerekend worden. Ik heb daar geen schrik van omdat ik denk dat we met dit ontwerp van decreet meer mensen kansen zullen geven in Vlaanderen. We verschillen daarover van mening. Maar ik vertrek vanuit mijn mensbeeld. Ik denk dat dit de juiste aanpak is om mensen in Vlaanderen te integreren en te verheffen. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 818/5)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 en 2.*

Er zijn amendementen op de artikelen 3 en 4. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 818/7)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 5 tot en met 7.*

Er is een amendement tot vervanging van artikel 8. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 818/7)

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 8/1. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 818/7)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 9 en 10.*

Er is een amendement op artikel 11. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 818/7)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 12 tot en met 20.*

Er zijn amendementen op de artikelen 21 en 22. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nrs. 818/6 en 818/7)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 23.*

Er is een amendement op artikel 24. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 818/6)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 25 tot en met 44.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de amendementen, de artikelen en het ontwerp van decreet houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vanmiddag.

We komen om 20.10 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 19.39 uur.*